

آزمون آزمایشی خیلی سبز

پایه یازدهم

مرحله اول

رشته انسانی

سال تحصیلی ۱۴۰۳-۰۴

تاریخ برگزاری: ۲۷/مهر/۱۴۰۳

بودجه بندی دروس

روان شناسی	علوم اجتماعی	زبان و ادبیات فارسی	ریاضی
درس ۱ صفحه ۸ تا ۳۳	جامعه شناسی (۲) درس ۱ و ۲ صفحه ۱ تا ۱۸	علوم و فنون ادبی (۲) درس ۱ صفحه ۱۰ تا ۱۹	ریاضی و آمار (۲) فصل ۱ درس ۱ (از ابتدای گزاره ها و ترکیب گزاره ها تا ابتدای ترکیب شرطی دو گزاره) صفحه ۱ تا ۶
فلسفه	جغرافیا	تاریخ	زبان عربی
فلسفه (۱) درس ۱ صفحه ۱ تا ۱۱	جغرافیا (۲) درس ۱ صفحه ۱ تا ۱۰	تاریخ (۲) درس ۱ صفحه ۱ تا ۱۲	عربی، زبان قرآن (۲) درس ۱ صفحه ۱ تا ۱۶

مدت پاسخگویی	تأ شماره	از شماره	تعداد سؤال	مواد امتحانی
۱۵ دقیقه	۱۰	۱	۱۰	ریاضی
۱۵ دقیقه	۲۵	۱۱	۱۵	زبان و ادبیات فارسی
۱۰ دقیقه	۳۵	۲۶	۱۰	علوم اجتماعی
۱۰ دقیقه	۴۵	۳۶	۱۰	روان شناسی
۱۵ دقیقه	۶۰	۴۶	۱۵	زبان عربی
۱۰ دقیقه	۷۰	۶۱	۱۰	تاریخ
۱۰ دقیقه	۸۰	۷۱	۱۰	جغرافیا
۱۰ دقیقه	۹۰	۸۱	۱۰	فلسفه (۱)
۹۵ دقیقه		۹۰ سؤال		مجموع

اساتید، مشاوران و دانش آموزان گرامی؛

نظرات، پیشنهادات، انتقادات و بازخوردهای خود نسبت به سؤالات این آزمون را می توانید از طریق آیدی @Kheilisabz_edit در همه پیام رسانی ها با ما به اشتراک بگذارید.

ریاضی و آمار

۱- کدام یک از جملات زیر گزاره است؟

- (۱) بهترین تیم فوتبال، چه تیمی است؟
 (۲) چه آزمون خوبی
 (۳) نایروبی پایتخت لیبی است.
 (۴) درس ریاضی از عربی آسان تر است.

۲- در کدام گزینه گزاره‌های داده شده نقیض یکدیگر هستند؟

- (۱) p : عدد a مثبت است. q : عدد a منفی است.
 (۲) p : مثلث ABC متساوی الاضلاع است. q : مثلث ABC متساوی الساقین است.
 (۳) p : عدد a از b کوچک تر است. q : عدد a از b کوچک تر نیست.
 (۴) p : ارسطو شاگرد افلاطون است. q : افلاطون شاگرد ارسطو است.

۳- کدام یک از گزینه‌های زیر درست است؟

- (۱) ترکیب فصلی دو گزاره فقط دارای ارزش درست است که هر دو گزاره ارزش درست داشته باشد.
 (۲) ترکیب عطفی دو گزاره فقط وقتی دارای ارزش درست است که هر دو گزاره ارزش درست داشته باشد.
 (۳) در ترکیب فصلی اگر ارزش یکی از گزاره‌ها نادرست باشد، ارزش گزاره نادرست است.
 (۴) در ترکیب عطفی اگر ارزش یکی از گزاره‌ها درست باشد، ارزش گزاره درست است.

۴- کدام گزینه یک گزاره فصلی با ارزش درست را نشان می‌دهد؟

- (۱) « $5^2 > 2^5$ » و «هفته ۷ روز دارد.»
 (۲) «۵ عددی زوج است.» یا «عدد ۵۱ اول نیست.»
 (۳) «عدد ۳ کوچک ترین عدد اول است.» و «خردادماه ۳۱ روز دارد.»
 (۴) «۱۶ مربع کامل نیست.» یا «۱۲۰ مضرب ۱۱ است.»
 ۵- اگر گزاره p به صورت «هر عدد طبیعی حداقل یک شمارنده اول دارد.» و گزاره q به صورت « $2 + 5 \times 3 < 7 \times 3$ » باشد، ارزش کدام گزاره درست است؟

- (۱) $p \wedge q$
 (۲) $\sim p \wedge q$
 (۳) $p \wedge \sim q$
 (۴) $\sim p \wedge \sim q$

۶- جدول ارزش گذاری مربوط به گزاره‌های p, q, r و s چند سطر دارد؟

- (۱) ۸
 (۲) ۱۲
 (۳) ۱۶
 (۴) ۲۰

۷- جدول ارزش گذاری مربوط به گزاره n گزاره، دارای k سطر است. اگر تعداد گزاره‌ها را سه برابر کنیم، جدول جدید چند سطر خواهد داشت؟

- (۱) $3k$
 (۲) k^3
 (۳) k^6
 (۴) $8k$

محل انجام محاسبات

۸- با توجه به گزاره‌های «p: معادله $4x^2 - 4x + 1 = 0$ ، یک ریشه مضاعف بین ۰ و ۱ دارد»، «q: نمودار تابع خطی $f(x) = \frac{-x}{2} + 3$ فقط از ناحیه چهارم عبور نمی‌کند» و «r: واریانس داده‌های ۸، ۸، ۸، ۸ برابر ۲ است»، ارزش کدام گزاره با بقیه متفاوت است؟

$$p \wedge q \quad (۱)$$

$$\sim p \vee r \quad (۲)$$

$$\sim p \vee \sim q \quad (۳)$$

$$q \vee r \quad (۴)$$

۹- کدام گزینه، ارزش ستون خالی جدول زیر را به درستی نشان می‌دهد؟

p	q	$(\sim p \vee q) \wedge (p \wedge q)$
T	T	
T	F	
F	T	
F	F	

T
F
T
T

(۲)

T
F
F
F

(۱)

F
T
T
T

(۴)

F
T
F
F

(۳)

۱۰- ارزش کدام یک از گزاره‌های زیر همواره درست است؟

$$(p \wedge q) \vee (\sim p \wedge \sim q) \quad (۲)$$

$$(p \vee q) \wedge (\sim p \vee \sim q) \quad (۴)$$

$$(p \wedge q) \vee (\sim p \vee \sim q) \quad (۱)$$

$$(p \vee q) \wedge (\sim p \wedge \sim q) \quad (۳)$$

علوم و فنون ادبی

۱۱- موضوع کدام اثر در مقابل آن نادرست آمده است؟

- (۱) مرصداالعباد من المبدأ إلى المعاد: در بیان سلوک دین و تربیت نفس انسانی
  - (۲) تاریخ جهانگشا: در شرح ظهور چنگیز، احوال و فتوحات او، تاریخ خوارزمشاهیان، فتح قلعه‌های اسماعیلیه و حکومت جانشینان حسن صباح نوشته شده است.
  - (۳) المعجم فی معاییر اشعار العجم: در علم عروض، قافیه، بدیع و نقد شعر
  - (۴) تاریخ گزیده: برگزیده‌هایی از تاریخ عمومی جهان و پادشاهان ایران
- ۱۲- در کدام گزینه نام صاحبان آثار زیر به ترتیب درست آمده است؟

«مثنوی جمشید و خورشید، اخلاق‌الاشراف، تاریخ گزیده، نفحات‌الانس، تذکره دولتشاه»

- (۱) سلمان ساوجی، جامی، خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی، عبید زاکانی، دولتشاه سمرقندی
  - (۲) سلمان ساوجی، عبید زاکانی، حمدالله مستوفی، عطار، دولتشاه سمرقندی
  - (۳) سلمان ساوجی، عبید زاکانی، حمدالله مستوفی، جامی، دولتشاه سمرقندی
  - (۴) سلمان هراتی، عبید زاکانی، حمدالله مستوفی، جامی، عطار
- ۱۳- توصیفات زیر به ترتیب مربوط به کدام گروه از نویسندگان و شاعران است؟
- (الف) یکی دیگر از چهره‌های علمی و سیاسی در عصر ایلخانان به شمار می‌رود. وی وزیر مقتدر غازان خان و اولجایتو بود.
- (ب) وی از نوجوانی به کارهای دیوانی پرداخت و در سفرهای متعددی حضور داشت و اطلاعات فراوانی درباره تاریخ مغولان کسب کرد.

(ج) از منشیان و نویسندگان توانا و از عارفان وارسته قرن هفتم است.

(د) شاعر عصر سربداران، مردی دهقان‌پیشه بود که قدرت شاعری خود را در قطعات اخلاقی آشکار کرده است.

(ه) از غزل‌پردازان برجسته قرن هشتم است؛ شاعری که غزل‌های او بر حافظ نیز تأثیرگذار بوده است.

- (۱) عطاملک جوینی، خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی، نجم‌الدین رازی، ابن‌یمین، خواجه کرمانی
- (۲) خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی، عطاملک جوینی، نجم‌الدین رازی، ابن‌یمین، خواجه کرمانی
- (۳) خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی، عطاملک جوینی، نجم‌الدین رازی، جامی، خواجه کرمانی
- (۴) خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی، نجم‌الدین رازی، عطاملک جوینی، ابن‌یمین، سلمان ساوجی

۱۴- کدام گروه از کتاب‌های زیر مربوط به نویسنده «صدپند» است؟

- (۱) تحفة الاحرار، اخلاق‌الاشراف، موش و گربه
- (۲) رساله دلگشا، اخلاق‌الاشراف، موش و گربه
- (۳) رساله دلگشا، تذکره‌الاولیا، موش و گربه
- (۴) رساله دلگشا، اخلاق‌الاشراف، مکاتیب

۱۵- به ترتیب جاهای خالی با کدام گزینه تکمیل می‌شود؟

(الف) در زمان ..... هنرمندان، قرآن کریم و شاهنامه فردوسی را به خط خوش نگاشتند و با تصاویری زیبا آراستند و آثاری ماندگار از هنر اسلامی عرضه کردند.

(ب) ..... با علاقه‌ای که به هنر و فرهنگ اسلامی پیدا کرده بود، از هنرمندان خوشنویس، نقاش و شاعر حمایت نمود.

(ج) در عهد ..... علاوه بر گسترش هنرهایی چون مینیاتور، معماری و تذهیب، تاریخ‌نویسی نیز به همان اسلوب ساده رواج یافت و ادبیات رونقی تازه گرفت.

(د) در قرن ..... به دلیل بی‌اعتقادی برخی از ایلخانان مغول و بی‌تعصبی برخی دیگر نسبت به مذاهب رایج، فرصتی پدید آمد تا صاحبان مذهب‌های مختلف عقاید خود را ابراز کنند.

- (۱) بایسنقر - شاهرخ - تیموریان - هشتم
- (۲) بایسنقر - شاهرخ - تیموریان - نهم
- (۳) بایسنقر - شاهرخ - مغولان - هشتم
- (۴) شاهرخ - بایسنقر - تیموریان - هشتم

۱۶- کدام گزینه ترتیب درست دوره (قرن) زندگی «مولوی، خواجه کرمانی، فخرالدین عراقی، حافظ، جامی» است؟

- (۱) هفتم، هشتم، هفتم، هشتم، هفتم
 (۲) هفتم، هشتم، هشتم، هشتم، نهم
 (۳) هشتم، هفتم، هفتم، هشتم، نهم
 (۴) هفتم، هشتم، هفتم، هشتم، نهم

۱۷- در متن زیر چند غلط از دیدگاه تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی یافت می‌شود؟

«سبک عراقی از اوایل قرن هفتم تا اواسط قرن دهم به مدت ۳۰۰ سال سبک غالب متون ادب فارسی بود. برخی از عوامل فرهنگی و اجتماعی مثل روی کار آمدن حکومت‌های خوارزمشاهی و سلجوقی و تغییر مرکز ادبی و سیاسی از خراسان به عراق عجم، زمینه‌های تغییر سبک را در متون زبان فارسی پدید آورد. شعر این عصر، نرم و دلنشین و برخوردار از معانی عمیق زمینی و آسمانی شد و اکثر شاعران از حاکمان روی برتافتند.»

- (۱) سه (۲) چهار (۳) پنج (۴) شش

۱۸- توضیح روبه‌روی کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) کس نیست که تا بر وطن خود گرید بر حال تباه مردم بد گرید (از کمال‌الدین اسماعیل درباره کشتار مغول)
 (۲) شعر حافظ همه بیت‌الغزل معرفت است آفرین بر نفس دلکش و لطف سخنش (از حافظ در ستایش شعر خود)
 (۳) وان که محتاج خلق شد، خوار است گرچه در علم، بوعلی سیناست (از ابن یمین درباره قناعت)
 (۴) گفت به مجنون صنمی در دمشق کای شده مستغرق دریای عشق (از نظامی درباره عشق لیلی و مجنون)

۱۹- واژه‌های کدام گزینه برای جاهای خالی متن زیر هستند؟

«نثر در این دوره بیشتر به دو جریان گرایش پیدا کرد: یکی: ..... در آثاری مثل ..... و مرصادالعباد و دیگر: ..... با محتوای عمدتاً تاریخ حاکمان وقت که در آثاری همچون ..... و تاریخ جهانگشای جوینی دیده می‌شود.»

- (۱) ساده‌نویسی - طبقات ناصری - پیچیده‌نویسی - تاریخ و صاف
 (۲) نثر فنی - طبقات ناصری - پیچیده‌نویسی - تاریخ و صاف
 (۳) ساده‌نویسی - طبقات ناصری - پیچیده‌نویسی - تاریخ گزیده
 (۴) ساده‌نویسی - طبقات ناصری - نثر فنی - تاریخ و صاف

۲۰- کدام واژه عبارت زیر درباره فخرالدین عراقی نادرست است؟

«مثنوی عشاق‌نامه او مشهور است. او در هر فصل این مثنوی به یکی از مباحث عرفانی پرداخته و سخن را با تمثیل و حکایت به پایان رسانده است؛ هم‌چنین در کتاب لمعات خود سیر و سلوک عارفانه را در قالب نظم بیان کرده است.»

- (۱) عشاق‌نامه (۲) نظم (۳) لمعات (۴) عرفانی

۲۱- پاسخ درست را از درون کمانک انتخاب کنید.

(الف) اقدام مهم فرهنگی خواجه رشیدالدین تأسیس ..... در تبریز است که در حکم دانشگاه آن زمان بوده است. (جامع‌التواریخ - ربع رشیدی)

(ب) ..... حماسه‌ای عرفانی است که قهرمانش، انسان پاک‌نهاد و خداجویی است که به نبرد با هوای نفس می‌پردازد. (مثنوی مولوی - عشاق‌نامه)

(ج) ..... از شاعران سرآمد قرن هشتم است. او با تلفیق عشق و عرفان، غزل فارسی را به کمال رسانید. (سعدی - حافظ)

(د) در شعر سبک عراقی، ..... که پیش از این در خدمت ستایش فرمانروایان بود، کمرنگ شد. (قصیده - غزل)

- (۱) جامع‌التواریخ - مثنوی مولوی - سعدی - قصیده
 (۲) ربع رشیدی - عشاق‌نامه - حافظ - غزل
 (۳) ربع رشیدی - مثنوی مولوی - حافظ - غزل
 (۴) ربع رشیدی - مثنوی مولوی - حافظ - قصیده

۲۲- با توجه به عباراتی که زیر آن‌ها خط کشیده شده، کدام گزینه کاملاً درست است؟

- ۱) او از نویسندگان قرن هشتم است که تذکره دولتشاه را به تشویق امیرعلی شیرنویسی نوشته است. این کتاب شرح احوال بیش از صد تن از شاعران ایرانی از آغاز تا زمان مؤلف است.
- ۲) از نویسندگان زبردست قرن هفتم است و اثر معروفش المعجم فی معاییر اشعار العجم نام دارد که نثر آن در مقدمه مصنوع و در اصل کتاب ساده و عالمانه است.
- ۳) لحن سخن حافظ گزنده، اندرزی و سرشار از خیرخواهی و اصلاح‌طلبی است. در غزل او، فرهنگ گذشته ایران با همه کمال ایرانی اسلامی خود رخ می‌نماید.
- ۴) با توجه به پایان‌یافتن حکومت مغولان، زبان رسمی و رایج عربی و نگارش به آن از رواج افتاد و توجه به زبان فارسی که زبان توده مردم بود رونق بیشتری گرفت.

۲۳- از نظر سبک‌شناسی و تاریخ ادبیات، کدام عبارت‌ها درست نیستند؟

- الف) نثر کتاب مرصداالعباد گاهی ساده و گاه دارای سجع و موازنه است.
- ب) جامع‌التواریخ به نثری عالمانه و پخته نوشته شده است.
- ج) جمشید و خورشید به شیوه داستان‌های عطار سروده شده است.
- د) در منظومه اخلاق‌الاشراف ناهنجاری‌های اجتماعی به‌خصوص در دو طبقه حاکمان و قاضیان به شیوه تمثیل بیان شده است.

ه) کتاب نفحات‌الانس به شیوه نظامی در بیان حقایق عرفانی و ذکر احوال عارفان نوشته شده است.

۱) ج - د - ه   ۲) الف - ب - ج   ۳) ب - ج - د   ۴) الف - ج - ه

۲۴- کدام بیت با بیت «نیست به‌جز عشق در این پرده کس / اول و آخر همه عشق است و بس» قرابت معنایی دارد؟

- ۱) دیوانه عشقت ای پری‌روی عاقل نشود به هیچ پندی
- ۲) من ساکن خاک پاک عشقم نتوانم از این دیار برگشت
- ۳) سخن بیرون مگوی از عشق سعدی سخن عشق است و دیگر قال و قیل است
- ۴) چنین شمایل موزون و قد خوش که تورا است به ترک عشق تو گفتن نه طبع موزون است

۲۵- کدام گزینه با دو بیت زیر قرابت معنایی ندارد؟

- «مرد آزاده در میان گروه محترم آنگهی تواند بود»
- ۱) هزار مرتبه، فقر از توانگری خوش‌تر
  - ۲) به‌مهمان‌خانه‌آزوهوی جز لاشه چیزی نیست
  - ۳) آن که با خوشه قناعت می‌کرد
  - ۴) من از فتادگی خویش هیچ غم نخورم
- گرچه خوش‌خو و عاقل و داناست که از ایشان به مالش استغناست»
- ۱) توانگران همه بدنام ظلم و بیدادند
  - ۲) برای لاشخواران واگذار این میهمانی را
  - ۳) چه غم از خرمن و خروار نداشت
  - ۴) فتادگان چنین، هیچ‌گه نیفتادند

جامعه‌شناسی

۲۶- به ترتیب «روح یا شالوده فرهنگ»، «ابعاد ذهنی، اخلاقی و روانی»، «جهان تکوینی از نظر متفکران مسلمان» در کدام گزینه آمده است؟

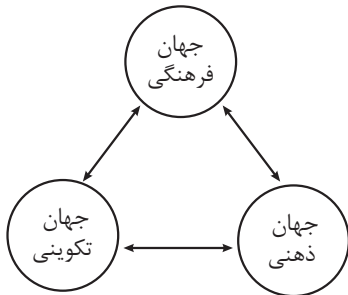
- (۱) عقاید و ارزش‌های اساسی - بخش فرهنگی جهان انسانی - شامل دو جهان طبیعت و فوق طبیعت
- (۲) تصاویر بنیادی فرهنگ از انسان و جهان - بخش فردی - محدود به جهان طبیعت
- (۳) عمیق‌ترین لایه‌های فرهنگ - بخش فردی جهان ذهنی - محدود به جهان فوق طبیعت
- (۴) پرسش‌ها و پاسخ‌های بنیادی - جهان ذهنی - شامل دو جهان طبیعت و فوق طبیعت

۲۷- هر یک از عبارتهای زیر به ترتیب به کدام دیدگاه در تعامل میان جهان‌ها اشاره می‌کند؟

- جهان ذهنی، جهان فرهنگی و جهان تکوینی مهم و در تعامل با یکدیگرند.
- جهان ذهنی و تکوینی، استقلال خود را در برابر جهان فرهنگی از دست می‌دهند.
- با نادیده گرفتن تفاوت علوم انسانی با علوم طبیعی، ظرفیت‌ها و قابلیت‌های علوم انسانی و اجتماعی را سلب می‌کنند.
- ذهن افراد و فرهنگ جامعه هویتی طبیعی و مادی دارند و علوم مربوط به آن‌ها نظیر علوم طبیعی است.

- (۱) دیدگاه قرآن - دیدگاه علوم - دیدگاه سوم - دیدگاه دوم
- (۲) دیدگاه سوم - دیدگاه دوم - دیدگاه اول - دیدگاه اول
- (۳) دیدگاه دوم - دیدگاه سوم - دیدگاه قرآن - دیدگاه دوم
- (۴) دیدگاه اول - دیدگاه سوم - دیدگاه دوم - دیدگاه اول

۲۸- نمودار زیر به کدام دیدگاه در تعامل میان جهان‌ها اشاره می‌کند؟ نظر این دیدگاه به ترتیب در مورد «جهان تکوینی» و «جامعه و فرهنگ» چیست؟

(۱) دیدگاه قرآن - براساس حکمت و خواست خداوند با انسان رفتاری حکیمانه دارد. - برای جامعه و فرهنگ جایگاه ویژه‌ای قائل است و از زندگی و مرگ امت‌ها می‌گوید.

(۲) دیدگاه سوم - به جهان طبیعت محدود نمی‌شود و ادراک و آگاهی دارد. - جامعه و فرهنگ را نادیده نمی‌گیرد و بر مسئولیت فرد در قبال آن‌ها تأکید می‌کند.

(۳) دیدگاه سوم - مهم‌تر از جهان ذهنی و فرهنگی است. - برای جامعه و فرهنگ جایگاه ویژه‌ای قائل است و از زندگی و مرگ امت‌ها می‌گوید.

(۴) دیدگاه قرآن - ماده خامی است که فرهنگ‌ها و جوامع مختلف در آن دخل و تصرف می‌کنند. - جهان ذهنی و فردی افراد تابع جامعه و فرهنگ است.

۲۹- هر یک از عبارتهای زیر به ترتیب به کدام جهان مربوط است؟

• در مقابل جهان انسانی قرار می‌گیرد.

• محصول زندگی انسان است.

• هویت فرهنگی دارد.

• به زندگی شخصی و فردی انسان‌ها بازمی‌گردد.

(۱) جهان اجتماعی - جهان فردی - جهان فرهنگی - جهان هستی

(۲) جهان هستی - جهان فرهنگی - جهان انسانی - جهان انسانی

(۳) جهان طبیعی - جهان اجتماعی - جهان ذهنی - جهان فردی

(۴) جهان تکوینی - جهان انسانی - جهان اجتماعی - جهان ذهنی

۳۰- درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را مشخص کنید.

- پرسش «هستی‌شناسانه» به این امر می‌پردازد که آیا تنها راه شناخت حس و تجربه است؟
- وقتی فرد براساس اندیشه و تصمیم خود با دیگران رفتار می‌کند، از جهان ذهنی وارد جهان فرهنگی می‌شود.
- هنر را می‌توان بیان ژرف‌ترین فردیت هنرمند دانست و این فردیت مجرد از اجتماع است.
- وضعیت امروزی محیط زیست نتیجه دیدگاه اول درباره انسان و طبیعت است.

(۱) د - د - ن - ن

(۲) ن - د - ن - ن

(۳) ن - ن - د - د

(۴) د - ن - د - د

۳۱- به ترتیب کدام گزینه به فرهنگ «ژاپن»، «صهیونیسم»، «فرهنگ حق» و «فرهنگ سلطه» اشاره می‌کند؟

- (۱) تداوم تاریخی بالا با گستره جغرافیایی وسیع - قراردادن دیگران در خدمت به نژادی خاص - دنبال کردن سعادت همه انسان‌ها - مورد توجه قراردادن کانون ثروت و قدرت
- (۲) گستره جغرافیایی وسیع بدون تداوم تاریخی بالا - قراردادن دیگران در پیرامون کانون ثروت و قدرت - مطابقت عقاید و ارزش‌های آن با نیازهای فطری - تقسیم جهان به دو منطقه مرکزی و پیرامونی
- (۳) تداوم تاریخی بالا بدون گستره جغرافیایی وسیع - قراردادن دیگران در خدمت به نژادی خاص - مطابقت عقاید، ارزش‌ها، هنجارها و رفتارهای آن با نیازهای فطری - مسلط کردن یک قوم، جامعه یا گروهی خاص بر دیگران
- (۴) تداوم تاریخی کوتاه با گستره جغرافیایی محدود - قراردادن یک نژاد خاص در خدمت دیگران - سخن گفتن از عقاید و آرمان‌های مشترک انسانی - به ضعف و ناتوانی کشاندن دیگر اقوام، جوامع و گروه‌ها

۳۲- جاهای خالی جدول زیر به ترتیب «ب»، «الف» و «ج» با کدام گزینه کامل می‌شود؟

انواع فرهنگ‌ها براساس قابلیت جهانی شدن	نمونه‌ها	پیامد
«الف»	فرهنگ اسلام	سعادت همه انسان‌ها
«ب»	فرهنگ صهیونیسم و سرمایه‌داری	«ج»

- (۱) دارای ارزش‌های قومی و قبیله‌ای با نگاه سلطه‌جویانه - دارای ارزش‌های عام و جهان‌شمول - تقسیم جهان به دو منطقه مرکزی و پیرامونی
- (۲) دارای ارزش‌های عام و جهان‌شمول - دارای ارزش‌های قومی و قبیله‌ای با نگاه سلطه‌جویانه - تقسیم جهان به دو منطقه مرکزی و پیرامونی
- (۳) دارای ارزش‌های قومی و قبیله‌ای بدون نگاه سلطه‌جویانه - دارای ارزش‌های قومی و قبیله‌ای با نگاه سلطه‌جویانه - از مرزهای قومی و منطقه‌ای خود فراتر نمی‌رود و جهانی نمی‌شود.
- (۴) دارای ارزش‌های مشترک انسانی - دارای ارزش‌های عام و جهان‌شمول - از مرزهای قومی و منطقه‌ای خود فراتر نمی‌رود و جهانی نمی‌شود.

۳۳- کدام گزینه به ترتیب به ویژگی «معنویت»، «عدالت» و «عقلانیت» اشاره دارد؟

- (۱) فرهنگ جهانی باید در لایه‌های مختلف خود به این ارزش پایبند باشد - براساس ارزش‌های جهان‌شمول حقیقت، معنویت و مسئولیت پاسخ داده می‌شود - به پرسش‌های بنیادین بشر درباره انسان و جهان پاسخ می‌دهد.
- (۲) به پرسش‌های بنیادین ما درباره مرگ و زندگی پاسخ می‌دهد - همواره رهایی از یک امر برای رسیدن به امر دیگر است - به پرسش‌های متغیر بشر در شرایط تاریخی مختلف پاسخ می‌دهد.
- (۳) عدم وجود آن بشر را به بحران‌های روحی و روانی گرفتار می‌سازد - مانع تفرقه بین جوامع و تباه شدن منابع و امکانات بشر می‌شود - به پرسش‌های ثابت و متغیر بشر پاسخ می‌دهد.
- (۴) عدم وجود آن بشر را به بحران هویت گرفتار می‌کند - مانع فراهم شدن زمینه نفوذ سلطه‌گران بر انسان می‌شود - عدم وجود آن عرفان‌های دروغین، طالع‌بینی و بحران معنویت ایجاد می‌کند.

۳۴- هر یک از عبارتهای زیر به ترتیب با کدام گزینه در ارتباط است؟

- شرط جهانی شدن فرهنگ قومی و قبیله‌ای
- جامعه‌ای با عقاید و ارزش‌های حق، اما هنجارها و رفتارهای مخالف حق از نظر فارابی
- مبنای پاسخ به پرسش‌های «آزادی از چه؟» و «آزادی برای چه؟»
- پیامد پذیرش تفاوت‌ها در جهان اجتماعی

۱) داشتن نگاه سلطه‌جویانه - فرهنگ سلطه - براساس حقیقت، معنویت و مسئولیت - جهانی شدن فرهنگ
 ۲) عبور از مرزهای قومی و جغرافیایی - فرهنگ حق - براساس عقلانیت، عدالت و معنویت - فراهم آوردن انگیزه شناخت متقابل جوامع و فرهنگ‌ها

۳) داشتن فرهنگ قوی و غنی - مدینه تغلب - براساس معنویت، حقیقت و آزادی - نادیده گرفتن شباهت‌ها
 ۴) داشتن نگاه سلطه‌جویانه - مدینه فاسقه - براساس حقیقت، معنویت و عدالت - محافظت از صلح جهانی در برابر جنگ و خشونت

۳۵- کدام گزینه به ترتیب در مورد «اغالل و سلاسل»، «عقلانیت سطح دوم» و «فرهنگ جبرگرا و غیرمسئول» درست، نادرست و نادرست است؟

- ۱) زنجیرهایی که انسان را در دنیا و آخرت به بند می‌کشند - چاره‌اندیشی در مورد پیرشدن جمعیت - قدرت مقاومت را از آدمیان می‌گیرد.
- ۲) باورها و اعمالی که نمی‌گذارند انسان حقیقت خویش و جهان هستی را درک کند - پاسخ به پرسش‌ها و نیازهای ثابت بشر - باعث قطبی شدن جهان می‌شود.
- ۳) زنجیرهایی که انسان در دنیا با آن دیگران را به بند می‌کشد - توانا کردن انسان در دفاع از حقانیت ارزش‌های خود - نقش انسان در تعیین سرنوشتش را انکار می‌کند.
- ۴) باورها و اعمالی که انسان با آن نمی‌گذارد دیگران حقیقت هستی را درک کنند - پاسخ به پرسش‌های متفاوت در شرایط تاریخی مختلف - معیار و میزانی برای سنجش عقاید مختلف ندارد.

روان‌شناسی

۳۶- هر یک از افراد زیر به ترتیب از کدام یک از منابع کسب معرفت استفاده کرده‌اند؟

- مدیر برنامه‌ای که برای اثبات توانمندی بازیکن پیشنهادی خود، فیلم‌هایی را به عنوان نمونه به سرمربی تیم نشان می‌دهد.
- متهمی که برای اثبات بی‌گناهی خود استدلال می‌کند که اگر او مجرم در نظر گرفته شود، برخی از وقایع اثبات نقض می‌شود.
- مادری که به دلش افتاده امروز برای فرزندش در مدرسه اتفاق بدی افتاده و با دلشوره به مدرسه مراجعه می‌کند.

- (۱) تجربه - تجربه - شهود
(۲) شهود - عقل - تجربه
(۳) تجربه - عقل - شهود
(۴) شهود - تجربه - تجربه

۳۷- درستی یا نادرستی عبارات زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- فرضیه خوب، فرضیه‌ای است که در صورت پذیرفته شدن براساس روش تجربی درستی آن مورد تردید نباشد.
- روابط تمامی مفاهیم علم تجربی (مسئله، فرضیه، اصل و نظریه) سلسله‌مراتبی و یک‌سویه است.
- برای پذیرش فرضیه‌ها باید آن‌ها را با یافته‌های مقبول در علم تجربی آزمود و با اطلاعات و داده‌های تجربی مطابقت داد.
- علم تجربی برای بررسی پدیده‌ها از روش و ابزارهای دقیق استفاده می‌کند و مهم‌ترین منبع کسب معرفت است.

- (۱) درست - درست - نادرست - درست
(۲) نادرست - نادرست - نادرست - نادرست
(۳) درست - نادرست - درست - نادرست
(۴) نادرست - درست - درست - درست

۳۸- کدام گزینه به ترتیب مصداق کامل تری برای مفاهیم مسئله، فرضیه و نظریه ارائه کرده است؟

- (۱) عدم تمایل به مشاهده خود در آینه می‌تواند ناشی از اعتماد به نفس پایین در فرد باشد. / برداشت افراد از بدن خود، تا چه اندازه تحت تأثیر شبکه‌های اجتماعی است؟ / روان‌شناسان اجتماعی پس از بررسی‌های متعدد مجموعه منسجمی از تأثیر اینترنت بر ادراک بدن را منتشر کرده‌اند.
- (۲) استفاده از وسایل الکترونیک پیش از سنین دبستان چه تأثیری بر رشد شناختی کودکان دارد؟ / بیش از دو ساعت تلویزیون دیدن در روز با عزلت‌گزینی اجتماعی ارتباط دارد. / نتایج بررسی‌های متعدد نشان‌دهنده تأثیر استفاده از وسایل الکترونیک و ابعاد متنوع رشد کودکان است.
- (۳) آیا دقایق استفاده از شبکه‌های اجتماعی با سلامت روان افراد در ارتباط است؟ / آیا عدم استفاده از امکانات ارتباطی نوین مشابه با استفاده افراطی از آن‌ها آسیب‌زا است؟ / بررسی‌ها نشان داده‌اند که با بررسی رفتارهای اجتماعی افراد می‌توان با تقریب خوبی به شخصیت آن‌ها پی برد.
- (۴) دانشمندان در حال بررسی روابط احتمالی اعتیاد به بازی‌های کامپیوتری و سبک زندگی هستند. / براساس استاندارد سازمان بهداشت جهانی استفاده از وسایل الکترونیک پیش از دوسالگی آسیب‌زا است. / پژوهشگران دریافته‌اند که نوجوانان بیش از هر گروه سنی دیگر موسیقی گوش می‌کنند.

۳۹- هر یک از عبارات زیر به ترتیب به کدام یک از اهداف علم تجربی مربوط هستند؟

- قیمت زیاد وسایل مورد نیاز برای بازی تنیس موجب گسترش بیشتر این ورزش در کشورهای برخوردار شده است.
- با گسترش فضاهای ورزشی (سرانه فضای ورزشی) در شهرها، سطح سلامت جسمانی شهروندان بیشتر خواهد شد.
- نمی‌توان تأثیر ژنتیک در موفقیت ورزشی را کتمان کرد؛ کشورهای با قد بلندتر در والیبال و بسکتبال موفق‌ترند.

- (۱) توصیف - کنترل - توصیف
(۲) تبیین - کنترل - تبیین
(۳) توصیف - پیش‌بینی - توصیف
(۴) تبیین - پیش‌بینی - تبیین

۴۰- هر یک از عبارات زیر به ترتیب با کدام یک از بخش‌های تعریف روش علمی مرتبط است؟

- مانند نور در شب تاریک است که هر چه شدت نور بیشتر شود، از مقدار تاریکی کاسته می‌شود.
- اقدام بدون هدف نتیجه‌بخش نبوده و فرد را به خواسته خود نمی‌رساند.
- یک جریان است، زیرا مبدأ، مقصد و مسیر دارد.
- وجه تمایز افراد عادی و دانشمندان است.

(۱) باقاعده و نظام‌دار بودن - فرایند - باقاعده و نظام‌دار بودن - جست‌وجو

(۲) موقعیت نامعین - جست‌وجو - فرایند - باقاعده و نظام‌دار بودن

(۳) باقاعده و نظام‌دار بودن - جست‌وجو - باقاعده و نظام‌دار بودن - فرایند

(۴) موقعیت نامعین - فرایند - فرایند - باقاعده و نظام‌دار بودن

۴۱- کدام گزینه می‌تواند به ترتیب تعریف عملیاتی ورزش و خواب مناسب باشد؟

(۱) فعالیت جسمانی گروهی که منجر به احساس دوستی میان افراد شود. - خوابی که فرد به علت گرما، سرما، گرسنگی یا تشنگی مجبور به قطع آن نباشد.

(۲) تحرک جسمانی بیش از ۳۰ دقیقه که منجر به تعرق شود. - خواب بیش از ۷ ساعت به نحوی که پیوستگی خواب بیش از یک بار از دست نرود.

(۳) فعالیت جسمانی که منجر به آسیب یا درد جسمانی برای فرد نشود. - خواب شبانه یا روزانه مجموعاً بیش از ۸ ساعت که آلوده به کابوس نباشد.

(۴) تحرک جسمانی که منتهی به احساس رضایت و شادی فرد شود. - خوابی که فرد در روز آینده احساس کسالت جسمانی یا روانی نداشته باشد.

۴۲- درستی یا نادرستی عبارات زیر، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- فرایندهای ذهنی به دلیل قابل مشاهده نبودن قابل مطالعه نیستند.
- مطالعه رفتار در روان‌شناسی تجربی منحصر به آدمی است.
- تغییر در مبانی غیرتجربی علم تجربی موجب تغییر در تعریف علم می‌شود.
- حتی روان‌شناسان نیز تعریف واحد و مشابهی از علم روان‌شناسی ندارند.

(۱) نادرست - نادرست - درست - درست

(۲) درست - نادرست - نادرست - درست

(۳) درست - درست - نادرست - نادرست

(۴) نادرست - درست - درست - درست

۴۳- طراحی محصولات تولیدشده برای مخاطبین گروه سنی کودکان در مقایسه با دیگر گروه‌های سنی، با استفاده از رنگ‌ها

و طرح‌های متنوع‌تر، شادتر و جالب توجه‌تر انجام می‌شود. این تفاوت استراتژی در طراحی محصولات ناشی از چیست؟

(۱) عرف و هنجار اجتماعی بزرگسالان را به استفاده از محصولات با رنگ‌های سفید، سیاه و خاکستری هدایت می‌کند.

(۲) نوجوانان برخلاف کودکان اگر از محصولات با رنگ‌های شاد استفاده کنند، مورد تمسخر همکلاسی‌هایشان قرار می‌گیرند.

(۳) والدین نسل فعلی چون در کودکی از خرید محصولات رنگی محروم بودند، برای کودکان خود از این دست محصولات رامی‌خرند.

(۴) کیفیت پردازش کودکان و بزرگسالان متفاوت است و تمرکز پردازش کودکان بر ویژگی‌های ظاهری محصولات است.

۴۴- پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- چه عاملی باعث می‌شود که محرک‌های بیرونی به اطلاعات معنادار تبدیل شوند؟
- کدام توانایی روان‌شناختی موجب از بین نرفتن برداشت‌های انجام‌شده فرد از محیط می‌شود؟
- استنباط و استفاده از داده‌های موجود در ذهن منجر به چه فرایندی می‌شود؟

(۱) ادراک - توجه - حافظه (۲) احساس - حافظه - تفکر

(۳) ادراک - حافظه - تفکر (۴) احساس - توجه - حافظه

۴۵- کدام گزینه در رابطه با روش مشاهده در جمع‌آوری اطلاعات درست است؟

- (۱) مشاهده به عنوان اصلی‌ترین روش جمع‌آوری اطلاعات توانایی توصیف پدیده‌ها را دارد.
- (۲) لازم است حتماً در محیط طبیعی انجام شود تا موجودات رفتار طبیعی از خود بروز دهند.
- (۳) می‌تواند غیرمستقیم و به واسطه مشاهده فیلم‌ها، تصاویر و محتوای بصری انجام بشود.
- (۴) مشاهده‌گر با پیش‌فرض و برداشت اولیه مشاهده می‌کند تا بداند در محیط دنبال چه بگردد.

عربی، زبان قرآن

• عَيْنُ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجَمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ: (٤٦-٥٢)

٤٦- ﴿اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾:

- (۱) خداوند به آنچه انجام می‌دهید، آگاه‌تر است.
- (۲) خداوند به چیزی که شما می‌دانید، آگاه است.
- (۳) خداوند چیزهایی را که انجام می‌دهید، می‌داند.
- (۴) خداوند به آنچه که شما عمل می‌کنید، آگاه است.

٤٧- «هَذِهِ سِرَاوِيلٌ رَجَالِيَّةٌ أَسْعَارُهَا غَالِيَةٌ فَلَا يُمْكِنُ لِي شِرَاؤُهَا وَ لَوْ تَعَطَيْتَنِي التَّخْفِيفَ!»:

- (۱) این شلوارهای مردانه قیمت‌هایشان گران است، برای همین نمی‌توانم آن‌ها را بخرم هرچند که به من تخفیف بدهی!
- (۲) این‌ها شلوارهای مردانه‌ای هستند که قیمت‌هایشان گران است، پس خریدشان برای من ممکن نیست حتی اگر به من تخفیف دهی!
- (۳) این‌ها شلوارهای مردانه‌ای هستند که قیمت گرانی دارند و برایم ممکن نیست بخرمشان مگر این که به من تخفیف بدهی!
- (۴) این‌ها شلوارهای مردانه‌ای هستند که قیمت‌هایشان گران است و خریدن آن‌ها برای من ممکن نیست مگر این که تخفیف بدهی!

٤٨- «الرِّيَاضِيُّونَ الَّذِينَ يُصْعَرُونَ خَدَمَهُمُ لِلنَّاسِ وَ يَمْشُونَ فِي الْأَرْضِ مَرْحِينَ لَيْسُوا نَمَازِجًا صَالِحَةً لِلشَّبَابِ!»:

- (۱) ورزشکارانی که رویشان از مردم رویگردان می‌شود و در زمین با خودپسندی راه می‌روند الگوهای مناسبی برای جوانان نیستند!
- (۲) ورزشکاران الگوهای مناسبی برای جوانان نیستند وقتی که روی خود را از مردم بر می‌گردانند و روی زمین خودخواهانه راه می‌روند!
- (۳) قهرمانان ورزشی که از مردم روی بر می‌گردانند و روی زمین با خودشیفتگی راه می‌روند نمونه‌های مناسبی برای جوانان ما نیستند!
- (۴) ورزشکارانی که چهره از مردم بر می‌گردانند و با خودخواهی در زمین راه می‌روند برای جوانان نمونه‌های شایسته‌ای نیستند!

٤٩- «وَعَظَّنَا الْإِمَامَ (ع) أَنْ لَا نَسَبَ مِنْ يَشْتُمُنَا بَلْ نَدَعُهُ مُهَاتًا وَ نُعَاقِبُهُ بِالصَّمْتِ!»: امام (ع) ...

- (۱) ما را پند داده نباید به کسی که به ما دشنام داده، دشنام بدهیم و او را خوار کنیم بلکه او را با سکوت مجازات کنیم!
- (۲) به ما پند داده است که به آن که به ما دشنام می‌دهد، دشنام ندهیم بلکه او را خوار رها کنیم و با سکوت مجازاتش نماییم!
- (۳) ما را موعظه کرده به کسی که دشنام می‌دهد، ناسزا نگوییم و او را تحقیر شده رها نماییم تا با سکوت مجازات شود!
- (۴) به ما نصیحت کرده به کسی که به ما ناسزا می‌گوید دشنام ندهیم، بلکه او را با خواری رها کنیم و با سکوت خود مجازات کنیم!

٥٠- عَيْنُ الصَّحِيحِ:

- (۱) في مدينتنا مطبعةٌ تنتشر فيها كتبٌ حولَ حقوقِ المُواطنين: در شهر ما کتاب‌فروشی‌ای هست که در آن کتاب‌هایی درباره حقوق شهروندان منتشر می‌شود!
- (۲) شَبَّهَ الْقُرْآنُ الصَّوْتِ الَّذِي يُرْفَعُ بَدُونَ دَلِيلٍ مَنْطِقِيٍّ بِصَوْتِ الْحَمَارِ: قرآن صدای کسی را که بدون دلیلی منطقی بالا می‌رود، به صدای خر تشبیه کرده است!
- (۳) الْمَوْسَسَاتُ الثَّقَافِيَّةُ تَعْمَلُ لِإِهْتِدَاءِ أَفْرَادِ الْمَجْتَمَعِ وَ تَحْسِينِ حَيَاتِهِمْ: مؤسسه‌های فرهنگی برای هدایت‌شدن افراد جامعه و بهتر کردن زندگی‌شان کار می‌کنند!
- (۴) لَا تَسْمَحْ لِشَهْوَتِكَ أَنْ تَغْلِبَ عَقْلَكَ فَتَكُونَ شَرًّا مِنَ الْبَهَائِمِ: به شهوت اجازه نده که بر عقلت چیره شود، زیرا از چارپایان بدتر خواهی شد!

۵۱- عین الصحیح: «در ترازوی [روز قیامت] چیزی سنگین تر از اخلاق نیک نیست!»

- (۱) لیس شیء ثقیل فی المیزان من حُسن الخلق!
 (۲) فی المیزان لیست أشياء من حُسن الخلق أثقل!
 (۳) لیس شیء أثقل من الخلق الحسن فی المیزان!
 (۴) لیست أشياء من الخلق الحسن فی المیزان أثقل!

۵۲- «من ساء خلقه عذب نفسه!» عین الأقرب من مفهوم العبارة:

- (۱) چو غالب شود خوی بد بر مزاج
 (۲) دعای بد نکنم بر بدن که مسکینان
 (۳) سایه دوزخ چه باشد خلق بد
 (۴) خوی بد در طبیعتی که نشست
 شد به جز خوی نیکش علاج
 ز خوی بد خویشتن گرفتارند
 خوی بد آمد به راه دوست سد
 ندهد جز به وقت مرگ از دست

• اقرأ النَّصَّ التَّالِيَّ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ بِمَا يَنْسَبُ النَّصِّ: (۵۳-۵۵)

الإفراط و التفریط و جهان لعملة (سكه) واحدة، و من يُفرط في أمر فإتة سيفرط في نفس الموضوع في النهاية و لن يحصل إلا على الندم و الخسارة. و كلتا الحالتين يدل على عجز الإنسان في التحكم على أحاسيسه. إن الإفراط أو التفریط في المواضع يمكن أن يختلف بعضها عن بعض، فلا يمكن لنا أن نضع قانوناً عاماً و شاملاً يساعدنا على الوصول إلى الاعتدال في جميع أعمالنا. إن الاعتدال في الكلام سهل، لكنه صعب جداً في العمل. و من أهم الممارسات لتحقيق الاعتدال هو الإمتناع عن التسرع في اتخاذ القرارات (تصميمات) أو بدء الكلام لأن العقل يحتاج إلى ما يكفيه من الهدوء و الفرصة ليمثل دوره بشكل صحيح و من الأسباب الأخرى التي تساعدنا على أن نعتدل في الأمور هي «التجربة» فإتة تمنعنا أن نرجع إلى أخطاء ارتكبتها في الماضي. بالتأكيد إن الاستفادة من تجارب الآخرين هي أفضل و أرخص وسيلة لتحقيق الاعتدال و القرارات الصحيحة عند القيام بعمل و الابتعاد عن الإصابة بالخسران.

۵۳- عین عبارة لا ترتبط بالنص:

- (۱) هلك من لیس له حكيم يُرشده!
 (۲) لا يرى الجاهل إلا مُفرطاً أو مفرطاً!
 (۳) من اشتغل بغير المهّم فقد ضیع الأهم!
 (۴) من تأمل قبل الكلام یسلم من الخطأ!

۵۴- عین الصحیح:

- (۱) إذا فرطت في أمر فأنت مُفرط في أمر آخر في نفس الوقت!
 (۲) الاستشارة مع أصحاب التجارب أسرع الطرق للحصول على خير حل!
 (۳) طريق الحصول على الاعتدال قد يختلف في الأشخاص المختلفة!
 (۴) من أصيب بالفشل في نهاية عمل يدل على أنه ما إستشار الخبراء في أمره!

۵۵- عین الخطأ في الإعراب و التحليل الصرفي: «أفضل - يختلف - تساعد - المواضيع»:

- (۱) يختلف: فعل مضارع - للمذكر الغائب - مزيد ثلاثي من مصدر «إختلاف» - معلوم / فعل و فاعله «بعض»
 (۲) تساعد: مضارع - للغائبة - مزيد ثلاثي بزيادة حرف واحد - معلوم - متعدّ / مفعوله «نا»
 (۳) المواضيع: جمع تكسير أو مكسر (مفرده «موضوع») - معرب / مجرور بحرف الجرّ بالكسرة
 (۴) أفضل: مفرد مذكر - اسم تفضيل على وزن أفعل (مؤنثه: أفضله) - معرب / خبر

• عین المناسب للجواب عن الأسئلة التالية: (۵۶-۶۰)

۵۶- عین الخطأ في ضبط حركات الحروف:

- (۱) قَدَّمَ لِقْمَانُ الْحَكِيمُ مَوَاعِظَ قِيَمَةً لِإِبْنِهِ!
 (۲) أَحْسَنُ زِينَةَ الرَّجُلِ السَّكِينَةُ مَعَ الْإِيمَانِ!
 (۳) أَعْطَنِي سَرَوَالًا بِمَبْلَغٍ تِسْعِينَ أَلْفَ تُوْمَانٍ!
 (۴) أَحَبُّ عِبَادِ اللَّهِ إِلَى اللَّهِ أَنْفَعُهُمْ لِعِبَادِهِ!

۵۷- عین ما فيه اسم التفضيل:

- (۱) من أحسنَ إلى الضّعفاء يُحسن اللهُ إليه!
 (۲) سكوت العالم أبلغُ من كلام الأحمق!
 (۳) أحبُّ أن أشتري هذا القميص الرجالي الأخضر!
 (۴) لا أسخطَ اللهَ عملُ كأكل أموال الطفل اليتيم!

۵۸- عین کلمة «خیر» تختلف معناها:

- (۱) إذا فعلتَ خيراً فلا تتكلم عنه حتى يرضى الله!
 (۲) خيراً ما أهداني صديقي كان كتاباً فيه قصصٌ قصيرة!
 (۳) إنني أعتقد أن الخير في ما وقع و قد توكلتُ على الله! (۴) من يزرع الخير فسوف يُشاهدُ نفساً ما زرعه!

۵۹- عین الخطأ في استخدام اسم التفضيل:

- (۱) أختي الكبرى حصلت على جائزة أفضل اللاعبات في مدرستنا!
 (۲) السيارات التي تُصنع في المصانع الصينية أرخص من البقية!
 (۳) المعلمون أجل الناس في المجتمع فعلياً أن نحترمهم كثيراً!
 (۴) نوعية الفساتين في متجر زميلك حُسنى ممّا في متجرك!

۶۰- عین ما فيه اسم المكان:

- (۱) من أراد النّجاح لا يخاف من موانع يُشاهدها في الطريق!
 (۲) في العسل منافع كثيرة و لهذا يُشجّعنا الأطباء على الاستفاده منه!
 (۳) عند حدوث الزلزال انهدمت مساكن قديمة كانت في قريتنا!
 (۴) الاعتقاد بالأمانة من أهم مكارم الأخلاق لمن يُسمّى مسلماً!

تاریخ

۶۱- موارد کدام گزینه درباره تاریخ‌های عمومی که از انواع کتاب‌های تاریخی هستند، درست است؟

الف) مؤلفان این‌گونه آثار، تاریخ اساطیری ایران را از جمشید آغاز و به پایان دوره ساسانیان ختم می‌کردند.
 ب) رویدادهای تاریخ اسلام و سلسله‌های ایرانی از جمله موضوعات مورد بررسی در این قسم از منابع پژوهش در تاریخ می‌باشند.

ج) از مهم‌ترین و مشهورترین تاریخ‌های عمومی می‌توان به تاریخ بیهقی اثر ابوالفضل بیهقی اشاره کرد که درباره تاریخ غزنویان است.

د) نگارش تاریخ‌های عمومی از قرن سوم هجری آغاز شد و تا اواخر حکومت قاجار ادامه یافت.

۱) «ب» - «د»

۲) «ب» - «ج»

۳) «الف» - «ب»

۴) «الف» - «د»

۶۲- هر یک از گزاره‌های زیر، به ترتیب به کدام‌یک از کتاب‌های تاریخی مرتبط است؟

الف) مؤلف این کتاب به تشویق فرمانروا، به ثبت و ضبط رویدادها می‌پرداخت.

ب) از مشهورترین تک‌نگاری‌ها و تألیف ابن عربشاه است.

ج) از مؤلفی ناشناخته است و رویدادهای تاریخی را از ایام قدیم تا سال ۷۲۵ ق. پوشش می‌دهد.

د) مؤلف در این اثر، اوضاع سیاسی زمان خود را نقد کرده است.

۱) تاریخ بیهقی - زندگی شگفت‌آور تیمور - المسالک و الممالک - بوستان

۲) تاریخ بیهقی - زندگی شگفت‌آور تیمور - تاریخ سیستان - قصیده‌نامه اهل خراسان

۳) تاریخ طبری - تاریخ بیهقی - عجائب المقدور فی نوائب تیمور - المسالک و الممالک

۴) تاریخ طبری - تاریخ بیهقی - تاریخ سیستان - زندگی شگفت‌آور تیمور

۶۳- کدام گزینه به دلایل اهمیت متون نظم و نثر ادبی در پژوهش تاریخ اشاره می‌کند؟

الف) بسیاری از شاعران همچون حافظ به خوبی اوضاع سیاسی، اجتماعی و فرهنگی زمان خود را نقد کرده‌اند.

ب) عقاید دینی و فلسفی رایج در هر عصری، در شعر شاعران و نویسندگان آن دوره انعکاس می‌یابند.

ج) شاعرانی همچون انوری به نقل وقایع و رویدادهای عصر سلجوقی پرداخته‌اند.

د) اخلاق کشورداری و مناسبات اخلاقی فرمانروا و مردم در نوشته‌های نویسندگان هر عصر منعکس شده است.

۱) «ب» - «د»

۲) «ب» - «ج»

۳) «الف» - «د»

۴) «الف» - «ب»

۶۴- کدام گزینه درباره منابع نوشتاری پژوهش در تاریخ، مطلب نادرستی را بیان می‌کند؟

۱) طبقات، انساب و فرهنگ‌نامه‌های زندگی‌نامه‌ای حاوی اطلاعات مفید تاریخی هستند.

۲) نوشته‌های روی سکه‌ها اطلاعات مفیدی را درباره اوضاع علمی دوره‌های تاریخی در اختیار مورخان قرار می‌دهند.

۳) اسناد برجای‌مانده از دیوان‌های حکومتی سلسله‌ها نظیر فرمان‌ها، معاهدات سیاسی و منشآت از منابع مهم تاریخی محسوب می‌شوند.

۴) منابع نوشتاری به کتاب‌های تاریخی، اندرزنامه‌ها، سیاست‌نامه‌ها، نوشته‌های جغرافیایی محدود نمی‌شوند.

۶۵- کدام گزینه به درستی به ترتیب رویدادهای زیر اشاره می‌کند؟

- الف) وفات محمد بن جریر طبری
 ب) رواج تک‌نگاری به‌عنوان شیوه‌ای از تاریخ‌نگاری
 ج) پایان دوره تاریخ‌نگاری عمومی

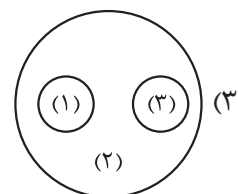
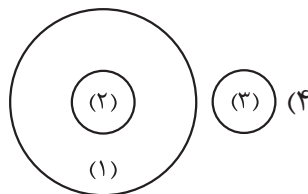
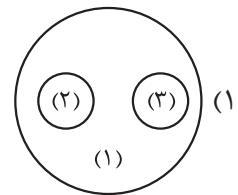
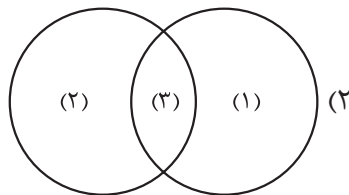
(۱) جدیدتر → ج | ب | الف | قدیمی‌تر

(۲) جدیدتر → ج | الف | ب | قدیمی‌تر

(۳) جدیدتر → ب | ج | الف | قدیمی‌تر

(۴) جدیدتر → الف | ج | ب | قدیمی‌تر

۶۶- کدام یک از شکل‌های زیر رابطه اسناد حکومتی (۱)، فرمان‌ها (۲) و منشآت (۳) را به درستی نشان می‌دهد؟

۶۷- کدام گزینه به گزاره‌های صحیح درباره قابوس‌نامه اشاره می‌کند؟

- الف) اطلاعات سودمندی درباره شیوه کشورداری ارائه می‌دهد.
 ب) در آن اطلاعات سودمندی درباره مناسبات اخلاقی فرمانروا و مردم وجود دارد.
 ج) اوضاع سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و نیز عقاید دینی و فلسفی عصر قرن پنجم را منعکس کرده است.
 د) بعد از تألیف تاریخ طبری، توسط عنصرالمعالی نگارش شده است.

(۱) «ب» - «د»

(۲) «ب» - «ج»

(۳) «الف» - «ج»

(۴) «الف» - «د»

۶۸- در کدام گزینه، تماماً به آثار شفاهی پژوهش در تاریخ اشاره شده است؟

- (۱) ادبیات عامیانه، داستان‌های قهرمانی و تاریخی، نامه‌ها و دوبیتی
 (۲) خاطرات شفاهی، منشآت، داستان‌های تاریخی و لالایی
 (۳) داستان‌های تخیلی، تصنیف، ترانه و انساب
 (۴) داستان‌های اخلاقی، داستان‌های تخیلی، تصنیف و متل‌ها

۶۹- کدام گزینه دربارهٔ مقایسهٔ محوطه‌ها و بناهای تاریخی (۱) و ابزارها و وسایل دست‌ساختهٔ انسان (۲) درست است؟

- (۱) هیچ‌یک جزء آثار موثق برای پژوهش در تاریخ محسوب نمی‌شوند.
  - (۲) هر دو از طریق بازسازی و بازآفرینش گذشته به مورخان کمک می‌کنند.
  - (۳) در بازآفرینی گذشته، (۱) نقش مهم‌تری از (۲) ایفا می‌کند.
  - (۴) در مواردی که این دو دست‌آثار با هم تناقض دارند، (۲) مبنای پژوهش قرار می‌گیرد و شواهد مربوط به (۱) رد می‌شود.
- ۷۰- به ترتیب، چند مورد از موارد زیر در زمرهٔ ابزارها و وسایل دست‌ساختهٔ انسان و چند مورد در زمرهٔ محوطه‌ها و بناهای تاریخی قرار دارند؟

«پل‌ها - جاده‌ها - آب‌انبارها - مجسمه‌ها - وسایل حمل‌ونقل - جنگ‌افزارها - بنادر»

(۱) چهار - سه   (۲) سه - چهار   (۳) پنج - دو   (۴) دو - پنج

جغرافیا

(۴) «ب» - «د»

(۳) «ب» - «ج»

(۲) «الف» - «ج»

(۱) «الف» - «ب»

۷۱- موارد کدام گزینه از تصویر دریافت می‌شود؟

- (الف) نوع بهره‌برداری از محیط طبیعی
 (ب) شرایط مناسب برای دامداری و پرورش انواع دام
 (ج) فعالیت اقتصادی ساکنان ناحیه
 (د) ناهمگونی شیوه زندگی مردم با محیط

۷۲- با توجه به تعریف «ناحیه»، کدام گزینه عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«میان اجزا و پدیده‌های هر مکان، نوعی پیوستگی وجود دارد که .....»

- (۱) به برنامه‌ریزی صحیح برای این مکان‌ها کمک می‌کند
 (۲) سبب ناحیه‌بندی بهتر و آسان‌تر توسط جغرافی‌دان‌ها می‌شود
 (۳) آن ناحیه را از سایر نواحی متمایز می‌سازد
 (۴) میان پدیده‌های طبیعی و انسانی، تمایز به وجود می‌آورد

۷۳- کدام گزینه مطابق با مشخصات ناحیه معرفی شده در متن زیر، تدوین و تنظیم شده است؟

«پیرائوس، یک بندر ساحلی در کشور یونان است که علاوه بر نقش تجاری، فعالیت‌های مربوط به گردشگری را نیز بر عهده دارد.»

- (۱) در این ناحیه، سقف ساختمان‌ها با ریزش‌های جوی زیاد و نوع آب‌وهوای موجود تناسب دارد.
 (۲) ساختمان‌های بلندمرتبه در نتیجه جذب جمعیت زیاد و رونق فعالیت‌های اقتصادی پدید آمدند.
 (۳) بارندگی زیاد، رطوبت کافی و چمنزارهای وسیع، شرایط مناسبی را برای دامداری فراهم آورده است.
 (۴) وجود شهری با نقش بندری منجر به امکان تجارت دریایی در این ناحیه شده است.

۷۴- با توجه به عبارت زیر، کدام گزینه مفهوم درستی را بیان می‌کند؟

«نوع خاک‌ها، ناحیه‌هایی متمایز از یکدیگر را در کانادا به وجود آورده است.»

- (۱) هر نوع خاک، با پوشش گیاهی و نوع فعالیت‌های اقتصادی خاصی متناسب است.
 (۲) ویژگی اصلی هر ناحیه، تمایز با سایر نواحی پیرامون است.
 (۳) هر نوع خاکی بر نوع پوشش گیاهی و کشت در ناحیه خود اثر می‌گذارد.
 (۴) حدود نواحی طبیعی براساس خواست انسانی تنظیم نمی‌شوند.

۷۵- کدام گزینه جاهای خالی عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«جغرافی‌دانان با ..... ، سطح زمین را ناحیه‌بندی می‌کنند و انتخاب معیارها و ملاک‌ها برای تعیین حدود یک ناحیه به ..... و تحقیق جغرافی‌دان بستگی دارد.»

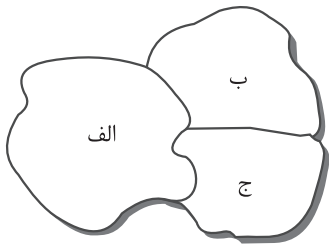
- (۱) تعیین حدود یا مرزبندی نواحی بر روی نقشه - هدف مطالعه
 (۲) مطالعه شباهت‌ها و تفاوت‌های مکان‌ها - شیوه تفکر
 (۳) تقسیم‌بندی سطح زمین به واحدهای جغرافیایی کوچک‌تر - هدف مطالعه
 (۴) انتخاب معیارهایی براساس وحدت عناصر طبیعی و انسانی - شیوه تفکر

۷۶- کدام مورد برای تکمیل عبارت زیر مناسب نیست؟

«در عمل ناحیه‌بندی، .....»

- (۱) محدوده نواحی براساس معیارهای طبیعی یا انسانی بر سطح زمین مشخص می‌شوند
 (۲) مدیران شهری با هدف برنامه‌ریزی صحیح‌تر، سطح زمین را تقسیم‌بندی می‌کنند
 (۳) با ناپدید شدن عوامل ایجادکننده همگونی، مرزبندی نواحی صورت می‌گیرد
 (۴) معیارهای تقسیم‌بندی را نمی‌توان از قبل برای جغرافی‌دان تعیین کرد

۷۷- با توجه به شکل زیر، کدام مورد مطابق با یک ناحیه‌بندی صحیح تدوین شده است؟

(۱) در نتیجه وحدت کامل میان عناصر طبیعی و انسانی در هر ناحیه، ناحیه‌بندی ممکن می‌شود.

(۲) علاوه بر پدیده‌های موجود در مکان «الف»، میان نواحی «الف» و «ب» نیز همگونی یافت می‌شود.

(۳) براساس طرز تفکر جغرافی‌دان، نواحی مختلفی در سطح زمین به وجود آمده است.

(۴) هدف از این تقسیم‌بندی‌ها برخلاف گذشته، مطالعه بهتر مکان‌های مختلف است.

۷۸- با توجه به مراحل مختلف ناحیه‌بندی، به ترتیب کدام گام‌ها طی می‌شوند؟

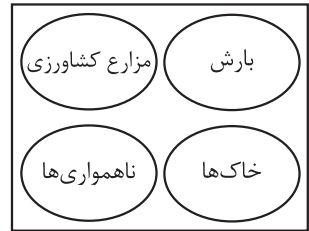
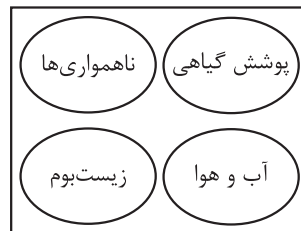
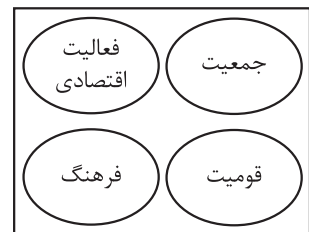
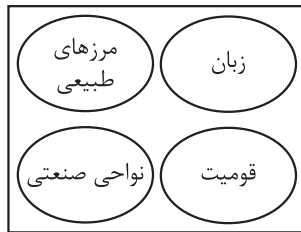
(۱) پس از تعیین طرز تفکر یک جغرافی‌دان، هدف مطالعه و تحقیق مشخص می‌شود.

(۲) پس از انتخاب معیارهای ناحیه‌بندی، هدف مطالعه و تحقیق مشخص می‌شود.

(۳) پس از تعیین حدود و مرز هر ناحیه، یک یا چند معیار برای ناحیه‌بندی انتخاب می‌شود.

(۴) پس از انتخاب هدف مطالعه و تحقیق، طرز تفکر جغرافی‌دان مشخص می‌شود.

۷۹- با توجه به نقش ملاک‌های مختلف در ناحیه‌بندی، مناطقی که با موارد ..... ناحیه‌بندی شده باشند، به ترتیب نوع ..... ناحیه‌بندی را داشته‌اند.

(۲) «الف» و «د» - انسانی و طبیعی

(۴) «د» و «ب» - طبیعی و انسانی

(۱) «ج» و «الف» - طبیعی و انسانی

(۳) «ب» و «ج» - انسانی و طبیعی

۸۰- با توجه به این که «در سرزمین هند، هر دین قلمرو خاصی را اشغال کرده» و «اقوام مختلف هر یک در بخش خاصی از کشور افغانستان سکونت دارند.» کدام گزینه درست است؟

(۱) به ترتیب براساس معیارهای طبیعی و ملاک‌های انسانی ناحیه‌بندی شده‌اند.

(۲) به ترتیب براساس معیارهای انسانی و طبیعی و به طور مشترک توسط مدیریت‌های سیاسی ناحیه‌بندی شده‌اند.

(۳) به طور مشترک از ملاک‌های انسانی استفاده شده و به ترتیب براساس معیار دین و قومیت ناحیه‌بندی شده است.

(۴) به طور مشترک توسط مدیریت‌های سیاسی و براساس معیارهای طبیعی ناحیه‌بندی شده‌اند.

فلسفه

- ۸۱- یک راننده که تا پیاده شدن مسافرش درباره آزادی بودن انسان سخن می گوید، وارد تفکر فلسفی ..... چون .....
 (۱) شده - موضوع سخنش یک موضوع بنیادی است.
 (۲) نشده - در سخنانش جدیت و پیوستگی وجود ندارد.
 (۳) شده - در حال تفکر در اندوخته های فلسفی است.
 (۴) نشده - مردم عادی وارد تفکر فلسفی نمی شوند.
- ۸۲- روش بررسی کدام مورد متفاوت است؟
 (۱) جهان همیشه بوده است و هیچ گاه از بین نخواهد رفت.
 (۲) انسان هیچ گاه از درد و رنج رهایی نخواهد یافت.
 (۳) فیلسوفان مسلمان همیشه مباحث فلسفی جدیدی طرح می کردند.
 (۴) آیا انسان دارای اختیار است یا اراده او تابع خواست جامعه است.
- ۸۳- کودک برای درک درست از رنگین کمانی که در دوردست می بیند، پس از مشاهده رنگین کمان، وارد کدام مرحله می شود؟
 (۱) پرسش «رنگین کمان چگونه تشکیل می شود؟» را طرح می کند.
 (۲) در ذهن خود می اندیشد که بین باران و رنگین کمان ارتباطی وجود دارد.
 (۳) پس از مشاهده رنگین کمان ممکن است او با مسئله ای روبه رو نشود.
 (۴) کودک تا پی بردن به نحوه شکل گیری آن، دو مرحله در اندیشیدن خواهد داشت.
- ۸۴- کدام گزینه پرسشی فلسفی قلمداد می شود؟
 (۱) فلسفه از چه زمانی آغاز شده است؟
 (۲) فلسفه عزاداری ها چیست؟
 (۳) هدف از خلقت جهان چیست؟
 (۴) در کدام دوره فلسفه به اوج رسید؟
- ۸۵- کدام گزینه درباره سوفیست ها درست است؟
 (۱) دانشمندان زمان سقراط و پس از او بودند که مردم آن ها را سوفیست یعنی دانشمند می خواندند.
 (۲) از آن جا که در استدلال های خود مغالطه می کردند، مهم ترین هدف خود را پیروزی بر رقیب قرار دادند.
 (۳) آن ها نه به یک باره بلکه به تدریج به خاطر مغالطه های خودشان به این نتیجه رسیدند که حقیقت و واقعیت اعتباری ندارند.
 (۴) معنای کلمه سوفیست هم مانند کلمه فیلسوفوس به معنای دوستدار دانش تغییر پیدا کرد و کلمه فلسفه نیز مترادف با دانش شد.
- ۸۶- کدام عبارت درست است؟
 (۱) مرحله دوم اندیشه ورزی انسان، تفکر در اندوخته هاست.
 (۲) فیلسوف کسی است که به دنبال یافتن پاسخ برای سؤالات روزمره است.
 (۳) هر انسانی وارد سؤالات دسته دوم شود و این پرسش ها را جدی بگیرد، در حال تمرین تفکر فلسفی است.
 (۴) فلسفه عهده دار پاسخ قانونمند به سؤالات انسان است.
- ۸۷- با توجه به کدام مورد می توان روش مطالعه فلسفی را تبیین کرد؟
 (۱) فلسفه به اصل و حقیقت جهان و انسان می پردازد.
 (۲) استفاده از ابزار مشاهده در فلسفه جایگاهی ندارد.
 (۳) ابزار تفکر فلسفی با ابزار تفکر غیرفلسفی متفاوت است.
 (۴) مطالب فلسفی ناظر به امور ذهنی هستند، نه واقعیات خارجی.

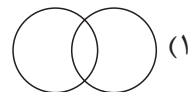
۸۸- آن چه فلسفه را از تمامی علوم دیگر متمایز می کند کدام است؟

- (۱) روش (۲) مسائل (۳) تاریخچه (۴) اهمیت

۸۹- مباحث فلسفی پایه و اساس مباحث سایر علوم هستند، چون .....

- (۱) فلسفه درباره یک موجود خاص بحث نمی کند
 (۲) فلسفه با روش عقلی اساس تفکر را شکل می دهد
 (۳) به موجودیت اشیا توجه می کند و موضوعش هستی است
 (۴) درباره همه مسائل بنیادین پاسخ ثابت و دقیقی می دهد

۹۰- با توجه به تغییراتی که به مرور در معنای واژه «فلسفه» به وجود آمده است، کدام شکل برای نشان دادن رابطه اولین معنا با دومین معنای آن مناسب است؟

مهم ترین ویژگی های آزمون های خیلی سبز در پایه های دهم و یازدهم:

- ۱- برگزاری دست کم یک آزمون در ماه بر اساس روال تدریس در مدرسه
- ۲- برگزاری آزمون های ویژه برای زمان های خاص (میان ترم، ترم، پس از عیدو...)
- ۳- امکان جبران عقب ماندگی ها یا دوره مطالب برای تثبیت آنها

پاسخنامه تشریحی آزمون را ساعت ۱۶ از صفحه شخصی
خودتان در سایت آزمون خیلی سبز دریافت کنید.

azmoon.kheilisabz.com

پاسخ نامه آزمون آزمایشی خلی سبز

پایه یازدهم

مرحله اول

رشته انسانی

سال تحصیلی ۱۴۰۳-۰۴

تاریخ برگزاری: ۲۷/مهر/۱۴۰۳

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	رئوف اسلام دوست - محمد بهرامی - علی شهبازی - محسن فراهانی
زبان و ادبیات فارسی	بهناز رجبی - مهدی کرانی - حسینعلی موسی زاده
علوم اجتماعی	الهام رضایی
روانشناسی	مهدی جاهدی
زبان عربی	موسی کاظم غلامی
تاریخ	عارف گلیوری
جغرافیا	مریم صالحی - علی زیبا
فلسفه (۱)	سیاوش خدانشناس - سعید رحیمیان - مجید قدرتی پور

نام درس	مستول درس	گزینشگر	مؤلف پاسخ نامه	کارشناسان علمی	ویراستاران به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	محسن فراهانی	محسن فراهانی	محسن فراهانی	علی شهبازی	فرشاد پورالیاسی پگاه نادری آسیابر
زبان و ادبیات فارسی	ابوالفضل قاضی فخر آستانه	ابوالفضل قاضی فخر آستانه	ابوالفضل قاضی فخر آستانه	معصومه رحمانی	مژده میرزایی ازبری
علوم اجتماعی	فروغ نجمی تیموریان	فروغ نجمی تیموریان	فروغ نجمی تیموریان	فرناز سلیمانی	علی سلوکی نگار کاتبی
روانشناسی	مهدی جاهدی	مهدی جاهدی	مهدی جاهدی	نگار کاتبی	مرتضی عزیزی
زبان عربی	موسی کاظم غلامی	موسی کاظم غلامی	آریا ذوقی	منیژه خسروی	سیده محیا مؤمنی
تاریخ	عارف گلیوری	عارف گلیوری	عارف گلیوری	خدیجه جنت علیپور	مهسا اصغری حبیبه محبی
جغرافیا	مریم صالحی	مریم صالحی	مریم صالحی	بهروز یحیی	مرتضی عزیزی
فلسفه (۱)	مجید قدرتی پور	مجید قدرتی پور	مجید قدرتی پور	علی سلوکی	محمد مهدی بادامه

سرپرست محتوایی: فاطمه آقاجانپور
مشاور محتوایی: مریم صالحی

ریاضی و آمار

۱

کدام یک از جملات زیر گزاره است؟

- (۱) بهترین تیم فوتبال، چه تیمی است؟
 (۲) چه آزمون خوبی
 (۳) نایروبی پایتخت لیبی است.
 (۴) درس ریاضی از عربی آسان تر است.

زیرمبحث: فصل ۱- درس ۱

گزاره

دکترس Box

تعریف گزاره: هر جمله خبری که بتوانیم (در حال حاضر یا در آینده) دقیقاً یکی از دو ارزش درست یا نادرست (راست یا دروغ) را به آن نسبت دهیم.
 جملات زیر گزاره نیستند:

مثال	نوع جمله	
کتاب را به من بده.	جمله امری	۱
عجب قهوه خوش طعمی!	جمله عاطفی (احساسی)	۲
شما ناهار خوردین؟	جمله سؤالی	۳
کباب کوبیده از کباب برگ خوشمزه تر است.	جمله خبری که نتوانیم ارزش آن را تعیین کنیم.	۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓ بررسی گزینه‌ها:

- گزینه (۱): بهترین تیم فوتبال، چه تیمی است؟ ← جملات سؤالی گزاره نیستند.
 گزینه (۲): چه آزمون خوبی ← جملات عاطفی (احساسی) گزاره نیستند.
 گزینه (۳): نایروبی پایتخت لیبی است. ← جمله خبری‌ای است که ارزش آن قابل تعیین کردن است؛ پس گزاره است. (نایروبی پایتخت کنیا است).
 گزینه (۴): درس ریاضی از عربی آسان تر است. ← جمله خبری است، ولی نمی‌توانیم ارزش آن را مشخص کنیم؛ پس گزاره نیست.

۲

در کدام گزینه گزاره‌های داده‌شده نقیض یکدیگر هستند؟

- (۱) p : عدد a مثبت است. q : عدد a منفی است.
- (۲) p : مثلث ABC متساوی‌الاضلاع است. q : مثلث ABC متساوی‌الساقین است.
- (۳) p : عدد a از b کوچک‌تر است. q : عدد a از b کوچک‌تر نیست.
- (۴) p : ارسطو شاگرد افلاطون است. q : افلاطون شاگرد ارسطو است.

زیرمبهمت: فصل ۱- درس ۱

دزینس Box

نقیض: نقیض گزاره p را با نماد $\sim p$ نمایش می‌دهیم.

اگر ارزش گزاره p درست باشد، ارزش نقیض آن نادرست است و اگر ارزش گزاره p نادرست باشد، ارزش نقیض آن درست است. نقیض گزاره p را به صورت «چنین نیست که p » می‌خوانیم؛ هم‌چنین می‌توانیم با منفی کردن فعل جمله، نقیض یک گزاره را نشان می‌دهیم.

بررسی گزینه‌ها:

- گزینه (۱): نقیض گزاره « p : عدد a مثبت است.» به صورت « q : عدد a مثبت نیست» است؛ هم‌چنین نقیض گزاره p را می‌توانیم به صورت « q : عدد a منفی یا صفر است» نمایش دهیم.
- گزینه (۲): نقیض گزاره « p : مثلث ABC متساوی‌الاضلاع است» را به صورت « q : مثلث ABC متساوی‌الاضلاع نیست» نمایش می‌دهیم.
- گزینه (۳): نقیض گزاره « p : عدد a از b کوچک‌تر است» را به صورت « q : عدد a از b کوچک‌تر نیست» نمایش می‌دهیم؛ پس این گزینه جواب است.
- گزینه (۴): نقیض گزاره « p : ارسطو شاگرد افلاطون است» را به صورت « q : ارسطو شاگرد افلاطون نیست» نمایش می‌دهیم.

✓ پاسخ خیلی تشریحی

کدام یک از گزینه‌های زیر درست است؟

۳

- (۱) ترکیب فصلی دو گزاره فقط دارای ارزش درست است که هر دو گزاره ارزش درست داشته باشد.
 (۲) ترکیب عطفی دو گزاره فقط وقتی دارای ارزش درست است که هر دو گزاره ارزش درست داشته باشد.
 (۳) در ترکیب فصلی اگر ارزش یکی از گزاره‌ها نادرست باشد، ارزش گزاره نادرست است.
 (۴) در ترکیب عطفی اگر ارزش یکی از گزاره‌ها درست باشد، ارزش گزاره درست است.

زیرمبحث: فصل ۱- درس ۱

دروس Box

یک جمله مهم در مورد هر کدام از گزاره‌های مرکب

گزاره فصلی $p \vee q$ فقط زمانی نادرست است که هر دو گزاره نادرست باشند.	۱
گزاره عطفی $p \wedge q$ فقط زمانی درست است که هر دو گزاره درست باشند.	۲

بررسی گزینه‌ها:

گزینه (۱): ترکیب فصلی دو گزاره فقط زمانی دارای ارزش درست است که حداقل ارزش یکی از گزاره‌ها درست باشد؛ پس این گزینه نادرست است. ✓ پاسخ خیلی تشریحی

گزینه (۲): ترکیب عطفی دو گزاره فقط وقتی دارای ارزش درست است که هر دو گزاره ارزش درست داشته باشد.

گزینه (۳): در ترکیب فصلی اگر ارزش همه گزاره‌ها نادرست باشد، ارزش گزاره نادرست می‌شود؛ پس این گزاره هم اشتباه است.

گزینه (۴): در ترکیب عطفی، اگر ارزش همه گزاره‌ها درست باشد، ارزش گزاره درست می‌شود؛ پس این گزینه هم اشتباه است.

اگر این گزینه رو انتخاب کردین، یعنی به عبارت «فقط» توجه نکردین! ❌ گول نخوری

حواستون باشه در ترکیب فصلی، اگر ارزش یکی از گزاره‌ها درست و ارزش گزاره دیگه نادرست باشه باز هم ارزش ترکیب فصلی این دوتا گزاره، ارزش درست داره.

۴

کدام گزینه یک گزارهٔ فصلی با ارزش درست را نشان می‌دهد؟

(۱) « $5^2 > 2^5$ » و «هفته ۷ روز دارد.»

(۲) «۵ عددی زوج است.» یا «عدد ۵۱ اول نیست.»

(۳) «عدد ۳ کوچک‌ترین عدد اول است.» و «خردادماه ۳۱ روز دارد.»

(۴) «۱۶ مربع کامل نیست.» یا «۱۲۰ مضرب ۱۱ است.»

زیرمبحث: فصل ۱- درس ۱

گزارهٔ فصلی همون «یا» و گزارهٔ عطفی همون «و» هستند.

Hint

گام اول: برای این که یک گزاره فصلی داشته باشیم، باید بین دو گزاره حرف «یا» داشته باشیم؛ پس گزینه‌های (۱) و (۳) حذف می‌شوند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام دوم: گزارهٔ فصلی زمانی درست است که حداقل یکی از دو گزاره درست باشد. حالا سایر گزینه‌ها را چک می‌کنیم.

گزینهٔ (۲): «۵ عددی زوج است.» یا «عدد ۵۱ اول نیست.»
T (۵۱ بر ۳ و ۱۷ بخش پذیر است و اول نیست.) F

پس گزینهٔ (۲) یک گزارهٔ فصلی با ارزش درست است.

گزینهٔ (۴): «۱۶ مربع کامل نیست.» یا «۱۲۰ مضرب ۱۱ نیست.»
F (۱۶ مربع کامل است، چون $4^2 = 16$) F (۱۲۰ مضرب ۱۱ نیست.)

پس گزینهٔ (۲) یک گزارهٔ فصلی با ارزش درست است.

۵

اگر گزاره p به صورت «هر عدد طبیعی حداقل یک شمارنده اول دارد» و گزاره q به صورت « $2 + 5 \times 3 < 7 \times 3$ » باشد، ارزش کدام گزاره درست است؟

$$\sim p \wedge q \quad (2)$$

$$p \wedge q \quad (1)$$

$$\sim p \wedge \sim q \quad (4)$$

$$p \wedge \sim q \quad (3)$$

زیرمبحث: فصل ۱- درس ۱

Hint بین جمع و ضرب اولویت با ضرب است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: ارزش هر گزاره را مشخص می‌کنیم:

گزاره « p »: هر عدد طبیعی حداقل یک شمارنده اول دارد» نادرست است؛ چون عدد ۱ شمارنده اول ندارد.

گزاره « q »: « $2 + 5 \times 3 < 7 \times 3$ » درست است؛ چون داریم:

$$2 + 5 \times 3 < 7 \times 3 \Rightarrow 2 + 15 < 21 \Rightarrow 17 < 21$$

گام دوم: ارزش گزاره p نادرست و ارزش گزاره q درست است.

پس ارزش گزاره $\sim p$ درست و ارزش گزاره $\sim q$ نادرست می‌شود.

حالا هر چهار گزینه را بررسی می‌کنیم:

گزینه (۱): در ترکیب عطفی $p \wedge q$ ، ارزش گزاره p نادرست است، پس ارزش گزاره $p \wedge q$ نادرست می‌شود.

گزینه (۲): در ترکیب عطفی $\sim p \wedge q$ ، ارزش هر دو گزاره $\sim p$ و q درست است، پس ارزش گزاره $\sim p \wedge q$ درست است.

گزینه (۳): در ترکیب عطفی $p \wedge \sim q$ ، ارزش هر دو گزاره p و $\sim q$ نادرست است، پس ارزش گزاره $p \wedge \sim q$ نادرست است.

گزینه (۴): در ترکیب عطفی $\sim p \wedge \sim q$ ، ارزش گزاره $\sim q$ نادرست است، پس ارزش گزاره $\sim p \wedge \sim q$ نادرست است.

در ترکیب عطفی اگر ارزش یک گزاره نادرست باشد، ارزش کل گزاره نادرست می‌شود، بنابراین بعد از مشخص شدن ارزش گزاره p (که نادرست بود) می‌توانستیم گزینه‌های (۱) و (۳) را حذف کنیم. ارزش گزاره $\sim q$ هم نادرست است، پس گزینه (۴) حذف می‌شود و گزینه (۲) جواب است.

تیزبازی

جدول ارزش گذاری مربوط به گزاره‌های p ، q ، r و s چند سطر دارد؟

۲۰ (۴)

۱۶ (۳)

۱۲ (۲)

۸ (۱)

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۱

تعداد سطرهای مربوط به گزاره n گزاره، برابر 2^n است.

تعداد سطرهای جدول ارزش گذاری برای n گزاره برابر 2^n است، پس تعداد سطرهای مربوط به گزاره برابر 2^4 یعنی ۱۶ می شود. **پاسخ خیلی تشریحی** ✓

جدول ارزش گذاری مربوط به n گزاره، دارای k سطر است. اگر تعداد گزاره‌ها را سه برابر کنیم، جدول جدید چند سطر خواهد داشت؟

۸k (۴)

k^6 (۳)

k^3 (۲)

$3k$ (۱)

زیرمبحث: فصل ۱- درس ۱

Hint در سال‌های قبل داشتیم که $(a^b)^c = a^{bc}$

نکته تعداد سطرهای جدول ارزش گذاری با n گزاره، برابر 2^n است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: جدول ارزش گذاری مربوط به n گزاره، 2^n سطر دارد، پس $k = 2^n$.

گام دوم: تعداد گزاره‌ها سه برابر شده است، پس تعداد گزاره‌های جدید برابر $3n$ است. تعداد سطرهای جدول جدید برابر است با:

$$k^3 = \text{تعداد سطر جدید} \xrightarrow{2^n = k} (2^n)^3 = 2^{3n} = \text{تعداد سطر جدید}$$

با توجه به گزاره‌های «p: معادله $4x^2 - 4x + 1 = 0$ ، یک ریشه مضاعف بین ۰ و ۱ دارد»، «q: نمودار تابع خطی $f(x) = \frac{-x}{2} + 3$ فقط از ناحیه چهارم عبور نمی‌کند» و «r: واریانس داده‌های ۸، ۸، ۸، ۸ برابر ۲ است»، ارزش کدام گزاره با بقیه متفاوت است؟

$$\sim p \vee r \quad (2) \qquad p \wedge q \quad (1)$$

$$q \vee r \quad (4) \qquad \sim p \vee \sim q \quad (3)$$

زیرمبحث: فصل ۱- درس ۱

Hint اول ارزش هر یک از گزاره‌ها را مشخص کنید و بعد گزینه‌ها را بررسی کنید.

گام اول: ارزش هر یک از گزاره‌ها را مشخص می‌کنیم: **پاسخ خیلی تشریحی**

در گزاره «p: معادله $4x^2 - 4x + 1 = 0$ ، یک ریشه مضاعف بین ۰ و ۱ دارد.» داریم:

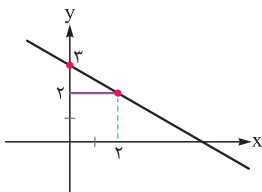
$$4x^2 - 4x + 1 = 0 \xrightarrow{a=4, b=-4, c=1} \Delta = b^2 - 4ac = (-4)^2 - 4(4)(1)$$

$$\Rightarrow \Delta = 16 - 16 = 0 \Rightarrow \text{معادله ریشه مضاعف دارد.}$$

$$\text{ریشه مضاعف} = \frac{-b}{2a} = \frac{-(-4)}{2(4)} = \frac{1}{2}$$

معادله $4x^2 - 4x + 1 = 0$ یک ریشه مضاعف $(\frac{1}{2})$ بین صفر و یک دارد، پس ارزش گزاره p درست است.

در گزاره «q: نمودار تابع خطی $f(x) = \frac{-x}{2} + 3$ فقط از ناحیه چهارم عبور نمی‌کند.» داریم:

$$f(x) = \frac{-x}{2} + 3 \xrightarrow{\text{با مشخص کردن نقطه نمودار را رسم می‌کنیم.}} \begin{array}{c|c} x & 2 \\ \hline y & 3 \end{array}$$

نمودار تابع از ناحیه اول، دوم و چهارم عبور می‌کند، پس ارزش گزاره q نادرست است.

گزاره «r: واریانس داده‌های ۸، ۸، ۸، ۸ برابر ۲ است» نادرست است.

چون همه داده‌ها با هم برابر هستند، واریانس آن‌ها برابر صفر است، پس گزاره r نادرست است.

گام دوم: طبق گام قبلی، ارزش گزاره p درست و ارزش گزاره‌های q و r نادرست است.

ارزش هر چهار گزینه را بررسی می‌کنیم:

گزینه (۱): ارزش p درست و ارزش q نادرست است، پس ارزش ترکیب عطفی $p \wedge q$ نادرست است.

گزینه (۲): ارزش p درست است، پس ارزش $\sim p$ نادرست می‌شود. ارزش r هم نادرست است؛ پس ارزش ترکیب فصلی

$\sim p \wedge r$ نادرست می‌شود.

گزینه (۳): ارزش p درست و ارزش q نادرست است، پس ارزش $\sim p$ نادرست و ارزش $\sim q$ درست می‌شود؛ بنابراین ارزش

ترکیب فصلی $\sim p \vee \sim q$ درست است.

گزینه (۴): ارزش گزاره q و گزاره r نادرست است، پس ارزش ترکیب فصلی $q \vee r$ نادرست است.

گام سوم: ارزش گزاره گزینه (۳) با سایر گزینه‌ها متفاوت است.

کدام گزینه، ارزش ستون خالی جدول زیر را به درستی نشان می‌دهد؟

p	q	$(\sim p \vee q) \wedge (p \wedge q)$
T	T	
T	F	
F	T	
F	F	

T
F
T
T

(۲)

T
F
F
F

(۱)

F
T
T
T

(۴)

F
T
F
F

(۳)

زیرمبحث: فصل ۱، درس ۱

درسی Box

گزاره‌های مرکب اصلی

جدول ارزش‌گذاری دو گزاره مرکب:

		عطفی	فصلی
p	q	$p \vee q$	$p \wedge q$
T	T	T	T
T	F	T	F
F	T	T	F
F	F	F	F

p	q	$\sim p$	$\sim p \vee q$	$p \wedge q$	$(\sim p \vee q) \wedge (p \wedge q)$
T	T	F	T	T	T
T	F	F	F	F	F
F	T	T	T	F	F
F	F	T	T	F	F

جدول ارزش‌گذاری را به طور کامل رسم می‌کنیم: ✓ پاسخ خیلی تشریحی

ارزش کدام یک از گزاره‌های زیر همواره درست است؟

$$(p \wedge q) \vee (\sim p \wedge \sim q) \quad (۲)$$

$$(p \wedge q) \vee (\sim p \vee \sim q) \quad (۱)$$

$$(p \vee q) \wedge (\sim p \vee \sim q) \quad (۴)$$

$$(p \vee q) \wedge (\sim p \wedge \sim q) \quad (۳)$$

زیرمبحث: فصل ۱- درس ۱

ارزش یک گزاره زمانی همواره درست است که همه مقادیر ستون مربوط به آن گزاره دارای ارزش درست باشد.

Hint

هر چهار گزینه را در یک جدول رسم می‌کنیم. گزینه‌ای درست است که همه مقادیر ستون آن گزینه، درست باشد.

پاسخ خیلی تشریحی

p	q	$\sim p$	$\sim q$	$p \wedge q$	$p \vee q$	$\sim p \vee \sim q$	$\sim p \wedge \sim q$	$(p \wedge q) \vee (\sim p \vee \sim q)$	$(p \wedge q) \vee (\sim p \wedge \sim q)$	$(p \vee q) \wedge (\sim p \wedge \sim q)$	$(p \vee q) \wedge (\sim p \vee \sim q)$
T	T	F	F	T	T	F	F	T	T	F	F
T	F	F	T	F	T	T	F	T	F	F	T
F	T	T	F	F	T	T	F	T	F	F	T
F	F	T	T	F	F	T	T	T	T	F	F

ارزش همه مقادیر این ستون درست است.

بنابراین ارزش گزاره $(p \wedge q) \vee (\sim p \vee \sim q)$ همواره درست است.

علوم و فنون ادبی

۱۱ موضوع کدام اثر در مقابل آن نادرست آمده است؟

- ۱) مرصادالعباد من المبدأ إلى المعاد: در بیان سلوک دین و تربیت نفس انسانی
- ۲) تاریخ جهانگشا: در شرح ظهور چنگیز، احوال و فتوحات او، تاریخ خوارزمشاهیان، فتح قلعه‌های اسماعیلیه و حکومت جانشینان حسن صباح نوشته شده است.
- ۳) المعجم فی معاییر اشعار العجم: در علم عروض، قافیه، بدیع و نقد شعر
- ۴) تاریخ گزیده: برگزیده‌هایی از تاریخ عمومی جهان و پادشاهان ایران

مشاوره در تاریخ ادبیات بسیار مهم است که اسم دقیق نویسنده آثار، موضوع هر کتاب را بدانید.

زیرمبنا: درس ۱

تاریخ گزیده: تاریخ پیامبران، خلفای چهارگانه، خلفای بنی‌عباس و تاریخ ایران را تا سال ۷۳۰ ه. ق. در بر می‌گیرد.
نام برخی از کتاب‌ها اشاره‌ای به موضوع آن نیز دارد؛ مانند: المعجم فی معاییر اشعار العجم: که اشاره به شعر و وزن شعر دارد. یا کلمه عباد در مرصادالعباد که اشاره به عبادت و سیر و سلوک دارد.

تیزبازی

۱۲

در کدام گزینه نام صاحبان آثار زیر به ترتیب درست آمده است؟

«مثنوی جمشید و خورشید، اخلاق الاشراف، تاریخ گزیده، نفحات الانس، تذکره دولتشاه»

(۱) سلمان ساوجی، جامی، خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی، عبید زاکانی، دولتشاه سمرقندی

(۲) سلمان ساوجی، عبید زاکانی، حمدالله مستوفی، عطار، دولتشاه سمرقندی

(۳) سلمان ساوجی، عبید زاکانی، حمدالله مستوفی، جامی، دولتشاه سمرقندی

(۴) سلمان هراتی، عبید زاکانی، حمدالله مستوفی، جامی، عطار

زیرمبصت: درس ۱

سلمان ساوجی شاعر قرن هشتم خالق «جمشید و خورشید» در قالب مثنوی است و عبید زاکانی شاعر و نویسنده قرن هشتم صاحب «اخلاق الاشراف» است و «تاریخ گزیده» نوشته حمدالله مستوفی، نویسنده قرن هشتم و «نفحات الانس» نوشته «جامی» شاعر و نویسنده قرن نهم است و «تذکره دولتشاه» اثر نثر دولتشاه سمرقندی، نویسنده قرن نهم است.

گاهی نام نویسنده در نام کتاب دیده می‌شود؛ مانند تذکره دولتشاه از دولتشاه سمرقندی.

سلمانی هراتی شاعر دوره معاصر است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تیزبازی

نکته

۱۳

توصیفات زیر به ترتیب مربوط به کدام گروه از نویسندگان و شاعران است؟

- (الف) یکی دیگر از چهره‌های علمی و سیاسی در عصر ایلخانان به شمار می‌رود. وی وزیر مقتدر غازان خان و اولجایتو بود.
- (ب) وی از نوجوانی به کارهای دیوانی پرداخت و در سفرهای متعددی حضور داشت و اطلاعات فراوانی درباره تاریخ مغولان کسب کرد.
- (ج) از منشیان و نویسندگان توانا و از عارفان وارسته قرن هفتم است.
- (د) شاعر عصر سربداران، مردی دهقان‌پیشه بود که قدرت شاعری خود را در قطعات اخلاقی آشکار کرده است.
- (ه) از غزل‌پردازان برجسته قرن هشتم است؛ شاعری که غزل‌های او بر حافظ نیز تأثیرگذار بوده است.
- (۱) عطاملک جوینی، خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی، نجم‌الدین رازی، ابن یمین، خواجهی کرمانی
- (۲) خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی، عطاملک جوینی، نجم‌الدین رازی، ابن یمین، خواجهی کرمانی
- (۳) خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی، عطاملک جوینی، نجم‌الدین رازی، جامی، خواجهی کرمانی
- (۴) خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی، نجم‌الدین رازی، عطاملک جوینی، سلمان ساوجی

زیرمبحث: درس ۱

خواجه رشیدالدین به وزارت رسید و عطاملک از حاکمان دوره مغول بود و برای گردآوری اطلاعات درباره مغولان به سرزمین آنان سفر کرد. خواجهی کرمانی بر حافظ تأثیر گذاشت.

عبارت‌های «الف» و «ب» معمولاً با هم اشتباه می‌شوند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گول نخوری ✗

کدام گروه از کتاب‌های زیر مربوط به نویسندۀ «صدپند» است؟

۱۴

(۲) رسالۀ دلگشا، اخلاق‌الاشراف، موش و گربه

(۱) تحفة‌الاحرار، اخلاق‌الاشراف، موش و گربه

(۴) رسالۀ دلگشا، اخلاق‌الاشراف، مکاتیب

(۳) رسالۀ دلگشا، تذکرة‌الاولیا، موش و گربه

زیرمبش: درس ۱

نویسندگان مکاتیب و تذکرة‌الاولیا را نام ببرید.

Hint

همۀ آثار گفته‌شده در گزینه (۲) از عبید زاکانی هستند، اما دیگر کتاب‌ها از وی نیستند.

تحفة‌الاحرار از جامی و تذکرة‌الاولیا از عطار و مکاتیب از مولوی است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

به ترتیب جاهای خالی با کدام گزینه تکمیل می‌شود؟

- (الف) در زمان ..... هنرمندان، قرآن کریم و شاهنامه فردوسی را به خط خوش نگاشتند و با تصاویری زیبا آراستند و آثاری ماندگار از هنر اسلامی عرضه کردند.
- (ب) ..... با علاقه‌ای که به هنر و فرهنگ اسلامی پیدا کرده بود، از هنرمندان خوشنویس، نقاش و شاعر حمایت نمود.
- (ج) در عهد ..... علاوه بر گسترش هنرهای چون مینیاتور، معماری و تذهیب، تاریخ‌نویسی نیز به همان اسلوب ساده رواج یافت و ادبیات رونقی تازه گرفت.
- (د) در قرن ..... به دلیل بی‌اعتقادی برخی از ایلخانان مغول و بی‌تقصی برخی دیگر نسبت به مذاهب رایج، فرصتی پدید آمد تا صاحبان مذهب‌های مختلف عقاید خود را ابراز کنند.

(۲) بایسنقر - شاهرخ - تیموریان - نهم

(۱) بایسنقر - شاهرخ - تیموریان - هشتم

(۴) شاهرخ - بایسنقر - تیموریان - هشتم

(۳) بایسنقر - شاهرخ - مغولان - هشتم

زیرمبش: درس ۱

بازماندگان تیمور به مرور زمان به فرهنگ و هنر ایرانی و اسلامی علاقه‌مند شدند و از شاعران، نویسندگان و هنرمندان حمایت می‌کردند؛ مانند بایسنقر و شاهرخ که در پرسش آمده‌اند.

مغولان سال ۶۱۶ به ایران حمله کردند، یعنی اوایل قرن هفتم و تا اوایل قرن دهم بر ایران حکومت می‌کردند، پس تمام سبک عراقی هم‌زمان با حکومت مغولان بود.

عبارت‌های «الف» و «ب» می‌توانند دام باشند، چون هر دو از حاکمان مغول هستند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

گول نخوری ✗

۱۶

کدام گزینه ترتیب درست دوره (قرن) زندگی «مولوی، خواجوی کرمانی، فخرالدین عراقی، حافظ، جامی» است؟

- (۱) هفتم، هشتم، هفتم، هشتم، هفتم
 (۲) هفتم، هشتم، هشتم، هشتم، نهم
 (۳) هشتم، هفتم، هفتم، هشتم، نهم
 (۴) هفتم، هشتم، هفتم، هشتم، نهم

زیرمبمش: درس ۱

جامی در قرن نهم می‌زیست. کدام شاعر دیگر هم عصر او بود؟

Hint

مولوی، فخرالدین عراقی: قرن هفتم / خواجوی کرمانی و حافظ: قرن هشتم / جامی: قرن نهم

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۱۷

در متن زیر چند غلط از دیدگاه تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی یافت می‌شود؟

«سبک عراقی از اوایل قرن هفتم تا اواسط قرن دهم به مدت ۳۰۰ سال سبک غالب متون ادب فارسی بود. برخی از عوامل فرهنگی و اجتماعی مثل روی کار آمدن حکومت‌های خوارزمشاهی و سلجوقی و تغییر مرکز ادبی و سیاسی از خراسان به عراق عجم، زمینه‌های تغییر سبک را در متون زبان فارسی پدید آورد. شعر این عصر، نرم و دلنشین و برخوردار از معانی عمیق زمینی و آسمانی شد و اکثر شاعران از حاکمان روی برتافتند.»

شش (۴)

پنج (۳)

چهار (۲)

سه (۱)

زیرمبصط: درس ۱

(۱) اواسط: اوایل، (۲) فرهنگی: سیاسی، (۳) خوارزمشاهی: غزنوی، (۴) زمینی: انسانی

پاسخ خیلی تشریحی ✓

(۱) معمولاً در سبک‌شناسی و تاریخ ادبیات، واژه سیاسی بیشتر در کنار اجتماعی می‌آید.

تیزبازی

(۲) عدد ۳۰۰ سال نشان می‌دهد که از اوایل قرن هفتم تا اوایل قرن دهم ۳۰۰ سال می‌شود.

۱۸

توضیح روبه‌روی کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) کس نیست که تا بر وطن خود گرید
 (۲) شعر حافظ همه بیت‌الغزل معرفت است
 (۳) وان که محتاج خلق شد، خوار است
 (۴) گفت به مجنون صنمی در دمشق
- بر حال تباه مردم بد گرید (از کمال‌الدین اسماعیل درباره کشتار مغول)
 آفرین بر نفس دلکش و لطف سخنش (از حافظ در ستایش شعر خود)
 گرچه در علم، بوعلی سیناست (از ابن یمن درباره قناعت)
 کای شده مستغرق دریای عشق (از نظامی درباره عشق لیلی و مجنون)

زیرمبنا: درس ۱

بیت ۴ از جامی است.

جامی مثنوی‌هایی به پیروی از نظامی سروده و تحفة‌الاحرار یکی از آنهاست.

گزینه (۲) می‌تواند فریب‌دهنده باشد، زیرا لحن شعر به گونه‌ای است که شعر شخص دیگری درباره شعر حافظ است و نکته دیگر این که، اولین شاعری که درباره لیلی و مجنون به ذهنمان می‌آید، نظامی است اما او تنها کسی نیست که در این موضوع شعر گفته است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گول نخوری

واژه‌های کدام گزینه برای جاهای خالی متن زیر هستند؟

«نثر در این دوره بیشتر به دو جریان گرایش پیدا کرد: یکی: ..... در آثاری مثل ..... و مرصادالعباد و دیگر: ..... با محتوای عمدتاً تاریخ حاکمان وقت که در آثاری همچون ..... و تاریخ جهانگشای جوینی دیده می‌شود.»

(۱) ساده‌نویسی - طبقات ناصری - پیچیده‌نویسی - تاریخ و صاف

(۲) نثر فنی - طبقات ناصری - پیچیده‌نویسی - تاریخ و صاف

(۳) ساده‌نویسی - طبقات ناصری - پیچیده‌نویسی - تاریخ گزیده

(۴) ساده‌نویسی - طبقات ناصری - نثر فنی - تاریخ و صاف

زیرمبحث: درس ۱

موضوع کتاب‌های مرصادالعباد و تاریخ جهانگشاه چیست؟

 Hint

ساده‌نویسی و پیچیده‌نویسی دو عبارت متضاد هستند که در متن به کار رفته‌اند و اگر بدانیم «مرصادالعباد و طبقات ناصری» نثر ساده و «تاریخ و صاف و تاریخ جهانگشا» نثر پیچیده‌اند، به پاسخ می‌رسیم.

 پاسخ خیلی تشریحی

۲۰

کدام واژه عبارت زیر درباره فخرالدین عراقی نادرست است؟

«مثنوی عشاق نامه او مشهور است. او در هر فصل این مثنوی به یکی از مباحث عرفانی پرداخته و سخن را با تمثیل و حکایت به پایان رسانده است؛ همچنین در کتاب لمعات خود سیر و سلوک عارفانه را در قالب نظم بیان کرده است.»

(۲) نظم

(۱) عشاق نامه

(۴) عرفانی

(۳) لمعات

زیرمبمش: درس ۱

کتاب لمعات در قالب نظم و نثر است.

چرا پسوند نام فخرالدین، عراقی است؟ چون در همدان یا غرب ایران زندگی می‌کرد و غرب ایران به عراق عجم معروف بود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

پاسخ درست را از درون کمانک انتخاب کنید.

- (الف) اقدام مهم فرهنگی خواجه رشیدالدین تأسیس ..... در تبریز است که در حکم دانشگاه آن زمان بوده است. (جامع التواریخ - ربع رشیدی)
 (ب) ..... حماسه‌ای عرفانی است که قهرمانش، انسان پاک‌نهاد و خداجویی است که به نبرد با هوای نفس می‌پردازد. (مثنوی مولوی - عشاق‌نامه)
 (ج) ..... از شاعران سرآمد قرن هشتم است. او با تلفیق عشق و عرفان، غزل فارسی را به کمال رسانید. (سعدی - حافظ)
 (د) در شعر سبک عراقی، ..... که پیش از این در خدمت ستایش فرمانروایان بود، کمرنگ شد. (قصیده - غزل)

(۱) جامع التواریخ - مثنوی مولوی - سعدی - قصیده

(۲) ربع رشیدی - عشاق‌نامه - حافظ - غزل

(۳) ربع رشیدی - مثنوی مولوی - حافظ - غزل

(۴) ربع رشیدی - مثنوی مولوی - حافظ - قصیده

زیرمبحث: درس ۱

خواجه رشیدالدین فضل‌الله مؤسس ربع رشیدی در تبریز بود و مثنوی مولوی، حماسه‌ای عرفانی شناخته می‌شود و حافظ، عشق و عرفان را در غزل قرن هشتم با هم آمیخت و قصیده در قرن هشتم کمرنگ شد.

مولوی بهترین غزل‌های عارفانه و سعدی بهترین غزل‌های عاشقانه را سروده، اما حافظ عرفان و عشق را با هم ترکیب کرده است.

در عبارت «ب» کلمه حماسه شما را به شک می‌اندازد.

ربع رشیدی با نام خواجه رشیدالدین همخوانی دارد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

گول نخوری

تیزبازی

۲۲

با توجه به عباراتی که زیر آن‌ها خط کشیده شده، کدام گزینه کاملاً درست است؟

- (۱) او از نویسندگان قرن هشتم است که تذکره دولتشاه را به تشویق امیرعلی شیرنواپی نوشته است. این کتاب شرح احوال بیش از صد تن از شاعران ایرانی از آغاز تا زمان مؤلف است.
- (۲) از نویسندگان زبردست قرن هفتم است و اثر معروفش المعجم فی معاییر اشعار العجم نام دارد که نثر آن در مقدمه مصنوع و در اصل کتاب ساده و عالمانه است.
- (۳) لحن سخن حافظ گزنده، اندرزی و سرشار از خیرخواهی و اصلاح طلبی است. در غزل او، فرهنگ گذشته ایران با همه کمال ایرانی اسلامی خود رخ می‌نماید.
- (۴) با توجه به پایان یافتن حکومت مغولان، زبان رسمی و رایج عربی و نگارش به آن از رواج افتاد و توجه به زبان فارسی که زبان توده مردم بود رونق بیشتری گرفت.

زیرمبهم: درس ۱

اهمیت کتاب المعجم در چیست؟

Hint

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی گزینه‌ها:

گزینه (۱): هشتم: نهم، بقیه درست هستند.

گزینه (۲): کاملاً درست است.

گزینه (۳): اندرزی: طنزآمیز

گزینه (۴): حکومت مغولان: خلافت عباسیان

حافظ در حالی که عشق و عرفان را با هم تلفیق کرده است، اما از بیان مسائل اجتماعی غافل نبوده و آن‌ها را با زبان طنز و گزنده بیان کرده است.

نکته

۲۳

۳۳

از نظر سبک‌شناسی و تاریخ ادبیات، کدام عبارت‌ها درست نیستند؟

- الف) نثر کتاب مرصادالعباد گاهی ساده و گاه دارای سجع و موازنه است.
 ب) جامع‌التواریخ به نثری عالمانه و پخته نوشته شده است.
 ج) جمشید و خورشید به شیوه داستان‌های عطار سروده شده است.
 د) در منظومه اخلاق‌الاشراف ناهنجاری‌های اجتماعی به‌خصوص در دو طبقه حاکمان و قاضیان به شیوه تمثیل بیان شده است.
 ه) کتاب نفحات‌الانس به شیوه نظامی در بیان حقایق عرفانی و ذکر احوال عارفان نوشته شده است.

۲) الف - ب - ج

۱) ج - د - ه

۴) الف - ج - ه

۳) ب - ج - د

زیرمبحث: درس ۱

نجم‌الدین به چه لقبی معروف بود؟

Hint

ج) عطار: نظامی

د) اخلاق‌الاشراف: موش و گربه

ه) نظامی: تذکرة‌الاولیای عطار

نویسنده مرصادالعباد نجم‌الدین رازی است. با نجم‌الدین کبری اشتباه نشود.

نکته

تذکر: به فعل «نیستند» در سؤال توجه کنید.

۲۴

کدام بیت با بیت «نیست به جز عشق در این پرده کس / اول و آخر همه عشق است و بس» قرابت معنایی دارد؟

(۱) دیوانه عشقت ای پری روی	عاقل نشود به هیچ پندی
(۲) من ساکن خاک پاک عشقم	نتوانم از این دیار برگشت
(۳) سخن بیرون مگوی از عشق سعدی	سخن عشق است و دیگر قال و قیل است
(۴) چنین شمایل موزون و قد خوش که تو راست	به ترک عشق تو گفتن نه طبع موزون است

زیرمبدا: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓ موضوع بیت سؤال: عشق همه چیز است و بیت گزینه (۳) نیز چنین پیامی دارد، اما دیگر ابیات به موضوعات دیگری درباره عشق اشاره کرده‌اند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): کسی که عاشق تو شد، عاقل نمی‌شود.

گزینه (۲): عاشق هرگز از وادی عشق دور نمی‌شود.

گزینه (۴): آن قدر معشوق خوب است که ترک کردن او عاقلانه نیست.

گزینه (۳) دیگر گزینه‌ها همه دام هستند، چون همه درباره عشق هستند. گول نخوری ✗

۲۵

کدام گزینه با دو بیت زیر قرابت معنایی ندارد؟

- «مرد آزاده در میان گروه
محترم آنگهی تواند بود
۱) هزار مرتبه، فقر از توانگری خوش‌تر
۲) به مهمان‌خانه آزهوی جزلاشه چیزی نیست
۳) آن که با خوشه قناعت می‌کرد
۴) من از فتادگی خویش هیچ غم نخورم
- گرچه خوش‌خو و عاقل و دانا است
که از ایشان به مالش استغناست»
توانگران همه بدنام ظلم و بیدادند
برای لاشخواران واگذار این میهمانی را
چه غم از خرمن و خروار نداشت
فتادگان چنین، هیچ‌گه نیفتادند

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

دو بیت سؤال درباره قناعت است و سه بیت نخست همین پیام را دارند، اما پیام بیت گزینه (۴) افتادگی است.

تذکر: به فعل «ندارد» در سؤال توجه کنید.

بررسی سایر گزینه‌ها:

در بیت گزینه (۱) «فقر از توانگری خوش‌تر»، در بیت گزینه (۲) «واگذار این میهمانی» و در بیت گزینه (۳) واژه «قناعت» بیانگر موضوع قناعت هستند.

جامعه‌شناسی

۲۶

به ترتیب «روح یا شالوده فرهنگ»، «ابعاد ذهنی، اخلاقی و روانی»، «جهان تکوینی از نظر متفکران مسلمان» در کدام گزینه آمده است؟

- (۱) عقاید و ارزش‌های اساسی - بخش فرهنگی جهان انسانی - شامل دو جهان طبیعت و فوق طبیعت
- (۲) تصاویر بنیادی فرهنگ از انسان و جهان - بخش فردی - محدود به جهان طبیعت
- (۳) عمیق‌ترین لایه‌های فرهنگ - بخش فردی جهان ذهنی - محدود به جهان فوق طبیعت
- (۴) پرسش‌ها و پاسخ‌های بنیادی - جهان ذهنی - شامل دو جهان طبیعت و فوق طبیعت

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

روح یا شالوده فرهنگ: پرسش‌ها و پاسخ‌های بنیادی / عقاید اساسی / تصاویر بنیادی هر فرهنگ از انسان و جهان ابعاد اخلاقی، روانی و ذهنی: بخش فردی / جهان ذهنی
جهان تکوینی از نظر متفکران مسلمان: شامل دو بخش طبیعت و فوق طبیعت

دقت کنید که فقط متفکران مسلمان از وجود چهار جهان سخن می‌گویند، یعنی: جهان طبیعت، جهان فوق طبیعت، جهان ذهن و جهان فرهنگ، در حالی که بقیه متفکران تنها به وجود سه جهان باور دارند. یعنی: جهان طبیعت، جهان ذهن و جهان فرهنگ.

این پرسش‌ها و پاسخ‌های بنیادی، همان عقاید اساسی یا تصاویر بنیادی هر فرهنگ را از انسان و جهان می‌سازند و به مثابه روح یا شالوده آن فرهنگ عمل می‌کنند.

جهان انسانی به دو بخش فردی و اجتماعی تقسیم می‌شود، بخش فردی آن به زندگی شخصی و فردی انسان‌ها باز می‌گردد. ابعاد ذهنی، اخلاقی و روانی انسان‌ها به این بخش تعلق دارد. بخش اجتماعی هویت فرهنگی دارد. متفکران مسلمان جهان تکوینی را به دو جهان طبیعت و فوق طبیعت تقسیم می‌کنند.

هر یک از عبارتهای زیر به ترتیب به کدام دیدگاه در تعامل میان جهانها اشاره می کنند؟

- جهان ذهنی، جهان فرهنگی و جهان تکوینی مهم و در تعامل با یکدیگرند.
- جهان ذهنی و تکوینی، استقلال خود را در برابر جهان فرهنگی از دست می دهند.
- با نادیده گرفتن تفاوت علوم انسانی با علوم طبیعی، ظرفیتها و قابلیت های علوم انسانی و اجتماعی را سلب می کنند.
- ذهن افراد و فرهنگ جامعه هویتی طبیعی و مادی دارند و علوم مربوط به آنها نظیر علوم طبیعی است.

(۱) دیدگاه قرآن - دیدگاه علوم - دیدگاه سوم - دیدگاه دوم

(۲) دیدگاه سوم - دیدگاه دوم - دیدگاه اول - دیدگاه اول

(۳) دیدگاه دوم - دیدگاه سوم - دیدگاه قرآن - دیدگاه دوم

(۴) دیدگاه اول - دیدگاه سوم - دیدگاه دوم - دیدگاه اول

زیرمبحث: درس ۱

تعامل میان هر سه جهان ← دیدگاه سوم

تعامل میان سه جهان نمی تواند مربوط به دیدگاه قرآن باشد، زیرا دیدگاه قرآن از تعامل جهانها سخن می گوید.

عدم استقلال جهان ذهنی و تکوینی در برابر جهان فرهنگی ← دیدگاه دوم

نادیده گرفتن تفاوت علوم انسانی با علوم طبیعی و سلب ظرفیت علوم انسانی و اجتماعی ← دیدگاه اول

هویت طبیعی و مادی قائل شدن برای ذهن و فرهنگ ← دیدگاه اول

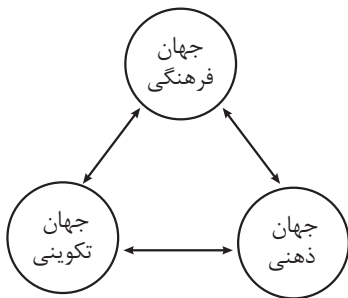
پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

نکته

دیدگاه سوم	دیدگاه دوم	دیدگاه اول
مهم و در تعامل بودن جهان ذهنی، جهان فرهنگی و جهان تکوینی	<ul style="list-style-type: none"> ● جهان فرهنگی مهم تر از جهان ذهنی و تکوینی ● جهان ذهنی و فردی ← تابع فرهنگ ● جهان تکوینی ← ماده خام برای دخل و تصرف فرهنگها و جوامع ● عدم اهمیت جهان ذهنی و تکوینی ● عدم استقلال جهان ذهنی و تکوینی در مقابل جهان فرهنگی 	<ul style="list-style-type: none"> ● جهان تکوینی = جهان طبیعت ● جهان طبیعت مهم تر از جهان ذهن و فرهنگ ● ذهن افراد و فرهنگ جامعه ← هویت طبیعی و مادی ● عدم تفاوت بین علوم طبیعی و علوم انسانی ● سلب ظرفیت هایی از علوم انسانی و اجتماعی

نمودار زیر به کدام دیدگاه در تعامل میان جهان‌ها اشاره می‌کند؟ نظراین دیدگاه به ترتیب در مورد «جهان تکوینی» و «جامعه و فرهنگ» چیست؟

۱) دیدگاه قرآن - براساس حکمت و خواست خداوند با انسان رفتاری حکیمانه دارد. - برای جامعه و فرهنگ جایگاه ویژه‌ای قائل است و از زندگی و مرگ امت‌ها می‌گوید.

۲) دیدگاه سوم - به جهان طبیعت محدود نمی‌شود و ادراک و آگاهی دارد. - جامعه و فرهنگ را نادیده نمی‌گیرد و بر مسئولیت فرد در قبال آن‌ها تأکید می‌کند.

۳) دیدگاه سوم - مهم‌تر از جهان ذهنی و فرهنگی است. - برای جامعه و فرهنگ جایگاه ویژه‌ای قائل است و از زندگی و مرگ امت‌ها می‌گوید.

۴) دیدگاه قرآن - ماده‌خامی است که فرهنگ‌ها و جوامع مختلف در آن دخیل و تصرف می‌کنند. - جهان ذهنی و فردی افراد تابع جامعه و فرهنگ است.

زیرمبحث: درس ۱

از دیدگاه قرآن، جهان تکوینی محدود به جهان طبیعت نیست. ادراک و آگاهی نیز به انسان منحصر نمی‌شود و جهان تکوینی براساس خواست و حکمت خداوند سبحان با افراد و جوامع انسانی رفتاری حکیمانه دارد. قرآن کریم برای جامعه و فرهنگ نیز جایگاه ویژه‌ای قائل است و از زندگی و مرگ امت‌ها می‌گوید.

دیدگاه قرآن فردی اشخاص را نادیده نمی‌گیرد و بر مسئولیت فرد در قبال فرهنگ و جامعه تأکید می‌کند و براساس این دیدگاه و دیدگاه سوم جهان فرهنگی، جهان ذهنی و جهان تکوینی مهم و در تعامل با یکدیگر هستند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

۲۹

هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب به کدام جهان مربوط است؟

- در مقابل جهان انسانی قرار می‌گیرد.
- محصول زندگی انسان است.
- هویت فرهنگی دارد.
- به زندگی شخصی و فردی انسان‌ها بازمی‌گردد.

(۱) جهان اجتماعی - جهان فردی - جهان فرهنگی - جهان هستی

(۲) جهان هستی - جهان فرهنگی - جهان انسانی - جهان انسانی

(۳) جهان طبیعی - جهان اجتماعی - جهان ذهنی - جهان فردی

(۴) جهان تکوینی - جهان انسانی - جهان اجتماعی - جهان ذهنی

زیرمبحث: درس ۱

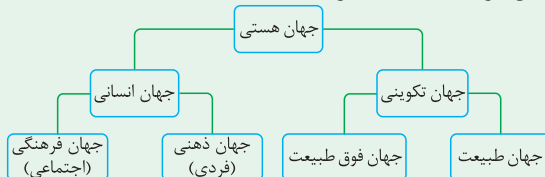
پاسخ خیلی تشریحی ✓

جهان تکوینی در مقابل جهان انسانی قرار می‌گیرد. این جهان پیش از انسان هم بوده و وجود آن مستقل از خواست و اراده انسان است. **جهان انسانی** محصول زندگی انسان است و هر چه با اندیشه و عمل انسان پدید می‌آید به این جهان تعلق دارد. بخش **اجتماعی** جهان انسانی هویت فرهنگی دارد، از این رو به آن **جهان فرهنگی** هم می‌گوییم. بخش **فردی** جهان انسانی به زندگی شخصی و فردی انسان‌ها بازمی‌گردد، از این رو به آن **جهان ذهنی** هم می‌گوییم.

نمودار انواع جهان‌ها:

اشاره به انواع جهان هستی که شامل جهان تکوینی و جهان انسانی می‌شود. که هر کدام به بخش‌های مختلف تقسیم می‌شود و تعامل میان جهان‌های ذهنی، فرهنگی و تکوینی منجر به شکل‌گیری سه دیدگاه مجزا شده است.

۳۰

درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را مشخص کنید.

- پرسش «هستی‌شناسانه» به این امر می‌پردازد که آیا تنها راه شناخت حس و تجربه است؟
- وقتی فرد براساس اندیشه و تصمیم خود با دیگران رفتار می‌کند، از جهان ذهنی وارد جهان فرهنگی می‌شود.
- هنر را می‌توان بیان ژرف‌ترین فردیت هنرمند دانست و این فردیت مجرد از اجتماع است.
- وضعیت امروزی محیط زیست نتیجه دیدگاه اول درباره انسان و طبیعت است.

(۲) ن - د - ن - ن

(۱) د - د - ن - ن

(۴) د - ن - د - د

(۳) ن - ن - د - د

زیرمبحث: درس ۱

بررسی عبارتهای نادرست:

- پرسش «معرفت‌شناسانه» به این امر می‌پردازد که آیا تنها راه شناخت حس و تجربه است؟ هنر را می‌توان بیان ژرف‌ترین فردیت هنرمند دانست، اما این فردیت مجرد از اجتماع نیست. وضعیت امروزی محیط زیست نتیجه دیدگاه دوم درباره انسان و طبیعت است.

- دیدگاه دوم در تعامل میان جهان‌ها، جهان تکوینی را ماده خامی برای دخل و تصرف فرهنگ‌ها و جوامع مختلف می‌داند. بنابراین، آلودگی محیط زیست و تخریب آن مسلماً نتیجه دیدگاهی است که ارزشی برای طبیعت قائل نیست؛ یعنی دیدگاه دوم!
- هنرمند عضوی از یک فرهنگ است و آثارش مطابق با نوع فرهنگی است که با آن مناسباتی دارد.
- وقتی فردی درباره موضوعی خاص می‌اندیشد، در محدوده فردی و ذهنی خود قرار دارد، ولی هنگامی که اندیشه‌اش را به صورت گفته یا نوشته بیان می‌کند یا براساس اندیشه و تصمیم خود با دیگران رفتار می‌کند به جهان فرهنگی وارد می‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

به ترتیب کدام گزینه به فرهنگ «ژاپن»، «صهیونیسم»، «فرهنگ حق» و «فرهنگ سلطه» اشاره می‌کند؟

- (۱) تداوم تاریخی بالا با گستره جغرافیایی وسیع - قراردادن دیگران در خدمت به نژادی خاص - دنبال کردن سعادت همه انسان‌ها - مورد توجه قراردادن کانون ثروت و قدرت
- (۲) گستره جغرافیایی وسیع بدون تداوم تاریخی بالا - قراردادن دیگران در پیرامون کانون ثروت و قدرت - مطابقت عقاید و ارزش‌های آن با نیازهای فطری - تقسیم جهان به دو منطقه مرکزی و پیرامونی
- (۳) تداوم تاریخی بالا بدون گستره جغرافیایی وسیع - قراردادن دیگران در خدمت به نژادی خاص - مطابقت عقاید، ارزش‌ها، هنجارها و رفتارهای آن با نیازهای فطری - مسلط کردن یک قوم، جامعه یا گروهی خاص بر دیگران
- (۴) تداوم تاریخی کوتاه با گستره جغرافیایی محدود - قراردادن یک نژاد خاص در خدمت دیگران - سخن گفتن از عقاید و آرمان‌های مشترک انسانی - به ضعف و ناتوانی کشاندن دیگر اقوام، جوامع و گروه‌ها

زیرمبحث: درس ۲

فرهنگ ژاپن ← تداوم تاریخی بالا بدون گستره جغرافیایی وسیع

پاسخ خیلی تشریحی ✓

← نمونه‌ای از فرهنگ سلطه و استکبار

فرهنگ صهیونیسم ← مورد توجه قراردادن نژاد خاص

← قراردادن دیگران در خدمت به یک نژاد خاص با رویکرد دنیوی

فرهنگ حق: فرهنگی که عقاید، ارزش‌ها، هنجارها و رفتارهای آن مطابق نیازهای فطری باشد.

← با عبور از مرزهای جغرافیای خود، جهان را به دو منطقه مرکزی و پیرامونی تقسیم می‌کند

← تسلط یک قوم، جامعه و گروهی خاص را بر دیگران به دنبال می‌آورد.

← سایر اقوام، جوامع و گروه‌ها را به ضعف و ناتوانی می‌کشاند.

← نمونه: فرهنگ صهیونیسم و فرهنگ سرمایه‌داری

فرهنگ سلطه (استکبار)

فرهنگ‌های مختلف، گستره جغرافیایی و تداوم تاریخی یکسانی ندارند. مثلاً فرهنگ اینکهاها (سرخ پوست‌ها) نه تداوم تاریخی بالایی دارد و نه گستره جغرافیایی، ولی فرهنگ اسلام یا مسیحیت هر دو هم از تداوم تاریخی بالا و هم گستره جغرافیایی بالایی برخوردار هستند.

نکته

حواستان باشد که عبارت «قراردادن دیگران در خدمت به نژادی خاص» با عبارت «قراردادن یک نژاد خاص در خدمت دیگران» کاملاً متفاوت است! فرهنگ صهیونیسم کدام عبارت را مبنا قرار می‌دهد؟

گول نخوری

جاهای خالی جدول زیر به ترتیب «ب»، «الف» و «ج» با کدام گزینه کامل می‌شود؟

پیامد	نمونه‌ها	انواع فرهنگ‌ها براساس قابلیت جهانی شدن
سعادت همه انسان‌ها	فرهنگ اسلام	«الف»
«ج»	فرهنگ صهیونیسم و سرمایه‌داری	«ب»

- ۱) دارای ارزش‌های قومی و قبیله‌ای با نگاه سلطه‌جویانه - دارای ارزش‌های عام و جهان‌شمول - تقسیم جهان به دو منطقه مرکزی و پیرامونی
- ۲) دارای ارزش‌های عام و جهان‌شمول - دارای ارزش‌های قومی و قبیله‌ای با نگاه سلطه‌جویانه - تقسیم جهان به دو منطقه مرکزی و پیرامونی
- ۳) دارای ارزش‌های قومی و قبیله‌ای بدون نگاه سلطه‌جویانه - دارای ارزش‌های قومی و قبیله‌ای با نگاه سلطه‌جویانه - از مرزهای قومی و منطقه‌ای خود فراتر نمی‌رود و جهانی نمی‌شود.
- ۴) دارای ارزش‌های مشترک انسانی - دارای ارزش‌های عام و جهان‌شمول - از مرزهای قومی و منطقه‌ای خود فراتر نمی‌رود و جهانی نمی‌شود.

زیرمبحث: درس ۲

پیامد	نمونه‌ها	انواع فرهنگ‌ها براساس قابلیت جهانی شدن
سعادت همه انسان‌ها	فرهنگ اسلام	دارای ارزش‌های عام و جهان‌شمول
تقسیم جهان به دو منطقه مرکزی و پیرامونی	فرهنگ صهیونیسم و سرمایه‌داری	دارای ارزش‌های قومی و قبیله‌ای با نگاه سلطه‌جویانه

پاسخ خیلی تشریحی ✓

فرهنگی که تسلط یک قوم، جامعه یا گروهی خاص را بر دیگران به دنبال می‌آورد و دیگر اقوام، جوامع و گروه‌ها را به ضعف و ناتوانی فرا می‌خوانند؛ فرهنگ سلطه یا استکبار است.

نکته

سؤال در ظاهر بسیار ساده به نظر می‌رسد، اما اگر صورت سؤال را خوب نخوانید و طبق عادت از قسمت «الف» شروع کنید و سؤال را پاسخ دهید، گزینه «۲» که اشتباه است را انتخاب خواهید کرد! بنابراین این که می‌گویند نصف جواب در صورت سؤال است در این تست کاملاً بجا و درست است! حالا یک بار دیگر صورت سؤال را بخوان!

گول نخوری

۳۳

کدام گزینه به ترتیب به ویژگی «معنویت»، «عدالت» و «عقلانیت» اشاره دارد؟

- (۱) فرهنگ جهانی باید در لایه‌های مختلف خود به این ارزش پایبند باشد - براساس ارزش‌های جهان‌شمول حقیقت، معنویت و مسئولیت پاسخ داده می‌شود - به پرسش‌های بنیادین بشر درباره انسان و جهان پاسخ می‌دهد.
- (۲) به پرسش‌های بنیادین ما درباره مرگ و زندگی پاسخ می‌دهد - همواره رهایی از یک امر برای رسیدن به امر دیگر است - به پرسش‌های متغیر بشر در شرایط تاریخی مختلف پاسخ می‌دهد.
- (۳) عدم وجود آن بشر را به بحران‌های روحی و روانی گرفتار می‌سازد - مانع تفرقه بین جوامع و تباه‌شدن منابع و امکانات بشر می‌شود - به پرسش‌های ثابت و متغیر بشر پاسخ می‌دهد.
- (۴) عدم وجود آن بشر را به بحران هویت گرفتار می‌کند - مانع فراهم‌شدن زمینه نفوذ سلطه‌گران بر انسان می‌شود - عدم وجود آن عرفان‌های دروغین، طالع‌بینی و بحران معنویت ایجاد می‌کند.

زیرمبهم: درس ۲

بررسی سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): عدالت - نادرست: اگر درست بود، ویژگی آزادی بود، نه عدالت - عقلانیت (سطح اول).
- گزینه (۲): معنویت (عقلانیت سطح اول هم درست است) - آزادی - عقلانیت (سطح دوم).
- گزینه (۴): عقلانیت (سطح اول) - تعهد و مسئولیت - نادرست: اگر درست بود، ویژگی عدم وجود تعهد و مسئولیت بود، نه عقلانیت.

نکته

- از آنجایی که در صورت سؤال نوع عقلانیت را مشخص نکرده، پس هم مواردی که مربوط به سطح اول عقلانیت هستند درست است و هم سطح دوم!
- عدم وجود معنویت بحران روحی و روانی ایجاد می‌کند و عدم وجود عقلانیت سطح اول بحران هویت.
- فرهنگ جهانی باید دارای دو سطح از عقلانیت باشد. ابتدا باید به پرسش‌های بنیادین بشر درباره انسان و جهان پاسخ دهد. اگر فرهنگی نتواند به این پرسش‌ها پاسخ دهد، توانایی دفاع از هویت خود را نخواهد داشت.

هر یک از عبارتهای زیر به ترتیب با کدام گزینه در ارتباط است؟

- شرط جهانی شدن فرهنگ قومی و قبیله‌ای
- جامعه‌ای با عقاید و ارزش‌های حق، اما هنجارها و رفتارهای مخالف حق از نظر فارابی
- مبنای پاسخ به پرسش‌های «آزادی از چه؟» و «آزادی برای چه؟»
- پیامد پذیرش تفاوت‌ها در جهان اجتماعی

(۱) داشتن نگاه سلطه‌جویانه - فرهنگ سلطه - براساس حقیقت، معنویت و مسئولیت - جهانی‌شدن فرهنگ

(۲) عبور از مرزهای قومی و جغرافیایی - فرهنگ حق - براساس عقلانیت، عدالت و معنویت - فراهم آوردن انگیزه شناخت متقابل

جوامع و فرهنگ‌ها

(۳) داشتن فرهنگ قوی و غنی - مدینه تغلب - براساس معنویت، حقیقت و آزادی - نادیده گرفتن شباهت‌ها

(۴) داشتن نگاه سلطه‌جویانه - مدینه فاسقه - براساس حقیقت، معنویت و عدالت - محافظت از صلح جهانی در برابر جنگ و خشونت

زیرمبحث: درس ۲

● فرهنگ‌هایی که عقاید و ارزش‌های آن‌ها مربوط به قوم و منطقه خاصی است، از محدوده قومی و منطقه‌ای خود فراتر نمی‌روند و جهانی نمی‌شوند، مگر این‌که نسبت به سایر اقوام و مناطق نگاه سلطه‌جویانه داشته باشند.

● فارابی جامعه‌ای را که عقاید و ارزش‌های آن حق باشد، اما هنجارها و رفتارهای آن موافق و همسو با حق نباشد، مدینه فاسقه می‌نامد.

● به پرسش‌های «آزادی از چه؟» و «آزادی برای چه؟» براساس ارزش‌های جهان‌شمول دیگر مانند حقیقت، معنویت و عدالت پاسخ داده می‌شود.

پذیرش تفاوت‌ها در جهان اجتماعی ← از صلح جهانی در برابر جنگ و خشونت محافظت می‌کند.

انگیزه شناخت متقابل جوامع و فرهنگ‌ها را فراهم می‌کند. ←

از دیدگاه فارابی فرهنگی که عقاید، ارزش‌ها، هنجارها و رفتارهای آن مطابق نیازهای فطری باشد، فرهنگ حق است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- کدام گزینه به ترتیب در مورد «اغلال و سلاسل»، «عقلانیت سطح دوم» و «فرهنگ جبرگرا و غیرمستول» درست، نادرست و نادرست است؟
- ۱) زنجیرهایی که انسان را در دنیا و آخرت به بند می‌کشند - چاره‌اندیشی در مورد پیرشدن جمعیت - قدرت مقاومت را از آدمیان می‌گیرد.
  - ۲) باورها و اعمالی که نمی‌گذارند انسان حقیقت خویش و جهان هستی را درک کند - پاسخ به پرسش‌ها و نیازهای ثابت بشر - باعث قطبی شدن جهان می‌شود.
  - ۳) زنجیرهایی که انسان در دنیا با آن دیگران را به بند می‌کشد - توانا کردن انسان در دفاع از حقانیت ارزش‌های خود - نقش انسان در تعیین سرنوشتش را انکار می‌کند.
  - ۴) باورها و اعمالی که انسان با آن نمی‌گذارد دیگران حقیقت هستی را درک کنند - پاسخ به پرسش‌های متفاوت در شرایط تاریخی مختلف - معیار و میزانی برای سنجش عقاید مختلف ندارد.

زیرمبحث: درس‌های ۱ و ۲

درسی Box

ویژگی‌های فرهنگ‌های جبرگرا و غیرمستول

- نقش انسان‌ها در تعیین سرنوشتشان را انکار می‌کنند.
- قدرت مقاومت را از آدمیان می‌گیرند، مانند: طالع‌بینی.
- انسان‌ها را به موجودات منفعل تبدیل می‌کنند.
- زمینه نفوذ سلطه‌گران را فراهم می‌کنند.
- انسان نمی‌تواند آینده‌اش را براساس اراده و عمل خود بسازد و محکوم به سرنوشتی محتوم (قطعی) است.

بررسی همه گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): درست - درست - درست
- گزینه (۲): درست - نادرست: مربوط به عقلانیت سطح اول است. - نادرست: مربوط به ویژگی عدالت است.
- گزینه (۳): نادرست: زنجیرهایی که انسان را در دنیا و آخرت به بند می‌کشند - نادرست: مربوط به ویژگی حقیقت است. - درست
- گزینه (۴): نادرست: باورها و اعمالی که نمی‌گذارند انسان حقیقت خویش و جهان هستی را درک کند. - درست - نادرست: مربوط به ویژگی حقیقت است.

نکته

- اگر انسان از خود و جهان هستی شناخت درستی نداشته باشد، از تعامل صحیح با جهان هستی باز می‌ماند و نمی‌تواند استعدادهايش را بپروراند و شکوفا کند.
- قرآن کریم، باورها و اعمالی را که نمی‌گذارند انسان حقیقت خویش و جهان هستی را درک کند، اغلال و سلاسل می‌نامد. که زنجیرهایی هستند که انسان را در دنیا و آخرت به بند می‌کشند.

روان‌شناسی

۳۶

هر یک از افراد زیر به ترتیب از کدام یک از منابع کسب معرفت استفاده کرده‌اند؟

- مدیر برنامه‌ای که برای اثبات توانمندی بازیکن پیشنهادی خود، فیلم‌هایی را به عنوان نمونه به سرمربی تیم نشان می‌دهد.
- متهمی که برای اثبات بی‌گناهی خود استدلال می‌کند که اگر او مجرم در نظر گرفته شود، برخی از وقایع اثبات نقض می‌شود.
- مادری که به دلش افتاده امروز برای فرزندش در مدرسه اتفاق بدی افتاده و با دلشوره به مدرسه مراجعه می‌کند.

(۱) تجربه - تجربه - شهود

(۲) شهود - عقل - تجربه

(۳) تجربه - عقل - شهود

(۴) شهود - تجربه - تجربه

زیرمبهد: درس ۱

دریس Box

مثال کتاب درسی: استناد به آیات الهی و سخن و عمل بزرگان دینی	استناد به وحی، آیات الهی، سخن و عمل بزرگان دین
مبتنی بر درک درونی	شهود و دریافت درونی
روش عرفا	
با کمک استدلال‌های منطقی و دلایل فلسفی (شامل برهان‌ها)	عقل (روش‌های فلسفی، استدلال‌های منطقی و ...)
روش فلاسفه	
با استفاده از مثال‌های مختلف	تجربه (روش‌های علم تجربی)
روش دانشمندان	
مثال کتاب درسی: پی‌بردن به نظم جهان از طریق مثال	

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عبارت اول: زمانی که با استفاده از مثال به معرفت برسیم از روش تجربه استفاده کرده‌ایم.

مشاهده، ابزار علم تجربی است؛ زیرا پژوهشگر با مشاهده محیط به «مثال‌هایی» برای چگونگی و چیستی می‌رسد و با تعمیم آن‌ها از طریق راه‌های آماری در رابطه با محیط اظهار نظر می‌کند.

نکته

عبارت دوم: فردی که با استفاده از استدلال‌های منطقی همانند برهان خلف به معرفت می‌رسد، از روش عقل استفاده کرده است. در روش استدلالی برهان خلف، ادعایی ملاک قرار می‌گیرد و با استفاده از این فرض مشاهده می‌شود که پیش‌فرض‌های لازمه درست نیست.

عبارت سوم: زمانی که فرد براساس درک درونی به معرفت برسد (یا گمان کند که به معرفت رسیده است)، از روش شهود استفاده شده است؛ مانند مادری که به دلش بد افتاده و براساس آن حس رفتار می‌کند.

۳۷

درستی یا نادرستی عبارات زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- فرضیه خوب، فرضیه‌ای است که در صورت پذیرفته شدن براساس روش تجربی درستی آن مورد تردید نباشد.
- روابط تمامی مفاهیم علم تجربی (مسئله، فرضیه، اصل و نظریه) سلسله‌مراتبی و یک‌سویه است.
- برای پذیرش فرضیه‌ها باید آن‌ها را با یافته‌های مقبول در علم تجربی آزمود و با اطلاعات و داده‌های تجربی مطابقت داد.
- علم تجربی برای بررسی پدیده‌ها از روش و ابزارهای دقیق استفاده می‌کند و مهم‌ترین منبع کسب معرفت است.

(۱) درست - درست - نادرست - درست

(۲) نادرست - نادرست - نادرست - نادرست

(۳) درست - نادرست - درست - نادرست

(۴) نادرست - درست - درست - درست

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: نادرست؛ معتبر بودن و پذیرفته شدن پاسخ (فرضیه‌ای که تبدیل به اصل شده است)، لزوماً به معنای درست و واقعی بودن آن پاسخ نیست، بلکه ممکن است پاسخی که اکنون مورد قبول واقع شده و علمی است پس از مدتی کنار گذاشته شده و نادرست تلقی شود.

عبارت دوم: نادرست؛ فرضیه‌ها می‌توانند ضمن این که در پاسخ به یک سؤال بیابند، باعث طرح سؤال‌های دیگر هم بشوند، پس رابطه بین فرضیه و مسئله دوسویه است؛ زیرا فرضیه می‌تواند هم علت و هم معلول مسئله باشد.

عبارت سوم: نادرست؛ برای پذیرش پاسخ‌های اولیه ارائه شده (فرضیه‌ها) باید آن‌ها را براساس اطلاعات و داده‌های تجربی بیازماییم و نتیجه را با یافته‌های مقبول در علم تجربی مطابقت دهیم. پس از بررسی اگر مطابقت و همخوانی وجود نداشته باشد، پاسخ ارائه شده پذیرفته نمی‌شود.

عبارت چهارم: نادرست؛ علم تجربی تنها یکی از منابع کسب آگاهی و معرفت است، نه مهم‌ترین آن‌ها.

کدام گزینه به ترتیب مصداق کامل‌تری برای مفاهیم مسئله، فرضیه و نظریه ارائه کرده است؟

- (۱) عدم تمایل به مشاهده خود در آینه می‌تواند ناشی از اعتماد به نفس پایین در فرد باشد. / برداشت افراد از بدن خود، تا چه اندازه تحت تأثیر شبکه‌های اجتماعی است؟ / روان‌شناسان اجتماعی پس از بررسی‌های متعدد مجموعه منسجمی از تأثیر اینترنت بر ادراک بدن را منتشر کرده‌اند.
- (۲) استفاده از وسایل الکترونیک پیش از سنین دبستان چه تأثیری بر رشد شناختی کودکان دارد؟ / بیش از دو ساعت تلویزیون دیدن در روز با عزلت‌گزینی اجتماعی ارتباط دارد. / نتایج بررسی‌های متعدد نشان‌دهنده تأثیر استفاده از وسایل الکترونیک و ابعاد متنوع رشد کودکان است.
- (۳) آیا دقایق استفاده از شبکه‌های اجتماعی با سلامت روان افراد در ارتباط است؟ / آیا عدم استفاده از امکانات ارتباطی نوین مشابه با استفاده افراطی از آن‌ها آسیب‌زا است؟ / بررسی‌ها نشان داده‌اند که با بررسی رفتارهای اجتماعی افراد می‌توان با تقریب خوبی به شخصیت آن‌ها پی برد.
- (۴) دانشمندان در حال بررسی روابط احتمالی اعتیاد به بازی‌های کامپیوتری و سبک زندگی هستند. / براساس استاندارد سازمان بهداشت جهانی استفاده از وسایل الکترونیک پیش از دوسالگی آسیب‌زا است. / پژوهشگران دریافته‌اند که نوجوانان بیش از هر گروه سنی دیگر موسیقی گوش می‌کنند.

زیرمبهد: درس ۱

کلاس Box

پژوهش با طرح مسئله آغاز می‌شود.	مسئله
معمولاً یک جمله پرسشی است.	
مثال کتاب درسی: گذشت زمان بر پایداری حافظه چه تأثیری دارد؟ مثال کتاب درسی: مهم‌ترین علت افزایش دمای کره زمین چیست؟	
پاسخ‌های اولیه و تا حد ممکن سنجیده براساس: (۱) دانش خود، (۲) تجربه خود و (۳) قوه تخیل به مسئله	فرضیه
پاسخ اول پژوهشگران به مسئله‌های علمی	
فرضیه‌ها در پاسخ به یک سؤال (مسئله) می‌آیند، اما خود می‌توانند موجب سؤال‌های دیگر هم بشوند.	
می‌تواند صحیح یا غلط باشد.	
مثال کتاب درسی: گذشت زمان باعث تضعیف حافظه می‌شود.	اصل یا قانون
مثال کتاب درسی: گازهای گلخانه‌ای باعث افزایش دمای کره زمین شده است.	
فرضیه‌ها در صورت پذیرفته شدن به قانون یا اصل تبدیل می‌شوند.	
برای تأیید یک فرضیه باید آن را براساس مشاهدات تجربی بیازماییم و نتیجه را با یافته‌های مقبول در علم تجربی مطابقت دهیم.	
معتبر و پذیرفته بودن یک پاسخ لزوماً به معنای درست و واقعی بودن آن نیست و ممکن است پاسخی که امروز مورد قبول و علمی است، پس از مدتی: (۱) به دلیل آگاهی از نادرستی آزمایش‌های قبلی و یا (۲) تغییر در پیش‌فرض‌های دانشمندان کنار گذاشته شود.	
مثال کتاب درسی: پاداش دادن در مقابل یک رفتار، در تکرار آن رفتار مؤثر است.	نظریه
مثال کتاب درسی: انگیزه بالا هنگام مطالعه، تأثیر مطلوبی در یادگیری دارد.	
مجموعه‌ای (ترکیبی) منسجم از اصول و قوانین علمی درباره یک موضوع نظریه را تشکیل می‌دهند.	
مثال کتاب درسی: نظریه‌های فراموشی	

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مسئله، کنجاوی در مورد روابط بین پدیده‌ها در دنیاست که معمولاً یک جمله پرسشی است. مشابه آن‌چه در گزینه‌های (۲) و (۳) آمده است. در حالتی دیگر مسئله، جمله‌ای خبری است که حاصل توصیف این کنجاوی و جست‌وجو است: همانند بخش اول گزینه (۴). مطابق این توضیحات گزینه (۱) رد می‌شود.

فرضیه، جمله‌ای خبری است که رابطه احتمالی بین پدیده‌ها را بیان می‌کند؛ پس در صورتی که گزاره قطعی و ناشی از بررسی‌های پیشین باشد، فرضیه نیست (رد گزینه (۴))، همچنین فرضیه، جمله‌ای خبری است که خبر از رابطه احتمالی پدیده‌ها می‌دهد و نباید پرسشی باشد. (رد گزینه‌های (۱) و (۳))

نظریه، مجموعه منسجمی از اصول و قوانین از پیش پذیرفته شده در مورد موضوعی واحد است، همانند آن‌چه در بخش سوم گزینه‌های (۱)، (۲) و (۳) آمده است. عبارت گزینه (۴) گزاره‌ای منفرد است که نشان‌دهنده اصل یا قانون است.

هر یک از عبارات زیر به ترتیب به کدام یک از اهداف علم تجربی مربوط هستند؟

- قیمت زیاد وسایل مورد نیاز برای بازی تنیس موجب گسترش بیشتر این ورزش در کشورهای برخوردار شده است.
- با گسترش فضاهای ورزشی (سرانه فضای ورزشی) در شهرها، سطح سلامت جسمانی شهروندان بیشتر خواهد شد.
- نمی توان تأثیر ژنتیک در موفقیت ورزشی را کتمان کرد؛ کشورهای با قد بلندتر در والیبال و بسکتبال موفق ترند.

(۱) توصیف - کنترل - توصیف

(۲) تبیین - کنترل - تبیین

(۳) توصیف - پیش بینی - توصیف

(۴) تبیین - پیش بینی - تبیین

زیرمبحث: درس ۱

درتس Box

بیان روشن و تا حد ممکن دقیق از چیستی مفهوم و موضوع مورد نظر است که قصد مطالعه و بررسی آن را داریم.	توصیف
تبیین ناظر بر چرایی اتفاق افتادن یک پدیده است، یعنی هر دانشمند هنگام تبیین در حال بیان علل اتفاق افتادن آن پدیده در جهان است.	تبیین
تلاش برای برآورد پدیدآمدن یا پدیدنیامدن متغیر مورد مطالعه در زمان آینده.	پیش بینی
مداخله جهت پدیدآمدن یا جلوگیری از پدیدآمدن پدیده مورد بررسی در آینده.	کنترل

پاسخ خیلی تشریحی ✓

زمانی که علت وقوع پدیده‌ای و چرایی آن را بررسی می‌کنیم، هدف ما تبیین بوده است؛ مثلاً زمانی که دلیل موفق بودن ورزش کشوری را ژن آن‌ها بدانیم یا علت توسعه یافته بودن ورزشی را توانمندی مالی شهروندان آن‌ها در نظر بگیریم. زمانی که براساس بررسی‌های قبلی و رابطه یافته شده بین پدیده‌ها وقوع پدیده‌ای در آینده را برآورد کنیم، هدف ما پیش‌بینی بوده است؛ برای مثال زمانی که باور داشته باشیم در صورت گسترش فضاهای ورزشی، سلامت شهروندان افزایش پیدا خواهد کرد.

۴۰

- هر یک از عبارات زیر به ترتیب با کدام یک از بخش‌های تعریف روش علمی مرتبط است؟
- مانند نور در شب تاریک است که هر چه شدت نور بیشتر شود، از مقدار تاریکی کاسته می‌شود.
  - اقدام بدون هدف نتیجه‌بخش نبوده و فرد را به خواسته خود نمی‌رساند.
  - یک جریان است، زیرا مبدأ، مقصد و مسیر دارد.
  - وجه تمایز افراد عادی و دانشمندان است.
- (۱) باقاعده و نظام‌دار بودن - فرایند - باقاعده و نظام‌دار بودن - جست‌وجو
 (۲) موقعیت نامعین - جست‌وجو - فرایند - باقاعده و نظام‌دار بودن
 (۳) باقاعده و نظام‌دار بودن - جست‌وجو - باقاعده و نظام‌دار بودن - فرایند
 (۴) موقعیت نامعین - فرایند - فرایند - باقاعده و نظام‌دار بودن

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

فرایند	جست‌وجو	باقاعده و نظام‌دار	برای مشخص کردن	یک موقعیت نامعین
جریان رسیدن به هدف	در جست‌وجوی چیزی بودن یعنی هدفمندی	تابع قواعد مشخص بودن تابع نظم بودن	-	ابهام‌زدایی و روشن‌سازی
	اقدام بدون هدف (به دلیل توجه‌نداشتن به هدف) نتیجه‌بخش نخواهد بود.	مهم‌ترین تفاوت دانشمند با فرد عادی، منظم و قاعده‌مند بودن است.		دانشمندان به واسطه طرح مسئله، موقعیت ناشناخته و مجهول را شناسایی می‌کنند و به واسطه روش‌های تجربی، موقعیت ناشناخته را روشن می‌کنند.

کدام گزینه می‌تواند به ترتیب تعریف عملیاتی ورزش و خواب مناسب باشد؟

- (۱) فعالیت جسمانی گروهی که منجر به احساس دوستی میان افراد شود. - خوابی که فرد به علت گرما، سرما، گرسنگی یا تشنگی مجبور به قطع آن نباشد.
- (۲) تحرک جسمانی بیش از ۳۰ دقیقه که منجر به تعرق شود. - خواب بیش از ۷ ساعت به نحوی که پیوستگی خواب بیش از یک بار از دست نرود.
- (۳) فعالیت جسمانی که منجر به آسیب یا درد جسمانی برای فرد نشود. - خواب شبانه یا روزانه مجموعاً بیش از ۸ ساعت که آلوده به کابوس نباشد.
- (۴) تحرک جسمانی که منتهی به احساس رضایت و شادی فرد شود. - خوابی که فرد در روز آینده احساس کسالت جسمانی یا روانی نداشته باشد.

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

ویژگی‌های روش علمی (روش مورد نظر روان‌شناسان تجربی)

- الف) تعریف عملیاتی**
- در روش علمی با دو مفهوم «متغیر» و «تعریف عملیاتی» زیاد مواجه می‌شویم.
  - برای انجام یک آزمایش صحیح و سهولت در اندازه‌گیری مورد نیاز است.
  - هر متغیر باید به صورت شفاف، دقیق و قابل اندازه‌گیری بیان شود.
  - متغیر (هر چیزی که تغییر می‌کند) مورد نظر باید به صورت عینی و دقیق تعریف شود.
  - همه افراد با مطالعه این تعریف، باید به برداشت یکسان و یا تقریباً یکسانی از متغیر برسند.
  - تعریف عملیاتی پدیده‌های روان‌شناسی دشوارتر است.
- ب) تکرار پذیری**
- خصوصی و شخصی نبودن یافته‌ها؛ یعنی هر فردی با رعایت ضوابط علمی به نتایج مشابه برسد.
  - اگر روش رسیدن به پاسخ قابل تکرار نباشد، آن روش، روش علمی نیست.
  - به سبب: (۱) رعایت مسائل اخلاقی، (۲) پیچیدگی پژوهش‌های مربوط به انسان و (۳) تأثیر ارزش‌ها در نگاه و تفسیر پدیده‌های انسانی، روان‌شناسی به اندازه سایر علوم تجربی تکرارپذیر نیست.
  - به جهت محدودیت در تکرارپذیری، روش علمی نمی‌تواند پاسخ بسیاری از پرسش‌های بشر را بدهد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تعریف عملیاتی می‌بایست کمی، شفاف و دقیق باشد، به نحوی که همه افراد یا غالب افراد با مطالعه آن به برداشت ثابتی از متغیر پژوهشی برسند. از میان تعاریف گزینه‌ها، تنها تعریف خواب و ورزش در گزینه (۲) کمی است. سایر تعاریف آلوده به مفاهیمی غیرکمی است که قابل اندازه‌گیری نیستند؛ مانند احساس رضایت، احساس دوستی و شادی.

درستی یا نادرستی عبارات زیر، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- فرایندهای ذهنی به دلیل قابل مشاهده نبودن قابل مطالعه نیستند.
- مطالعه رفتار در روان‌شناسی تجربی منحصر به آدمی است.
- تغییر در مبانی غیر تجربی علم تجربی موجب تغییر در تعریف علم می‌شود.
- حتی روان‌شناسان نیز تعریف واحد و مشابهی از علم روان‌شناسی ندارند.

(۱) نادرست - نادرست - درست - درست

(۲) درست - نادرست - نادرست - نادرست

(۳) درست - درست - نادرست - نادرست

(۴) نادرست - درست - درست - درست

زیرمبحث: درس ۱

درسی Box

فرایندهای ذهنی	رفتار	علم مطالعه
شناخت	هر نوع فعالیت مورد مشاهده جاندار	-
به صورت مستقیم قابل مشاهده نیستند و این فرایندها به واسطه آثار و کارکردهای قابل مشاهده آنها مورد مطالعه تجربی قرار می‌گیرند.	مطالعه رفتارهای همه موجودات زنده را شامل می‌شود و محدود به انسان نیست و در بسیاری از آموزش‌ها تفاوت جدی و بنیادین میان انسان و حیوان گذاشته نمی‌شود.	
مثال کتاب درسی: حافظه، اندیشه، گرفتن احساس خوشایند، اندیشیدن به رشته دانشگاهی	مثال کتاب درسی: حرکت دسته‌جمعی پرندگان، لانه‌سازی حیوانات، راه رفتن انسان‌ها، غذا خوردن، خوابیدن، ردیابی حرکت چشم کودک، دویدن به سمت دوست	

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عبارت اول: نادرست؛ فرایندهای ذهنی یا همان شناخت تنها به صورت مستقیم قابل مطالعه نیستند، اما می‌توان آن‌ها را از طریق آثار و کارکردهایشان مطالعه کرد.

عبارت دوم: نادرست؛ مطالعه رفتار در روان‌شناسی، هم در انسان‌ها و هم در حیوانات محقق می‌شود و منحصر به آدمی نیست. همان‌طور که در درس‌های ۶ و ۷ (که در ادامه خواهید خواند) می‌بینید که پژوهش‌های زیادی در روان‌شناسی بر روی حیوانات انجام می‌شود.

عبارت سوم: درست؛ گذشت زمان و تغییر در مبانی و پیش‌فرض‌های علم، تغییر در نیازهای فرهنگی، اجتماعی، زیستی و همچنین افزایش اطلاعات در هر علم، باعث تغییر در توصیف و تبیین‌های موجود در یک علم می‌شود.

عبارت چهارم: درست؛ شگفت‌آور است که در بین روان‌شناسان هم تعریف واحدی برای روان‌شناسی وجود ندارد.

طراحی محصولات تولیدشده برای مخاطبین گروه سنی کودکان در مقایسه با دیگر گروه‌های سنی، با استفاده از رنگ‌ها و طرح‌های متنوع‌تر، شادتر و جالب توجه‌تر انجام می‌شود. این تفاوت استراتژی در طراحی محصولات ناشی از چیست؟

- ۱) عرف و هنجار اجتماعی بزرگسالان را به استفاده از محصولات با رنگ‌های سفید، سیاه و خاکستری هدایت می‌کند.
- ۲) نوجوانان برخلاف کودکان اگر از محصولات با رنگ‌های شاد استفاده کنند، مورد تمسخر همکلاسی‌هایشان قرار می‌گیرند.
- ۳) والدین نسل فعلی چون در کودکی از خرید محصولات رنگی محروم بودند، برای کودکان خود از این دست محصولات را می‌خرند.
- ۴) کیفیت پردازش کودکان و بزرگسالان متفاوت است و تمرکز پردازش کودکان بر ویژگی‌های ظاهری محصولات است.

زیرمبحث: درس ۱

درس‌Box

پردازش به معنی دریافت و فهم بیشتر است.
 پردازش ← هر چه از شناخت پایه به سوی شناخت عالی پیش می‌رویم، عمل پردازش پیچیده‌تر می‌شود.
 پردازش ← پردازش با توجه به تفاوت‌های فردی تغییر می‌کند.

مفهومی	ادراکی
تکیه بر ویژگی‌های مشترک محرک‌های مختلف	تکیه بر ویژگی‌های حسی مانند اندازه و شکل ظاهری
علاوه بر ویژگی‌های حسی تحت تأثیر ویژگی‌های کیفی نیز هست.	
پردازشگر در این نوع پردازش به مفهوم می‌رسد.	
هر چه پردازش مفهومی‌تر باشد، شناخت شکل گرفته پایدارتر و کارآمدتر خواهد بود.	
حل مسئله و تصمیم‌گیری مبتنی بر پردازش مفهومی، کارآمدتر از حالت ادراکی است.	پردازش کودکان اکثراً ادراکی است.
پردازش نوجوانان و بزرگسالان اکثراً مفهومی است.	مثال کتاب درسی: توجه به نرمی، کیفیت، دوام و قیمت برای تهیه لباس
مثال کتاب درسی: توجه به نرمی، کیفیت، دوام و قیمت برای تهیه لباس	مثال کتاب درسی: توجه به رنگ قرمز هنگام خرید لباس

تفکر کودکان برخلاف بزرگسالان متکی بر پردازش ادراکی است، یعنی آن‌ها در فرایند تصمیم‌گیری خود بر ویژگی‌های حسی اشیا مانند اندازه، رنگ و شکل ظاهری تمرکز می‌کنند؛ به همین خاطر تولیدکنندگان محصولات با آگاهی از این ویژگی کودکان، طراحی محصولات آن‌ها را با استفاده از رنگ‌های شادتر انجام می‌دهند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- چه عاملی باعث می‌شود که محرک‌های بیرونی به اطلاعات معنادار تبدیل شوند؟
- کدام توانایی روان‌شناختی موجب از بین نرفتن برداشت‌های انجام‌شده فرد از محیط می‌شود؟
- استنباط و استفاده از داده‌های موجود در ذهن منجر به چه فرایندی می‌شود؟

(۱) ادراک - توجه - حافظه

(۲) احساس - حافظه - تفکر

(۳) ادراک - حافظه - تفکر

(۴) احساس - توجه - حافظه

زیرمبحث: درس ۱

سطوح مختلف شناخت

احساس	توجه	ادراک	حافظه	تفکر
شناخت				
نتیجه تحریک گیرنده‌های حسی توسط محرک‌های محیطی	به کمک توجه یک یا چند محرک احساس شده را انتخاب می‌کنیم.	فرایند تعبیر و تفسیر محرک‌های انتخابی	شناخت پایه	
			(انواع تفکر) شناخت عالی	
			شامل استدلال، قضاوت، حل مسئله و تصمیم‌گیری	محفظه نگاه‌داری تفسیرهای انجام‌شده
هر چه از شناخت پایه به سوی شناخت عالی پیش برویم، پردازش پیچیده‌تر می‌شود.				
با فرایند استفاده (استنباط) از اطلاعات موجود در حافظه به عنوان اطلاعات خام به مراتب بالاتر شناخت دست می‌یابیم.				

درسی Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓ بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: به فرایند تفسیر و معنابخشی به محرک‌های انتخاب‌شده با کمک توجه ادراک می‌گویند و به کمک ادراک است که محرک‌های احساس شده و انتخاب‌شده معنا می‌گیرند.

عبارت دوم: تفسیرها یا همان ادراک‌های انجام‌شده در محفظه حافظه نگاه‌داری می‌شوند؛ به عبارت دیگر به کمک حافظه است که ادراک‌های انجام‌شده از بین نمی‌روند.

عبارت سوم: انسان‌ها سعی می‌کنند با استفاده از اطلاعات خام موجود در حافظه، استنباط‌های زیادی داشته باشند و به مراتب بالاتر شناخت دست یابند. فرایند استفاده از اطلاعات موجود در حافظه تفکر نام دارد.

۴۵

کدام گزینه در رابطه با روش مشاهده در جمع‌آوری اطلاعات درست است؟

- (۱) مشاهده به عنوان اصلی‌ترین روش جمع‌آوری اطلاعات توانایی توصیف پدیده‌ها را دارد.
- (۲) لازم است حتماً در محیط طبیعی انجام شود تا موجودات رفتار طبیعی از خود بروز دهند.
- (۳) می‌تواند غیرمستقیم و به واسطه مشاهده فیلم‌ها، تصاویر و محتوای بصری انجام بشود.
- (۴) مشاهده‌گر با پیش‌فرض و برداشت اولیه مشاهده می‌کند تا بداند در محیط دنبال چه بگردد.

زیرمبحث: درس ۱

درس‌Box

مشاهده

ثبت دقیق و به دور از تعصب یا پیش‌داوری

علاوه بر محیط طبیعی، مشاهده گاهی اوقات در محیط آزمایشگاهی انجام می‌شود.

مثال کتاب درسی: مشاهده رفتار نوع‌دوستانه حیوانات، مشاهده الگوهای حرکتی نوزادان با فیلم‌برداری از آن‌ها، مشاهده واکنش‌های هیجانی طرفداران تیم‌های ورزشی با فیلم‌برداری از آن‌ها

پاسخ خیلی تشریحی ✓ بررسی عبارت‌های نادرست:

- گزینه (۱): مشاهده، یکی از اصلی‌ترین روش‌های جمع‌آوری اطلاعات است، نه اصلی‌ترین آن‌ها.
- گزینه (۲): مشاهده، می‌تواند در محیط طبیعی یا آزمایشگاهی محقق شود.
- گزینه (۴): مشاهده‌گر باید تا حد ممکن از پیش‌داوری و تعصب به دور باشد.

عربی، زبان قرآن

● عین الأنسب للجواب عن الترجمة أو المفهوم من أو الي العربية: (٤٦ - ٥٢)

﴿الله أعلم بما تعملون﴾: ٤٦

- (١) خداوند به آن چه انجام می دهید، آگاه تر است.
- (٢) خداوند به چیزی که شما می دانید، آگاه تر است.
- (٣) خداوند چیزهایی را که انجام می دهید، می داند.
- (٤) خداوند به آن چه که شما عمل می کنید، آگاه است.

مشاوره در آزمون ها غالباً سؤال اول عربی یکی از آیات قرآن داخل کتاب هست؛ پس حتماً از قبل معنای آیات رو با دقت یاد بگیرید، چون گاهی ممکنه نکاتی داشته باشن که نیاز به بررسی شدن قبل از آزمون دارن!

زیرمبث: درس ١

«أعلم» در این جا اسم تفضیل است.

کلماتی که بر وزن «أفعل» هستند، همیشه اسم تفضیل نیستند بلکه گاهی:

(١) معنای «رنگ» دارند: «أحضر - أحمر - أبيض و ...»

(٢) فعل مضارع هستند و باید از روی معنای عبارت آن را تشخیص داد: «أنا أعلم ما لا تعلمون»: «من چیزی را می دانم که شما نمی دانید.» دقت کنید که اگر «أعلم» را به صورت اسم تفضیل ترجمه کنیم، جمله معنای کاملی نخواهد داشت: «من داناترم آن چه انجام نمی دهید!!»

بررسی خطاهای سایر گزینه ها:

گزینه (٢): می دانید («تعملون» یعنی «انجام می دهید».)

گزینه (٣): می داند («أعلم» در این جا اسم تفضیل است، نه فعل مضارع.)

گزینه (٤): آگاه است (مانند گزینه (٣))

حواست باشه که دو فعل «تعملون (انجام می دهید)» و «تعلمون (می دانید)» رو با هم اشتباه نگیری.

دریس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

«هذه سراويل رجاليّة أسعارها غالية فلا يمكن لي شراءها و لو تعطيني التّخفيض!»:

- (۱) این شلوارهای مردانه قیمت‌هایشان گران است، برای همین نمی‌توانم آن‌ها را بخرم هرچند که به من تخفیف بدهی!
- (۲) این‌ها شلوارهای مردانه‌ای هستند که قیمت‌هایشان گران است، پس خریدشان برای من ممکن نیست حتی اگر به من تخفیف دهی!
- (۳) این‌ها شلوارهای مردانه‌ای هستند که قیمت‌هایشان گران است و برای من ممکن نیست بخرمشان مگر این که به من تخفیف بدهی!
- (۴) این‌ها شلوارهای مردانه‌ای هستند که قیمت‌هایشان گران است و خریدن آن‌ها برای من ممکن نیست مگر این که تخفیف بدهی!

زیرمبحث: درس ۱

برای حل این سؤال باید موارد بیشتری رو بررسی کنیم. اول «هذه سراويل» رو چک کن، بعد «أسعارها» و در نهایت «تعطيني»!

وقتی ساختار اسم اشاره + اسم بدون «ال» داشته باشیم باید به نکات زیر توجه کنیم:

- (۱) این دو کلمه تشکیل یک جمله اسمیه کامل می‌دهند که در آن اسم اشاره، مبتدا و آن اسم بدون «ال» خبر است.
  - (۲) در ترجمه، این دو کلمه نباید به شکل یک گروه اسمی ترجمه شوند و باید میان آن‌ها مکنی (ویرگول) داشته باشیم.
  - (۳) از آن‌جا که اسم بدون «ال» خبر است، باید آن را به شکل مسند فارسی در کنار فعل اسنادی «است/ هستند» ترجمه کنیم.
- مثال: هذه سراويل رجاليّة: این‌ها، شلوارهایی مردانه هستند.

کلمات مهم: «سراويل رجاليّة»: شلوارهای مردانه‌ای / «أسعارها»: قیمت‌هایشان / «غالية»: گران / «لا يمكن لي»: برای من ممکن نیست / «شراؤها»: خریدشان / «و لو»: حتی اگر / «تعطيني التّخفيض»: به من تخفیف دهی
خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): این شلوارها (معادل «هذه السراويل») است نه «هذه سراويل». دقت کنید که چون «سراويل» «ال» ندارد «هذه سراويل» مبتدا و خبر هستند و تشکیل یک جمله کامل می‌دهند نه یک گروه اسمی! - نمی‌توانم (معادل دقیقی برای «لا يمكن لي» برای من ممکن نیست نمی‌باشد!)

گزینه (۳): قیمت‌گرانی (اولاً «أسعار» جمع است نه مفرد، ثانياً ضمیر «ها» در «أسعارها» ترجمه نشده است و ثالثاً «غالية» صفت «أسعار» نیست بلکه خبر است، پس نباید به شکل صفت ترجمه‌اش کنیم و «قیمت‌هایشان گران است» صحیح می‌باشد). - مگر این که (معادل «و لو: هرچند، حتی اگر، اگرچه» نیست).

گزینه (۴): تخفیف بدهی (ضمیر مفعولی «ي: من» در «تعطيني» ترجمه نشده است!)

۴۷

مشاوره در حل تست‌های ترجمه تک‌عبارتی بهتر است ابتدا تفاوت بین گزینه‌ها را پیدا کنید!

 Hint

 درس‌Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

«الرَّيَاضِيُّونَ الَّذِينَ يُصْعَرُونَ خَدَّهِمَ لِلنَّاسِ وَ يَمْشُونَ فِي الْأَرْضِ مَرْحِينَ لَيْسُوا نَمَازِجًا صَالِحَةً لِلشَّبَابِ!»:

- ۱) ورزشکارانی که رویشان از مردم رویگردان می‌شود و در زمین با خودپسندی راه می‌روند الگوهای مناسبی برای جوانان نیستند!
- ۲) ورزشکاران الگوهای مناسبی برای جوانان نیستند وقتی که روی خود را از مردم بر می‌گردانند و روی زمین خودخواهانه راه می‌روند!
- ۳) قهرمانان ورزشی که از مردم روی بر می‌گردانند و روی زمین با خودشیفتگی راه می‌روند نمونه‌های مناسبی برای جوانان ما نیستند!
- ۴) ورزشکارانی که چهره از مردم بر می‌گردانند و با خودخواهی در زمین راه می‌روند برای جوانان نمونه‌های شایسته‌ای نیستند!

مشاوره در حل تست‌های ترجمه تک‌عبارتی بهتر است ابتدا تفاوت بین گزینه‌ها را پیدا کنید!

زیرمبحث: درس ۱

«يُصْعَرُونَ» جمع یا مفرد؟ / «الرَّيَاضِيُّونَ الَّذِينَ» یعنی چی؟

در ترجمه ساختار «اسم ال‌دار + الّذي، الّتي، الّذين و...» کلمات «الّذي، الّتي، الّذين و...» را به شکل «که» ترجمه می‌کنیم نه «کسی که/ کسانی که».

در سایر حالات آن کلمات را به شکل «کسی که، کسانی که» ترجمه می‌کنیم.

مثال: «القول الّذي»: سخنی که ✓ سخن کسی که ✗

«قول الّذي»: سخن کسی که ✓ سخنی که ✗

کلمات مهم: «الرَّيَاضِيُّونَ الَّذِينَ»: ورزشکارانی که / «يُصْعَرُونَ خَدَّهِمَ»: چهره بر می‌گردانند / «يَمْشُونَ فِي الْأَرْضِ»: در زمین راه می‌روند / «مَرْحِينَ»: با خودخواهی / «لَيْسُوا»: نیستند / «نَمَازِجًا صَالِحَةً»: نمونه‌های شایسته‌ای / «لِلشَّبَابِ»: برای جوانان خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): رویگردان می‌شود («يُصْعَرُونَ» جمع و معلوم است، نه مفرد و مجهول، زیرا «خَدَّ» مفعول آن است!)

گزینه (۲): به طور کلی ساختار جمله با ساختار عبارت صورت سؤال متفاوت است! - ورزشکاران («الّذين» در این عبارت به معنی «که» می‌باشد و ترجمه نشده است!) - وقتی که (اضافی است!)

گزینه (۳): قهرمانان ورزشی (معادل «الرَّيَاضِيُّونَ» نیست!) - جوانان ما (در «الشَّبَابِ» هیچ ضمیری به کار نرفته است، پس «ما» اضافی است!)

Hint

دربس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۴۹

«وَعظْنَا الْإِمَامَ (ع) أَنْ لَا نَسَبَ مِنْ يَشْتُمُنَا بَلْ نَدْعُهُ مُهَانًا وَنُعَاقِبُهُ بِالصَّمْتِ!»: امام (ع) ...

(۱) ما را پند داده نباید به کسی که به ما دشنام داده، دشنام بدهیم و او را خوار کنیم بلکه او را با سکوت مجازات کنیم!

(۲) به ما پند داده است که به آن که به ما دشنام می‌دهد، دشنام ندهیم بلکه او را خوار رها کنیم و با سکوت مجازاتش نماییم!

(۳) ما را موعظه کرده به کسی که دشنام می‌دهد، ناسزا نگوییم و او را تحقیر شده رها نماییم تا با سکوت مجازات شود!

(۴) به ما نصیحت کرده به کسی که به ما ناسزا می‌گوید دشنام ندهیم، بلکه او را با خواری رها کنیم و با سکوت خود مجازات کنیم!

مشاوره در حل تست‌های ترجمه تک‌عبارتی بهتر است ابتدا تفاوت بین گزینه‌ها را پیدا کنید!

زیرمبحث: درس ۱

«یشتمنا» زمانش چیه؟ «نا» رو چه جوری ترجمه کنیم؟ / در «الصمت» ضمیر داریم یا نه؟

هرگاه یک ضمیر به یک فعل متصل شود قطعاً مفعول است، در نتیجه آن فعل حتماً متعدی و معلوم است.

مثال: يُعَاقِبُهُ ← او را مجازات می‌کند ✓ او مجازات می‌شود * ✗

کلمات مهم: «وَعظْنَا الْإِمَامَ (ع)»: امام (ع) به ما پند داده است / «أَنْ لَا نَسَبَ»: که دشنام ندهیم / «مَنْ يَشْتُمُنَا»: به آن که به ما دشنام می‌دهد / «بَلْ»: بلکه / «نَدْعُهُ»: او را رها کنیم / «مُهَانًا»: خوار / «نُعَاقِبُهُ»: مجازاتش نماییم / «بِالصَّمْتِ»: با سکوت خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): نباید ... دشنام بدهیم («لا» در «أَنْ لَا نَسَبَ» از نوع نافی است نه ناهیه، پس نباید به شکل دستوری ترجمه شود و لفظ «نبايد» نادرست است!) - به ما دشنام داده («یشتمنا» مضارع است، ولی «دشنام داده» ماضی است!) - او را خوار کنیم (فعل «نَدْعُهُ»: او را رها کنیم» ترجمه نشده است!)

گزینه (۳): دشنام می‌دهد (ضمیر «نا» در «یشتمنا»: به ما دشنام می‌دهد» ترجمه نشده است!) - تا (معادل «و» نیست!) - مجازات شود (اولاً ضمیر «ه» در «نُعَاقِبُهُ» مفعولی است و ترجمه نشده است، ثانیاً فعل «نُعَاقِبُ» متکلم مع‌الغیر است نه غایب و ثالثاً این فعل معلوم است نه مجهول!)

گزینه (۴): سکوت خود (در «الصمت» هیچ ضمیری به کار نرفته است، پس کلمه «خود» اضافی است!)

Hint

درس‌Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عین الصّحیح:

۵۰

- (۱) في مدينتنا مطبعةٌ تنتشر فيها كُتبٌ حولَ حقوقِ المُواطنين: در شهر ما كتاب‌فروشی‌ای هست که در آن کتاب‌هایی دربارهٔ حقوق شهروندان منتشر می‌شود!
- (۲) شبهَ القرآن الصوتُ الَّذي يُرفعُ بدون دليلٍ منطقيّ بصوت الحمار: قرآن صدای کسی را که بدون دلیلی منطقی بالا می‌رود، به صدای خر تشبیه کرده است!
- (۳) المؤسسات الثقافية تعمل لاهتداء أفراد المجتمع و تحسين حياتهم: مؤسسه‌های فرهنگی برای هدایت‌شدن افراد جامعه و بهتر کردن زندگی‌شان کار می‌کنند!
- (۴) لا تسمع لسهوتك أن تغلب عقلك فتكون شرّاً من البهائم: به شهوت اجازه نده که بر عقلت چیره شود، زیرا از چارپایان بدتر خواهی شد!

مشاوره برای حل کردن این نوع تست‌ها به تمرین و تکرار زیادی نیاز دارید، پس حتماً قبل از آزمون‌ها برای تمرین کردن این مدل تست‌ها وقت کافی بگذارید!

زیرمبحث: درس ۱

سریعاً ترجمهٔ تمام کلمات رو بررسی کن.

درسی Box

- (۱) در ترجمهٔ ساختار «اسم الـدار + الَّذي، الَّذين و ...» کلمات «الَّذي، الَّذين و ...» را به شکل «که» ترجمه می‌کنیم نه «کسی که / کسانی که»!
- در سایر حالات آن کلمات را به شکل «کسی که، کسانی که» ترجمه می‌کنیم.
- مثال: «القول الَّذي»: سخنی که ✓ سخن کسی که ✗
«قول الَّذي»: سخن کسی که ✓ سخنی که ✗
- (۲) در تست‌های ترجمه، شناخت فعل‌های مجهول اهمیت زیادی دارد. برای تشخیص فعل مجهول باید به شیوهٔ زیر عمل کنیم:
- (۱) اگر ابتدای فعل ماضی ضمّه (ت) داشته باشد، مجهول است و غالباً به همراه «شد» ترجمه می‌شود.
مثال: «رُفِعَ»: بالا برده شد.
- (۲) اگر ابتدای فعل مضارع ضمّه (ت) داشته باشد و عین الفعل (دومین حرف از حروف اصلی) فتحه (ت) داشته باشد، مجهول است و غالباً به همراه «می‌شود» ترجمه می‌شود.
مثال: «يُرْفَعُ»: بالا برده می‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کلمات مهم: «مطبعة»: چاپخانه / «تنتشر»: منتشر می‌شود / «كُتب»: کتاب‌هایی / «المواطنین»: شهروندان / «شبه»: تشبیه کرده است / «الصوت الَّذي»: صدایی که / «يُرفع»: بالا برده می‌شود / «الحمار»: خر / «المؤسسات الثقافية»: مؤسسه‌های فرهنگی / «تعمل»: کار می‌کنند / «لاهداء أفراد المجتمع»: برای هدایت‌شدن افراد جامعه / «تحسين حياتهم»: بهتر کردن زندگی‌شان / «لا تسمع»: اجازه نده / «أن تغلب»: که چیره شود / «تكون»: می‌باشی (می‌شوی) / «شرّاً من البهائم»: بدتر از چارپایان

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): کتاب‌فروشی (مطبعة) یعنی «چاپخانه»!

گزینهٔ (۲): صدای کسی (معادل «صوت الَّذي» است نه «الصوت الَّذي: صدایی که»!)

گزینهٔ (۴): خواهی شد («تكون: می‌باشی / می‌شوی» مضارع است نه مستقبل (آینده»!)

ترجمهٔ صحیح گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): در شهر ما چاپخانه‌ای هست که در آن کتاب‌هایی دربارهٔ حقوق شهروندان منتشر می‌شود.

گزینهٔ (۲): قرآن صدایی را که بدون دلیلی منطقی بالا برده می‌شود به صدای خر تشبیه کرده است.

گزینهٔ (۴): به شهوت اجازه نده که بر عقلت چیره شود، زیرا از چارپایان بدتر می‌باشی (می‌شوی).

۵۱

«در ترازوی [روز قیامت] چیزی سنگین تر از اخلاق نیک نیست!» عین الصحیح:

- (۱) ليس شيء ثقيل في الميزان من حُسن الخلق!
 (۲) في الميزان ليست أشياء من حُسن الخلق أثقل!
 (۳) ليس شيء أثقل من الخلق الحسن في الميزان!
 (۴) ليست أشياء من الخلق الحسن في الميزان أثقل!

مشاوره در این مدل سؤالات به تفاوت گزینه‌ها مثل بودن یا نبودن ضمیر، جمع یا مفرد بودن کلمات، «ال» داشتن یا نداشتن اسم‌ها و ... خیلی دقت کن!

زیرمبحث: درس ۱

«چیزی» مفرد یا جمع؟ / «سنگین تر» آخرش «تر» داره، پس حواست باشه معادل اسم تفضیله!

در ترجمه اسم‌های تفضیل (أفعل، فُعلی) بسته به شرایط جمله و جایگاه اسم تفضیل از «تر» یا «ترین» استفاده می‌کنیم.

مثال: «کبیر: بزرگ» ← «أكبر / کبری: بزرگ تر، بزرگ ترین»

«قلیل: کم» ← «أقل: کم تر، کم ترین»

کلمات مهم: در ترازوی [روز قیامت]: «في الميزان» / چیزی سنگین تر: «شيء أثقل» / از اخلاق نیک: «من الخلق الحسن» / نیست: «ليس»
 خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): ثقیل (معادل «سنگین» است نه «سنگین تر») - حُسن الخلق (معادل «خوش اخلاقی / خوبی اخلاق» است!)

گزینه (۲): أشياء (معادل «چیزهایی» است نه «چیزی») - حسن الخلق (مانند گزینه (۱))

گزینه (۴): أشياء (مانند گزینه (۲))

Hint

درسی Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

«من ساءَ خُلِقَه عَدَبَ نَفْسِه!» عَيْنِ الْأَقْرَبِ مِنْ مَفْهُومِ الْعِبَارَةِ:

(۱) چو غالب شود خوی بد بر مزاج	شد به جز خوی نیکش علاج
(۲) دعای بد نکنم بر بدان که مسکینان	ز خوی بد خویشان گرفتارند
(۳) سایه دوزخ چه باشد خلق بد	خوی بد آمد به راه دوست سد
(۴) خوی بد در طبیعتی که نشست	ندهد جز به وقت مرگ از دست

مشاوره سوالات مفهوم غالباً بدون تغییر از جملات کتاب درسی طرح می‌شوند، پس باید از قبل بررسی شده باشند!

زیرمبهمت: درس ۱

دنبال بیتی بگرد که بر مفهوم «بداخلاقی، باعث گرفتاری می‌شه» دلالت کنه!

ترجمه عبارت: «هر کس اخلاقش بد شود، خودش را عذاب داده است!»

مفهوم: «بداخلاقی باعث گرفتاری شخص می‌شود!»

در بیت گزینه (۲) در مصرع «ز خوی بد خویشان گرفتارند» دقیقاً بر مفهوم عبارت صورت سؤال دلالت دارد!

Hint

پاسخ خیلی تشریحی ✓

• اقرأ النَّصَّ التَّالِيَّ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ بِمَا يَنَاسِبُ النَّصِّ: (٥٣ - ٥٥)

الإفراط و التفریط و جهان لعملة (سگه) و احدة، و من یفرط فی أمر فإنه سیفرط فی نفس الموضوع فی التهاية و لن یحصل إلا علی التدم و الخسارة. و کلنا الحالتین یدل علی عجز الإنسان فی التحکم علی أحاسیسه. إن الإفراط أو التفریط فی المواضیع یمكن أن یختلف بعضها عن بعض، فلا یمكن لنا أن نضع قانوناً عاماً و شاملاً یساعدنا علی الوصول إلى الاعتدال فی جمیع أعمالنا. إن الاعتدال فی الكلام سهل، لکنه صعب جداً فی العمل. و من أهم الممارسات لتحقق الاعتدال هو الإمتناع عن التسرع فی اتخاذ القرارات (تصمیمات) أو بدء الكلام لأن العقل یحتاج إلى ما یکفیه من الهدوء و الفرصة لیتمثل دوره بشكل صحیح و من الأسباب الأخری التي تُساعدنا علی أن نعتدل فی الأمور هی «التجربة» فإنها تمنعنا أن نرجع إلى أخطاء ارتکبناها فی الماضي. بالتأکید إن الاستفادة من تجارب الآخرين هی أفضل و أرخص وسیلة لتحقق الاعتدال و القرارات الصحیحة عند القيام بعمل و الابتعاد عن الإصابة بالخسران.

ترجمه متن:

افراط و تفریط دو روی یک سگه هستند و هر کس در کاری زیاده روی کند در نهایت در همان موضوع کوتاهی خواهد کرد و فقط پشیمانی و زیان به دست خواهد آورد و هر دو حالت بر ناتوانی انسان در کنترل احساساتش دلالت می کند. افراط یا تفریط در موضوعات ممکن است با یکدیگر تفاوت داشته باشد، پس برای ما ممکن نیست که قانون عمومی و جامعی بگذاریم که در رسیدن به اعتدال در همه کارهایمان، به ما کمک کند. اعتدال در کلام آسان است، ولی آن در کار بسیار دشوار است و از مهم ترین تمرین ها برای تحقق اعتدال دوری از عجله کردن در گرفتن تصمیمات یا شروع کردن سخن می باشد، زیرا عقل به چیزی نیاز دارد که از نظر آرایش و فرصت کافی، برایش کافی باشد تا نقش خود را به طور صحیحی ایفا کند و از دلایل دیگری که به ما کمک می کند تا در کارها اعتدال بورزیم تجربه است؛ زیرا آن، ما را از این که اشتباهاتی را که در گذشته مرتکب شده ایم تکرار کنیم باز می دارد. البته که استفاده از تجربه های دیگران بهترین و ارزان ترین وسیله برای محقق شدن اعتدال و تصمیمات صحیح هنگام انجام کاری و دوری از دچار زیان شدن می باشد.

مشاوره در مورد حل سوالات درک متن چند نکته روبرو نظر داشته باشین:

(١) سوالات درک متن رو در آخر سوالات عربی جواب بدین.

(٢) متن رو باید با دقت، ولی با سرعت بخونین. این کار نیاز به تمرین و تکرار زیاد داره. خوندن نصفه و نیمه متن خیلی فایده ای نداره.

(٣) توی متن و گزینه ها به کلماتی که معنای «هیچ، همه، گاهی، اصلاً، فقط، همیشه، بعضی، قطعاً، ممکنه ...» دارن دقت کنین.

(٤) در سوالات درک مطلب برای تشخیص گزینه صحیح یا خطا عجله نکنید و حتماً همه گزینه ها رو بخونین، سپس بهترین گزینه رو انتخاب کنین!

٥٣ عین عبارة لا ترتبط بالنص:

- (١) هلك من ليس له حكيم يُرشده!
- (٢) لا يرى الجاهل إلا مُفرطاً أو مفراطاً!
- (٣) من اشتغل بغير المهم فقد ضيع الأهم!
- (٤) من تأمل قبل الكلام يسلم من الخطأ!

زیرمبصط: درس ١

ترجمه گزینه ها:

- گزینه (١): کسی که حکیمی نداشته باشد تا او را راهنمایی کند، هلاک می شود!
  - گزینه (٢): نادان فقط افراط کننده یا تفریط کننده دیده می شود!
  - گزینه (٣): هر کس به چیزهای نامهم مشغول شود چیزهای مهم تر را تباه کرده است!
  - گزینه (٤): هر کس قبل از سخن گفتن تأمل کند از اشتباه در امان می ماند!
- توضیح: متن درباره افراط، تفریط و رعایت اعتدال در کارها و سخن گفتن است و ارتباطی به عبارت گزینه (٣) ندارد!

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عین الصحیح:

۵۴

- (۱) إذا فرطت في أمر فأنت مُفرط في أمر آخر في نفس الوقت!
- (۲) الاستشارة مع أصحاب التجارب أسرع الطرق للحصول على خير حل!
- (۳) طريق الحصول على الاعتدال قد يختلف في الأشخاص المختلفة!
- (۴) من أصيب بالفشل في نهاية عمل يدلّ على أنه ما إستشار الخبراء في أمره!

زیرمبصت: درس ۱

ترجمه گزینه‌ها:

✓ پاسخ خیلی تشریحی

- گزینه (۱): هرگاه در کاری کم کاری کنی، پس تو در همان زمان در امر دیگری زیاده روی کننده هستی! (متن در عبارت «...» در نفس الموضوع في التهاية» اشاره کرده است که در نهایت (نه در همان زمان) تبدیل به افراط کننده می شوی!)
- گزینه (۲): مشورت با صاحبان تجربه‌ها سریع ترین راه‌ها برای به دست آوردن بهترین راه حل می باشد. (در عبارت «أفضل و أرخص وسيلة...» در متن اشاره شده است که «بهترین و ارزان ترین وسیله برای محقق شدن اعتدال» است نه «سریع ترین راه» برای «بهترین راه حل»!)
- گزینه (۳): راه به دست آوردن اعتدال در اشخاص مختلف گاهی تفاوت دارد! (بله، گاهی تجربه، گاهی عجله نکردن در سخن گفتن و...!)
- گزینه (۴): هر کس در پایان کاری دچار شکست شود، دلالت می کند به این که در کارش با کارشناسان مشورت نکرده است! (نه، ممکن است با کارشناس هم مشورت کنیم و در کارمان شکست بخوریم!)

عَبِّنِ الخَطَأَ فِي الإِعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ : «أفضل - يختلف - تُساعد - المواضيع»:

- ١) يَخْتَلَفُ: فعل مضارع - للمذكر الغائب - مزيد ثلاثي من مصدر «إختلاف» - معلوم / فعل و فاعله «بعض»
- ٢) تُسَاعِدُ: مضارع - للغائبة - مزيد ثلاثي بزيادة حرف واحد - معلوم - متعَدَّ / مفعوله «نا»
- ٣) المواضيع: جمع تكسير أو مكسّر (مفردة «موضوع») - معرب / مجرور بحرف الجرّ بالكسرة
- ٤) أفضل: مفرد مذكر - اسم تفضيل على وزن أفعل (مؤنثه: أفضلة) - معرب / خبر

٥٥

مشاوره در این مدل تست‌ها حتماً
حتماً دقت کنید که صحیح رو می‌خواد
یا خطارو!!!

زیرمبش: درس ۱

اول موارد سمت راست رو بررسی کن چون نیاز به بررسی جمله ندارن، بعد اگه سؤال حل نشد موارد سمت چپ رو بررسی کن!

اسم تفضیل مذکر بر وزن «أفعل» و اسم تفضیل مؤنث بر وزن «فعلی» می‌باشد، در نتیجه هیچ اسم تفضیلی «ة» ندارد!
مثال: مؤنث «أحسن» ← حُسنی ✓ أحسنة ✗

خطای این گزینه: **پاسخ خیلی تشریحی** ✓

مؤنثه: أفضلة («أفضل» اسم تفضیل است و مؤنث آن بر وزن «فعلی» می‌باشد، بنابراین «فضلی» صحیح است!)

 Hint

 درس Box

• عین الجواب الصحيح في الأسئلة التالية: (٥٦ - ٦٠)

عین الخطأ في ضبط حركات الحروف:

٥٦

(٢) أَحَسَّنْ زِينَةَ الرَّجُلِ السَّكِينَةَ مَعَ الْإِيمَانِ!

(١) قَدَّمَ لُقْمَانَ الْحَكِيمِ مَوَاعِظَ قِيَمَةً لِإِبْنِهِ!

(٤) أَحَبُّ عِبَادِ اللَّهِ إِلَى اللَّهِ أَنْفَعُهُمْ لِعِبَادِهِ!

(٣) أَعْطَنِي سِرْوَالًا يَمْبَلُغُ تِسْعِينَ أَلْفَ تُوْمَانٍ!

مشاوره در این تستها لازم نیست همه حركاتها بررسی بشن!!!

زیرمبحث: درس ۱

اول برو سراغ وزن فعلها و مصدرهای مزید و حرکت نون در آخر جمعهای مذکر سالم و مثنی! بعد به اسم تفضیلها، اسم فاعلها و اسم مفعولها (پاورقی: در درس ۲ یازدهم با اسم فاعل و مفعول آشنا می شوید!) و در نهایت به فعلهای مجهول دقت کن!

Hint

خطاهای این گزینه:

پاسخ خیلی تشریحی

سِرْوَالًا (تلفظ صحیح این کلمه «سِرْوَال: شلوار» است!) - تِسْعِينَ (اعداد عقود «عشرون: بیست»، «ثلاثون: سی»، «أربعون: چهل» و ... دقیقاً مانند جمعهای مذکر سالم هستند و «ن» در آخرشان فتحه می گیرد، در نتیجه «تِسْعِينَ» صحیح است!)

عیّن ما فيه اسم التّفْضيل:

۵۷

(۱) من أحسنَ إلى الضّعفاء يُحسن الله إليه!

(۳) أحبّ أن أشتري هذا القميصَ الزّجاليّ الأخضر!

(۲) سكوت العالم أبلغ من كلام الأحمق!

(۴) لا أسخط الله عملاً كأكل أموال الطّفل اليتيم!

مشاوره تشخیص اسم تفضیل
پرکاربردترین تیپ تست از درس ۱
یازدهم است!

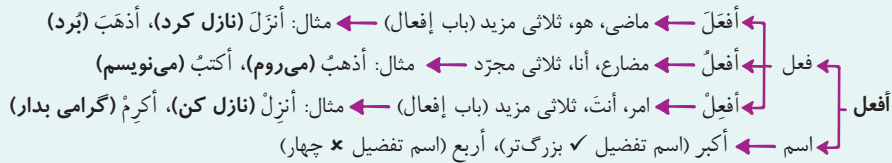
زیرمبحث: درس ۱

چک کن ببین در کدام گزینه کلمه بر وزن «أفعل» داریم که فعل هم نباشه!

Hint

کلماتی که بر وزن «أفعل» هستند ممکن است فعل یا اسم باشند! برای تشخیص این موضوع باید به ترجمه و ساختار جملات توجه کنیم!

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در گزینه (۱) «أحسنَ إلى: به ... خوبی کرد» فعل ماضی است!

در گزینه (۲) «أبلغ: شیواتر» اسم تفضیل است.

در گزینه (۳) «أحبّ: دوست دارم» فعل مضارع است! و «الأخضر» به معنای «سبز» چون رنگ است نمی‌تواند اسم تفضیل باشد.

در گزینه (۴) «أسخط: خشمگین کرد» فعل ماضی است!

عین کلمه «خیر» تختلف معناها:

- (۱) إذا فعلت خيراً فلا تتكلم عنه حتى يرضى الله!
- (۲) خيراً ما أهداني صديقي كان كتاباً فيه قصص قصيرة!
- (۳) إني أعتقد أن الخير في ما وقع و قد توكلت على الله!
- (۴) من يزرع الخير فسوف يُشاهد نفس ما زرعه!

۵۸

مشاوره تشخیص نوع و ترجمه کلمات «خیر» و «شر» از نکات مهم درس ۱ یازدهم است.

زیرمبص: درس ۱

جمله‌ها رو ترجمه کن و ببین «خیر» به معنی «بهتر / بهترین» هست یا «خوب» یا «خوبی»!

Hint

درس‌Box

کلمه «خیر» سه ترجمه مختلف دارد:

- (۱) بهتر، بهترین ← در این حالت اسم تفضیل است!
مثال: «خیر الناس أصدقهم: بهترین مردم راستگوترین آنهاست.»
- (۲) خوبی ← در این حالت اسم تفضیل نیست!
مثال: «من يعمل الخير يشاهد نتیجه: هر کس خوبی انجام دهد، نتیجه‌اش را می‌بیند.»
- (۳) خوب ← در این حالت اسم تفضیل نیست!
مثال: «كيف حالك؟ أنا بخير: حالت چه‌طور است؟ من خوب هستم.»

ترجمه گزینه‌ها: **پاسخ خیلی تشریحی**

- گزینه (۱): اگر کار خوبی انجام دادی از آن سخن نگو تا خداوند خشنود شود!
- گزینه (۲): بهترین چیزی که دوستم به من هدیه داده کتابی بوده که در آن قصه‌هایی کوتاه است!
- گزینه (۳): من معتقدم که خوبی در آن چیزی است که اتفاق افتاده است و به خدا توکل کرده‌ام!
- گزینه (۴): هر کس خوبی بکارد همان چیزی را خواهد دید که آن را کاشته است!

کلمه «خیر» اگر «ال» داشته باشد (الخیر) به معنای «خوبی» است و هرگز اسم تفضیل نمی‌باشد، بنابراین در گزینه‌های (۳) و (۴) نیازی به ترجمه کردن جملات نداشتیم و با دیدن «الخیر» می‌توانستیم بگوییم که به معنی «خوبی» است!

نکته

عین الخطأ في استخدام اسم التفضيل:

۵۹

- ۱) أختي الكبرى حصلت على جائزة أفضل الألعاب في مدرستنا!
- ۲) السيارات التي تُصنع في المصانع الصينية أرخص من البقية!
- ۳) المعلمون أجلُّ الناس في المجتمع فعلياً أن نحترّمهم كثيراً!
- ۴) نوعية الفساتين في متجر زميلك حُسنى ممّا في متجرك!

مشاوره در سؤالاتی که تیترا «عین الخطأ في استخدام اسم التفضيل» دارد باید بررسی کنیم که اسم تفضیل باید بر وزن «أفعل» به کار برود یا «فعلی»!

زیرمبحث: درس ۱

چک کن ببین در کدام گزینه اسم تفضیل برای مقایسه به کار رفته، ولی بر وزن «أفعل» نیست!

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

برای مقایسه دو یا چند چیز یا نفر از اسم تفضیل بر وزن «أفعل» استفاده می‌شود نه «فعلی»، حتی اگر طرفین مقایسه مؤنث باشند! در گزینه (۴) «حُسنی» برای مقایسه به کار رفته است و بر وزن «فعلی» است نه «أفعل»، در نتیجه نادرست است و باید از «أحسن» استفاده می‌شد!

ترجمه گزینه (۴): «جنس پیراهن‌های زنانه در مغازه همکار بهتر است از آن چه در مغازه تو است!» در گزینه (۱) «الکبری» صفت اسم مؤنث «أخت: خواهر» است، پس باید بر وزن «فعلی» باشد. «أفضل» نیز برای مقایسه به کار رفته و بر وزن «أفعل» است.

در گزینه (۲) «أرخص» برای مقایسه به کار رفته و بر وزن «أفعل» است.

در گزینه (۳) «أجلُّ» برای مقایسه به کار رفته و بر وزن «أفعل» است.

گاهی اوقات یک حرف جرّ در اسم بعد از خودش ادغام می‌شود.

مثال: عَمَّا ← عَن + ما (از آن چه) / مِمَّا ← مِین + ما (از آن چه)

طبق نکته‌ای که در بخش درس باکس گفتیم، هرگز نباید بعد از اسم تفضیل بر وزن «فعلی» (بدون «ال») حرف جرّ «مِن: از» به کار رفته باشد، چراکه نشان از مقایسه دارد و مقایسه با وزن «أفعل» می‌آید نه «فعلی»، در نتیجه «فعلی + مِین» اشتباه است!

مثال: «حُسنی مِین» ✗ «أحسن مِین» ✓

عَيْن ما فيه اسم المكان:

- (۱) من أرادَ التَّجَاحَ لا يَخَافُ من موانع يُشَاهِدُها في الطَّرِيقِ!
- (۲) في العسلِ منافعٌ كَثِيرَةٌ و لهذا يُشَجِّعُنا الأَطْبَاءُ على الاستفاده منه!
- (۳) عند حدوث الزَّلْزالِ انهدمت مساكن قديمة كانت في قريتنا!
- (۴) الإعتقاد بالأمانة من أهمِّ مكارم الأخلاق لمن يُسَمَّى مُسْلِماً!

۶۰

مشاوره تشخیص اسم مکان هم از موضوعات مهم درس ۱ یازدهم است. نکته مهم در تشخیص اسم مکان این است که کلمه هم باید بر وزن های اسم مکان باشد و هم معنی مکان بدهد!

زیرمبحث: درس ۱

چک کن ببین در کدام گزینه اسم بر وزن «مَفْعَل، مَفْعِل، مَفْعَلَةٌ و مَفَاعِل» داریم و معنی مکان می ده!

Hint

درپس Box

برای این که یک کلمه اسم مکان باشد باید دو شرط زیر را داشته باشد:
 (۱) خودش یا مفردش بر یکی از وزن های «مَفْعَل، مَفْعِل، مَفْعَلَةٌ» باشد.
 (۲) معنی مکان بدهد.

مثال: مَزْرَعَةٌ (کشتزار) ← اسم مکان ✓

مَفْسَدَةٌ (مایه تباهی) ← اسم مکان ✗

تذکر: اسم هایی که معنای مکان دارند، اما بر وزن های اسم مکان نیستند را نباید به اشتباه اسم مکان در نظر بگیریم.

مثال: «بیت»: خانه / «خارج»: بیرون / «فوق»: بالا / «تحت»: زیر / «شارع»: خیابان / ایران / آسیا و ... ← اسم مکان ✗

در گزینه (۱) «موانع» جمع مکسر «مانع» و در نتیجه اسم فاعل است نه اسم مکان!

در گزینه (۲) «منافع» جمع مکسر «منفعة» سود» بوده و چون معنی مکان نمی دهد اسم مکان نیست!

در گزینه (۳) «مساکن» خانه ها» جمع مکسر «مسکن» و اسم مکان است.

در گزینه (۴) هم «مکارم» ارزش های اخلاقی» جمع مکسر «مکرمة» بوده و چون معنی مکان نمی دهد اسم مکان نیست!

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تاریخ

۶۱

موارد کدام گزینه درباره تاریخ‌های عمومی که از انواع کتاب‌های تاریخی هستند، درست است؟

- الف) مؤلفان این‌گونه آثار، تاریخ اساطیری ایران را از جمشید آغاز و به پایان دوره ساسانیان ختم می‌کردند.
 ب) رویدادهای تاریخ اسلام و سلسله‌های ایرانی از جمله موضوعات مورد بررسی در این قسم از منابع پژوهش در تاریخ می‌باشند.
 ج) از مهم‌ترین و مشهورترین تاریخ‌های عمومی می‌توان به تاریخ بیهقی اثر ابوالفضل بیهقی اشاره کرد که درباره تاریخ غزنویان است.
 د) نگارش تاریخ‌های عمومی از قرن سوم هجری آغاز شد و تا اواخر حکومت قاجار ادامه یافت.

- ۱) «ب» و «د»
 ۲) «ب» و «ج»
 ۳) «الف» و «ب»
 ۴) «الف» و «د»

زیرمبحث: درس ۱

درس‌نویس Box

تاریخ‌نگاری عمومی یکی از شاخه‌های تاریخ‌نگاری در ایران است که از قرن سوم هجری قمری آغاز شد و تا اواخر عصر قاجار تداوم یافت. مؤلفان این دسته از آثار، نگارش تاریخ جهان را از آفرینش عالم آغاز می‌کردند و سپس به شرح زندگی حضرت آدم و دیگر پیامبران می‌پرداختند. پس از آن، تاریخ اساطیری ایران را از کیومرث آغاز و به پایان دوره ساسانیان ختم می‌کردند. در ادامه، رویدادهای تاریخ اسلام و سلسله‌های ایرانی را تا زمان حیات خود ثبت و ضبط می‌کردند. از مهم‌ترین و مشهورترین تاریخ‌های عمومی می‌توان به تاریخ طبری تألیف محمد بن جریر طبری (۲۲۴ - ۳۱۰ ق.) اشاره کرد.

عبارت‌های «ب» و «د» درست است.

تشریح عبارت‌های نادرست:

الف) مؤلفان این دسته از آثار نگارش تاریخ اساطیری را از کیومرث (نه جمشید) آغاز می‌کردند.

ج) ابوالفضل بیهقی نویسنده تاریخ بیهقی، کتابش را به سبک تاریخ‌نگاری سلسله‌ای (نه عمومی) نگاشته است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

هر یک از گزاره‌های زیر، به ترتیب به کدام یک از کتاب‌های تاریخی مرتبط است؟

- الف) مؤلف این کتاب به تشویق فرمانروا، به ثبت و ضبط رویدادها می‌پرداخت.
 ب) از مشهورترین تک‌نگاری‌ها و تألیف ابن عرب‌شاه است.
 ج) از مؤلفی ناشناخته است و رویدادهای تاریخی را از ایام قدیم تا سال ۷۲۵ ق. پوشش می‌دهد.
 د) مؤلف در این اثر، اوضاع سیاسی زمان خود را نقد کرده است.
- ۱) تاریخ بیهقی - زندگی شگفت‌آور تیمور - المسالک و الممالک - بوستان
 ۲) تاریخ بیهقی - زندگی شگفت‌آور تیمور - تاریخ سیستان - قصیده‌نامه اهل خراسان
 ۳) تاریخ طبری - تاریخ بیهقی - عجائب‌المقدور فی نوائب تیمور - المسالک و الممالک
 ۴) تاریخ طبری - تاریخ بیهقی - تاریخ سیستان - زندگی شگفت‌آور تیمور

مشاوره یکی از راه‌های خوب برای رسیدن به پاسخ در این تیپ سؤالات، رد گزینه است. به طور مثال، اگر تنها درباره موارد «الف» یا «ب» اطمینان داشته باشید، می‌توانید گزینه (۳) و گزینه (۴) را حذف کنید. یا اگر راجع به مورد «ج» مطمئن باشید، گزینه (۱) و گزینه (۴) را حذف خواهید کرد.

زیرمبحث: درس ۱

بررسی عبارت‌ها:

- الف) کتاب تاریخ بیهقی اثر ابوالفضل بیهقی در تاریخ غزنویان از مشهورترین تاریخ‌های سلسله‌ای است. در این نوع تاریخ‌نگاری، فرمانروایان بزرگ و کوچک، به منظور ثبت و ضبط رویدادهای زمان خود، معمولاً ادیبان و دانشمندان را تشویق و مأمور به تدوین این رویدادها می‌کردند.
- ب) از مشهورترین تک‌نگاری‌ها می‌توان به عجائب‌المقدور فی نوائب تیمور (زندگی شگفت‌آور تیمور) تألیف ابن عرب‌شاه اشاره کرد.
- ج) از معروف‌ترین آثار تاریخی محلی می‌توان به تاریخ سیستان از مؤلفی ناشناخته، در موضوع تاریخ سیستان از ایام قدیم تا سال ۷۲۵ ق. اشاره کرد.
- د) بسیاری از شاعران مانند انوری، شاعر دوره سلجوقی در قصیده‌نامه اهل خراسان، سعدی در بوستان و گلستان و حافظ در دیوانش، به خوبی اوضاع سیاسی، اجتماعی و فرهنگی زمان خود را نقد کرده‌اند.

براساس تصویر جلد کتاب تاریخ طبری در کتاب درسی، عنوان عربی این کتاب عبارت است از: تاریخ الرسل و الملوک. *هواست* باشد شاید به وقت تو کنگور از شن سوال اومد!

۶۳

کدام گزینه به دلایل اهمیت متون نظم و نثر ادبی در پژوهش تاریخ اشاره می‌کند؟

- الف) بسیاری از شاعران همچون حافظ به خوبی اوضاع سیاسی، اجتماعی و فرهنگی زمان خود را نقد کرده‌اند.
 ب) عقاید دینی و فلسفی رایج در هر عصری، در شعر شاعران و نویسندگان آن دوره انعکاس می‌یابند.
 ج) شاعرانی همچون انوری به نقل وقایع و رویدادهای عصر سلجوقی پرداخته‌اند.
 د) اخلاق کشورداری و مناسبات اخلاقی فرمانروا و مردم در نوشته‌های نویسندگان هر عصر منعکس شده است.

۱) «ب» و «د»

۲) «ب» و «ج»

۳) «الف» و «د»

۴) «الف» و «ب»

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

متون نظم و نثر ادبی گونه‌ی مهمی از منابع تاریخی شمرده می‌شوند؛ زیرا اوضاع سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و نیز عقاید دینی و فلسفی رایج در هر عصری، کم و بیش، در شعر شاعران و نویسندگان آن عصر انعکاس می‌یابند. همچنین بسیاری از شاعران مانند انوری، شاعر دوره سلجوقی در قصیده نامه اهل خراسان، سعدی در بوستان و گلستان و حافظ در دیوانش، به خوبی اوضاع سیاسی، اجتماعی و فرهنگی زمان خود را نقد کرده‌اند.

تشریح عبارت‌های نادرست:

ج) انوری مورخ نبود که به شرح و تدوین وقایع و رویدادهای زمان خود پردازد، بلکه به عنوان یک شاعر، به نقد ابعاد گوناگون اوضاع جامعه‌اش پرداخت.

د) اندرزنامه‌ها، که جزء متون ادبی نیستند، بیشتر به اخلاق کشورداری و مناسبات اخلاقی فرمانروا و مردم می‌پردازند.

کدام گزینه درباره منابع نوشتاری پژوهش در تاریخ، مطلب نادرستی را بیان می کند؟

۶۴

- (۱) طبقات، انساب و فرهنگ نامه های زندگی نامه ای حاوی اطلاعات مفید تاریخی هستند.
- (۲) نوشته های روی سکه ها اطلاعات مفیدی را درباره اوضاع علمی دوره های تاریخی در اختیار مورخان قرار می دهند.
- (۳) اسناد برجای مانده از دیوان های حکومتی سلسله ها نظیر فرمان ها، معاهدات سیاسی و منشآت از منابع مهم تاریخی محسوب می شوند.
- (۴) منابع نوشتاری به کتاب های تاریخی، اندرز نامه ها، سیاست نامه ها، نوشته های جغرافیایی محدود نمی شوند.

مشاوره همیشه حواستان به این نکته باشد که هر منبع ذکر شده، چه نوع اطلاعاتی را ارائه می دهد. لازم هم نیست که جزء به جزء به خاطر بسپارید، همین که به صورت کلی بدانید سکه ها علاوه بر اطلاعات سیاسی و اجتماعی و اقتصادی (که به صورت بدیهی می دانیم) اطلاعات خاصی مانند اطلاعات مذهبی و هنری را نیز ارائه می دهند، اما از اوضاع علمی در آن ها خبری نیست، می توانیم پاسخ درست را مشخص کنیم.

زیرمبحث: درس ۱

منابع نوشتاری ذکر شده در این درس عبارت اند از: کتاب های تاریخی، سفرنامه ها، نوشته های جغرافیایی، اندرز نامه ها، سیاست نامه ها، ادبیات و متون ادبی، طبقات، انساب، فرهنگ نامه های زندگی نامه ای، اسناد برجای مانده از دیوان های حکومتی سلسله ها نظیر فرمان ها، معاهدات سیاسی، اسناد اقتصادی و فرهنگی، منشآت (نامه ها)، متون تقویمی و گاه شماری، متون فلسفی و کلامی و فقهی، متون اخلاقی و سایر تألیفات علمی و نوشته های روی سکه ها.

نوشته های روی سکه ها نیز اطلاعات مفیدی درباره اوضاع سیاسی، اجتماعی، مذهبی، اقتصادی و هنری سلسله های حکومتی و نام پادشاهان ارائه می دهند.

متون تقویمی و گاه شماری، متون فلسفی و کلامی و فقهی، متون اخلاقی و سایر تألیفات علمی نیز می توانند به منظور تبیین اوضاع علمی دوره های تاریخی، مورد توجه و مطالعه مورخان قرار گیرند.

درستی Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

۶۵

کدام گزینه به درستی به ترتیب رویدادهای زیر اشاره می‌کند؟

الف) وفات محمد بن جریر طبری

ب) رواج تک‌نگاری به‌عنوان شیوه‌ای از تاریخ‌نگاری

ج) پایان دوره تاریخ‌نگاری عمومی

- (۱) جدیدتر → ج | ب | الف | قدیمی‌تر
- (۲) جدیدتر → ج | الف | ب | قدیمی‌تر
- (۳) جدیدتر → ب | ج | الف | قدیمی‌تر
- (۴) جدیدتر → الف | ج | ب | قدیمی‌تر

مشاوره این تیب برای اولین بار در کنکور ۱۴۰۲ مشاهده شده است. برای پاسخ به این سؤالات لازم نیست تاریخ دقیق همه موارد را بدانید. صرفاً با دانستن تاریخ حدودی دو تا سه مورد می‌توان به آن‌ها پاسخ داد.

زیرمبش: درس ۱

بررسی موارد:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

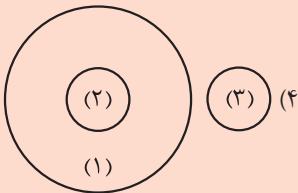
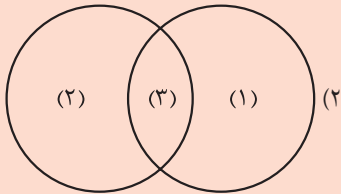
الف) دوره زندگی محمد بن جریر طبری: ۲۲۴ تا ۳۱۰ قمری

ب) تک‌نگاری از دوره تیموریان به بعد رواج یافت.

ج) تاریخ‌نگاری عمومی یکی از شاخه‌های تاریخ‌نگاری در ایران است که از قرن سوم هجری قمری آغاز شد و تا اواخر عصر قاجار تداوم یافت.

کدام یک از شکل‌های زیر رابطه اسناد حکومتی (۱)، فرمان‌ها (۲) و منشآت (۳) را به درستی نشان می‌دهد؟

۶۶

مشاوره این تیپ سؤالات شکلی که رابطه بین چند مورد را می‌پرسند، از سال ۱۴۰۲ در کنکور سراسری مشاهده شدند. پاسخ به این سؤالات نیاز به مطالعه دقیق و عمیق درس‌نامه و توجه به روابط (مانند آن‌که چی زیرمجموعه چیه؟ وجه اشتراک دو مفهوم چیه؟ کدوم مورد در هر دو موضوع به چشم می‌خوره؟ چی متفاوت‌ه؟ و ...) دارد.

زیرمبعض: درس ۱

اسناد برجای‌مانده از دیوان‌های حکومتی سلسله‌ها نظیر فرمان‌ها، معاهدات سیاسی، اسناد اقتصادی و فرهنگی و منشآت (نامه‌ها) نیز از منابع و مراجع مهم تاریخی محسوب می‌شوند.

درتیبی Box

فرمان‌ها و منشآت هر دو در مجموعه اسناد برجای‌مانده از دیوان‌های حکومتی قرار دارند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۶۷

کدام گزینه به گزاره‌های صحیح دربارهٔ قابوس‌نامه اشاره می‌کند؟

- الف) اطلاعات سودمندی دربارهٔ شیوهٔ کشورداری ارائه می‌دهد.
 ب) در آن اطلاعات سودمندی دربارهٔ مناسبات اخلاقی فرمانروا و مردم وجود دارد.
 ج) اوضاع سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و نیز عقاید دینی و فلسفی عصر قرن پنجم را منعکس کرده است.
 د) بعد از تألیف تاریخ طبری، توسط عنصرالمعالی نگارش شده است.

۲) «ب» - «ج»

۱) «ب» - «د»

۴) «الف» - «د»

۳) «الف» - «ج»

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

اندرزنامه‌ها بیشتر به اخلاق کشورداری و مناسبات اخلاقی فرمانروا و مردم می‌پردازند. از نمونه‌های مشهور اندرزنامه‌ها، می‌توان به قابوس‌نامه نوشتهٔ عنصرالمعالی در قرن پنجم هجری اشاره کرد.
 طبری در سال‌های ۲۲۴ تا ۳۱۰ قمری (قرن سوم و چهارم) می‌زیسته است. قابوس‌نامه اثر عنصرالمعالی در قرن پنجم نوشته شده پس زمان تألیف آن پس از تاریخ طبری بوده است.
 تشریح عبارتهای نادرست:
 الف) کتاب‌های سیاست‌نامه‌ای دربارهٔ شیوهٔ کشورداری اطلاعات سودمندی را ارائه می‌کنند.
 ج) این مورد مربوط به ادبیات و متون ادبی است.

به تفاوت این دو مورد دقت کنید:

- اندرزنامه‌ها: مناسبات اخلاقی فرمانروا و مردم
- سیاست‌نامه‌ها: مناسبات حکومت و مردم

نکته

۶۸

۶۸

در کدام گزینه، تماماً به آثار شفاهی پژوهش در تاریخ اشاره شده است؟

- (۱) ادبیات عامیانه، داستان‌های قهرمانی و تاریخی، نامه‌ها و دوبیتی
- (۲) خاطرات شفاهی، منشآت، داستان‌های تاریخی و لالایی
- (۳) داستان‌های تخیلی، تصنیف، ترانه و انساب
- (۴) داستان‌های اخلاقی، داستان‌های تخیلی، تصنیف و متل‌ها

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

آثار شفاهی: مطالعه روشمند افسانه‌ها و اساطیر اقوام در دوره‌های مختلف تاریخی، خاطرات شفاهی، انواع مختلف ادبیات عامیانه اعم از داستان‌های تاریخی، قهرمانی، اخلاقی و تخیلی، گونه‌های متفاوت متل‌ها، لطیفه‌ها و انواع شعر، نظیر دوبیتی، تصنیف، ترانه و لالایی، کمک زیادی به شناخت فرهنگ، آداب و رسوم و سنت‌های مختلف اجتماعی در دوره‌های مختلف می‌کند. نامه‌ها در گزینه (۱)، منشآت در گزینه (۲) و انساب در گزینه (۳) از جمله منابع نوشتاری و باعث نادرستی این گزینه‌ها هستند.

۶۹

۶۹

کدام گزینه درباره مقایسه محوطه‌ها و بناهای تاریخی (۱) و ابزارها و وسایل دست‌ساخته انسان (۲) درست است؟

(۱) هیچ‌یک جزء آثار موثق برای پژوهش در تاریخ محسوب نمی‌شوند.

(۲) هر دو از طریق بازسازی و بازآفرینش گذشته به مورخان کمک می‌کنند.

(۳) در بازآفرینی گذشته، (۱) نقش مهم‌تری از (۲) ایفا می‌کند.

(۴) در مواردی که این دو دست‌آثار با هم تناقض دارند، (۲) مبنای پژوهش قرار می‌گیرد و شواهد مربوط به (۱) رد می‌شود.

زیرمبحث: درس ۱

محوطه‌ها و بناهای تاریخی به مورخان برای فهم عمیق‌تر و بازسازی دقیق‌تر گذشته‌ها کمک می‌کنند. بررسی ابزارها و وسایل دست‌ساخته انسان که به طور خاص در قلمرو دانش‌هایی چون باستان‌شناسی، معماری و هنر قرار می‌گیرند، اطلاعات بسیار مفیدی برای بازآفرینی گذشته، در اختیار مورخان می‌گذارند. پس کمک به بازآفرینی و بازسازی گذشته از ویژگی مشترک این دو منبع محسوب می‌شود.

هر دو دسته از آثار مهم و موثق هستند و در کتاب درسی صحبتی از برتری و اهمیت یکی بر دیگری به میان نیامده است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

به ترتیب، چند مورد از موارد زیر در زمره ابزارها و وسایل دست‌ساخته انسان و چند مورد در زمره محوطه‌ها و بناهای تاریخی قرار دارند؟

۷۰

«پل‌ها - جاده‌ها - آب‌انبارها - مجسمه‌ها - وسایل حمل‌ونقل - جنگ‌افزارها - بنادر»

(۲) سه - چهار

(۱) چهار - سه

(۴) دو - پنج

(۳) پنج - دو

زیرمبمش: درس ۱

پل‌ها، جاده‌ها، آب‌انبارها و بنادر: محوطه‌ها و بناهای تاریخی = ۴ مورد

مجسمه‌ها، وسایل حمل‌ونقل و جنگ‌افزارها: ابزارها و وسایل دست‌ساخته‌های انسان = ۳ مورد

حواست باشه چون جاده‌ها رو توی محوطه‌ها دیدی، ذهنت نره سمت این‌که وسایل حمل‌ونقل رو هم ناخودآگاه جزء این دسته بدونی و توی دام‌گزینه (۴) بیفتی.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گول نخوری ✗

جغرافیا

۷۱

موارد کدام گزینه از تصویر دریافت می‌شود؟

- الف) نوع بهره‌برداری از محیط طبیعی
ب) شرایط مناسب برای دامداری و پرورش انواع دام
ج) فعالیت اقتصادی ساکنان ناحیه
د) ناهمگونی شیوه زندگی مردم با محیط

۲) الف - ج

۴) ب - د

۱) الف - ب

۳) ب - ج

زیرمبحث: درس ۱

تصویر صورت سؤال زندگی شبانی در منطقه شمال آفریقا را نشان می‌دهد. از این تصویر می‌توان به مواردی چون نوع آب‌وهوا، پوشش گیاهی، نوع بهره‌برداری از محیط، شیوه زندگی مردم و نوع فعالیت اقتصادی ساکنان آن پی برد. بررسی موارد نادرست:

ب) درست است که در تصویر، حیوان سازگار با محیط ناحیه بیابانی (شتر) دیده می‌شود، اما این منطقه شرایط مناسب برای دامداری و پرورش انواع دام را ندارد.

د) شیوه زندگی مردم در این تصویر، همگون و متناسب با محیط بیابانی و گرم و خشک این ناحیه است. نوع پوشش و استفاده از شتر بیانگر همگونی شیوه زندگی با محیط طبیعی است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۷۲

با توجه به تعریف «ناحیه»، کدام گزینه عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«میان اجزا و پدیده‌های هر مکان، نوعی پیوستگی وجود دارد که .....»

- (۱) به برنامه‌ریزی صحیح برای این مکان‌ها کمک می‌کند
- (۲) سبب ناحیه‌بندی بهتر و آسان‌تر توسط جغرافی‌دان‌ها می‌شود
- (۳) آن ناحیه را از سایر نواحی متمایز می‌سازد
- (۴) میان پدیده‌های طبیعی و انسانی، تمایز به وجود می‌آورد

مشاوره حتماً میان پیامدهای موارد گوناگون تفکیک ایجاد کنید. درست همانند گزینه‌های (۱) و (۳) همین سؤال!

زیرمبحث: درس ۱

میان اجزا و پدیده‌های هر مکان، نوعی پیوستگی و هماهنگی وجود دارد که آن مکان را از سایر مکان‌ها متفاوت می‌سازد. یکی از کارهای جغرافی‌دانان، مطالعه شباهت‌ها و تفاوت‌های مکان‌های مختلف با توجه به همین ویژگی است.

وحدت‌یابی یا همان پیوستگی میان عناصر موجود در یک مکان، منجر به تفاوت و تمایز آن ناحیه از سایر نواحی می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): این عبارت هدف «ناحیه‌بندی» به حساب می‌آید.

گزینه (۲): این عبارت با تعریف ناحیه ارتباط چندانی ندارد.

گزینه (۴): در یک ناحیه، میان پدیده‌های طبیعی و انسانی همگونی وجود دارد، نه تمایز.

ویژگی‌های ذکرشده برای ناحیه در کتاب درسی، با یکدیگر رابطه علی - معلولی دارند. یعنی وقتی ویژگی اول نباشد، ویژگی دوم پدید نمی‌آید.

نکته

کرتس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۷۳

کدام گزینه مطابق با مشخصات ناحیه معرفی شده در متن زیر، تدوین و تنظیم شده است؟

«پیرائوس، یک بندر ساحلی در کشور یونان است که علاوه بر نقش تجاری، فعالیت‌های مربوط به گردشگری را نیز بر عهده دارد.»

- (۱) در این ناحیه، سقف ساختمان‌ها با ریزش‌های جوی زیاد و نوع آب‌وهوای موجود تناسب دارد.
- (۲) ساختمان‌های بلندمرتبه در نتیجه جذب جمعیت زیاد و رونق فعالیت‌های اقتصادی پدید آمدند.
- (۳) بارندگی زیاد، رطوبت کافی و چمنزارهای وسیع، شرایط مناسبی را برای دامداری فراهم آورده است.
- (۴) وجود شهری با نقش بندری منجر به امکان تجارت دریایی در این ناحیه شده است.

مشاوره صفحات ۲ و ۳ کتاب درسی را با دقت و به شکل مقایسه‌ای و موشکافانه مطالعه کنید و ویژگی‌های ذکر شده برای هر ناحیه را دقیق به خاطر بسپارید؛ چراکه از همین صفحات در کنکورهای نظام جدید، تاکنون ۳ تست مطرح شده است.

زیرمبحث: درس ۱

در ناحیه ساحلی مذکور، امکان تجارت دریایی منجر به پدیدآمدن شهری با نقش بندری شده است. ضمن این‌که در نتیجه جذب جمعیت زیاد و رونق فعالیت‌های مربوط به تجارت و گردشگری و حمل‌ونقل بار و مسافر، باعث ایجاد ساختمان‌های بلندمرتبه شده است.

در این ناحیه جذب جمعیت زیاد و رونق فعالیت‌های مربوط به تجارت و گردشگری و حمل‌ونقل بار و مسافر، باعث ایجاد ساختمان‌های بلندمرتبه شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌های (۱) و (۳): این دو عبارت مربوط به یک ناحیه مرطوب است؛ همانند یک مزرعه در سوئیس.

گزینه (۴): این عبارت برعکس ذکر شده است.

عبارت مذکور در صورت سؤال، می‌تواند مثال خوبی برای این مفهوم که «یک شهر ممکن است نقش‌های گوناگونی داشته باشد» به حساب بیاید، چراکه طبق متن کتاب درسی، بندر پیرائوس دو نقش «تجاری» و «گردشگری» را با هم ایفا می‌کند.

طبق متن کتاب درسی، امکان تجارت دریایی منجر به پدیدآمدن یک شهر با نقش بندری شده است؛ نه بالعکس.

درس‌Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گول نخوری ✖

۷۴

- با توجه به عبارت زیر، کدام گزینه مفهوم درستی را بیان می کند؟
- « نوع خاک‌ها، ناحیه‌هایی متمایز از یکدیگر را در کانادا به وجود آورده است.»
- (۱) هر نوع خاک، با پوشش گیاهی و نوع فعالیت‌های اقتصادی خاصی متناسب است.
  - (۲) ویژگی اصلی هر ناحیه، تمایز با سایر نواحی پیرامون است.
  - (۳) هر نوع خاکی بر نوع پوشش گیاهی و کشت در ناحیه خود اثر می گذارد.
  - (۴) حدود نواحی طبیعی براساس خواست انسانی تنظیم نمی شوند.

زیرمبحث: درس ۱

درس‌نویس Box

نوع خاک (معیار مربوط به عوامل طبیعی)، ناحیه‌هایی متمایز از یکدیگر به وجود می‌آورد (ویژگی دوم ناحیه) و بر نوع پوشش گیاهی و کشت و ... نیز اثر می‌گذارد. (ویژگی اصلی ناحیه)

نوع خاک علاوه بر نوع پوشش گیاهی، بر نوع کشت نیز اثر می‌گذارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): نوع فعالیت اقتصادی که معیار انسانی است با نوع خاک چندان مرتبط نیست.

گزینه (۲): ویژگی اصلی هر ناحیه «وحدت‌یابی» است.

گزینه (۴): در ناحیه‌بندی با معیارهای مربوط به عوامل طبیعی، مرزهای نواحی براساس تصمیم انسان‌ها تعیین می‌شود.

در هر دو نوع ناحیه‌بندی، مرزهای نواحی با خواست و براساس تصمیم جغرافی‌دان‌ها تنظیم می‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گول نخوری ✗

۷۵

۷۵

کدام گزینه جاهای خالی عبارت زیر را به درستی کامل می کند؟
 «جغرافی دانان با ..... ، سطح زمین را ناحیه بندی می کنند و انتخاب معیارها و ملاکها برای تعیین حدود یک ناحیه به .....
 و تحقیق جغرافی دان بستگی دارد.»

(۱) تعیین حدود یا مرزبندی نواحی بر روی نقشه - هدف مطالعه

(۲) مطالعه شباهت ها و تفاوت های مکان ها - شیوه تفکر

(۳) تقسیم بندی سطح زمین به واحدهای جغرافیایی کوچک تر - هدف مطالعه

(۴) انتخاب معیارهایی براساس وحدت عناصر طبیعی و انسانی - شیوه تفکر

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

جغرافی دانان با مطالعه شباهت ها و تفاوت های مکان های مختلف، نواحی را به واحدهای جغرافیایی کوچک تری تقسیم می کنند که به این کار «ناحیه بندی» می گویند. انتخاب معیارها و ملاکها برای تعیین حدود یک ناحیه به هدف مطالعه و تحقیق جغرافی دان بستگی دارد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در کتاب درسی، به مطالعه شباهت ها و تفاوت نواحی در کنار تقسیم بندی آنها به واحدهای جغرافیایی کوچک تر، تحت عنوان «ناحیه بندی» یاد می شود.

بررسی سایر گزینه ها:

گزینه (۱): معیارهای ناحیه بندی براساس طرز تفکر جغرافی دان و شیوه کار او انتخاب می شود. ضمن این که تعیین حدود هر ناحیه، نتیجه ناحیه بندی به حساب می آید، نه مرحله ای از آن.

گزینه (۲): تعیین حدود هر ناحیه، نتیجه ناحیه بندی به حساب می آید، نه مرحله ای از آن.

گزینه (۴): معیارهای ناحیه بندی براساس طرز تفکر جغرافی دان و شیوه کار او انتخاب می شود.

تعیین حدود و مرزهای هر ناحیه، نتیجه ناحیه بندی به حساب می آید، نه مرحله ای از آن؛ چراکه پس از اعمال معیارهای ناحیه بندی و تقسیم فضای جغرافیایی صورت می پذیرد.

نکته

۷۶

کدام مورد برای تکمیل عبارت زیر مناسب نیست؟

«در عمل ناحیه‌بندی، .....»

- (۱) محدوده نواحی براساس معیارهای طبیعی یا انسانی بر سطح زمین مشخص می‌شوند
- (۲) مدیران شهری با هدف برنامه‌ریزی صحیح‌تر، سطح زمین را تقسیم‌بندی می‌کنند
- (۳) با ناپدیدشدن عوامل ایجادکننده همگونی، مرزبندی نواحی صورت می‌گیرد
- (۴) معیارهای تقسیم‌بندی را نمی‌توان از قبل برای جغرافی‌دان تعیین کرد

زیرمبحث: درس ۱

در درس Box

وقتی یک محیط جغرافیایی (نه طبیعی) را براساس معیارهایی (انسانی یا طبیعی) به واحدهای کوچک‌تری تقسیم می‌کنیم؛ به طوری که هر واحد با واحد مجاور تفاوت داشته باشد، در واقع «ناحیه‌بندی» کرده‌ایم. ضمن این‌که در ناحیه‌بندی، حدود یا مرزهای هر ناحیه با توجه به معیارهای مورد نظر ترسیم می‌شود و به آن وابسته است.

جغرافی‌دانان برای تعیین حدود یک ناحیه، یک یا چند معیار (نه فقط یک معیار!) را به کار می‌گیرند؛ پس معیارها را قبل از شروع به ناحیه‌بندی مشخص می‌کنند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

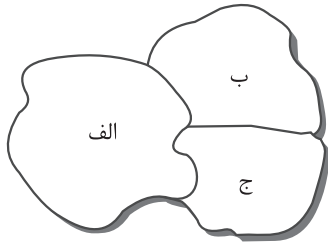
گزینه (۱): ملاک‌های تعیین ناحیه بسته به هدف مطالعه و تحقیق جغرافی‌دان، می‌تواند طبیعی یا انسانی باشد.

گزینه (۲): تقسیم‌بندی مکان‌ها توسط مدیران شهری، نوعی ناحیه‌بندی با معیارهای انسانی به شمار می‌آید.

گزینه (۴): در نواحی مرزی یک ناحیه با سایر نواحی، دیگر خبری از وحدت و همگونی میان عناصر طبیعی و انسانی نیست.

تمامی تقسیمات ذکرشده در درس ۸ جغرافیای دهم، نوعی ناحیه‌بندی با معیارهای انسانی به شمار می‌رود؛ اما تنها تفاوت آن با سایر ناحیه‌بندی‌ها این است که در این نوع موارد، به جای جغرافی‌دانان، مدیران سیاسی به ناحیه‌بندی می‌پردازند.

با توجه به شکل زیر، کدام مورد مطابق با یک ناحیه‌بندی صحیح تدوین شده است؟

۷۷

- (۱) در نتیجه وحدت کامل میان عناصر طبیعی و انسانی در هر ناحیه، ناحیه‌بندی ممکن می‌شود.
- (۲) علاوه بر پدیده‌های موجود در مکان «الف»، میان نواحی «الف» و «ب» نیز همگونی یافت می‌شود.
- (۳) براساس طرز تفکر جغرافی‌دان، نواحی مختلفی در سطح زمین به وجود آمده است.
- (۴) هدف از این تقسیم‌بندی‌ها برخلاف گذشته، مطالعه بهتر مکان‌های مختلف است.

مشاوره در هر دو نوبت کنکور سراسری ۱۴۰۳، به اشکال مختلف توجه خاصی شده بود؛ بنابراین با تحلیل اشکال مختلف براساس زمینه متن مربوط در کتاب درسی، می‌توانید از پس این‌گونه سؤالات بر بیایید!

زیرمبحث: درس ۱

ناحیه‌بندی کاری صرفاً جغرافیایی است و براساس طرز تفکر یک جغرافی‌دان و شیوه کار او صورت می‌گیرد. انتخاب معیارها و ملاک‌ها برای تعیین حدود یک ناحیه، به هدف مطالعه و تحقیق جغرافی‌دان بستگی دارد. ضمن این‌که این ملاک‌ها ممکن است «عوامل طبیعی» یا «عوامل انسانی» باشند! یعنی دقیقاً همان اجزای تشکیل‌دهنده محیط جغرافیایی.

ناحیه‌بندی کاری صرفاً جغرافیایی است و براساس طرز تفکر یک جغرافی‌دان و شیوه کار او صورت می‌گیرد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): میان عناصر طبیعی و انسانی هر ناحیه، وحدت نسبی وجود دارد و نه کامل.

گزینه (۲): تنها میان اجزا و عناصر یک ناحیه واحد، همگونی و پیوستگی به چشم می‌خورد.

گزینه (۴): ناحیه‌بندی در گذشته نیز رایج بوده و جغرافی‌دانان، پس از تقسیم‌بندی نواحی به مطالعه آن‌ها می‌پرداختند.

منظور از همگونی نسبی میان عناصر طبیعی و انسانی موجود در یک ناحیه این است که نسبت به سایر نواحی مجاور، همگونی بیشتری در آن عناصر خاص به چشم می‌خورد.

دربس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

با توجه به مراحل مختلف ناحیه‌بندی، به ترتیب کدام گام‌ها طی می‌شوند؟

- (۱) پس از تعیین طرز تفکر یک جغرافی‌دان، هدف مطالعه و تحقیق مشخص می‌شود.
- (۲) پس از انتخاب معیارهای ناحیه‌بندی، هدف مطالعه و تحقیق مشخص می‌شود.
- (۳) پس از تعیین حدود و مرز هر ناحیه، یک یا چند معیار برای ناحیه‌بندی انتخاب می‌شود.
- (۴) پس از انتخاب هدف مطالعه و تحقیق، طرز تفکر جغرافی‌دان مشخص می‌شود.

زیرمبحث: درس ۱

مراحل ناحیه‌بندی

در پس Box

تعیین طرز تفکر و روش کار جغرافی‌دان ← تعیین هدف مطالعه و تحقیق ← انتخاب معیارهای ناحیه‌بندی ← تعیین حدود یا مرز هر ناحیه

هنگامی که در کتاب درسی، از «تعیین طرز تفکر و شیوه کار جغرافی‌دان»، به عنوان اساس کار ناحیه‌بندی نام برده می‌شود، بدان معناست که پیش از سایر مراحل صورت گرفته و با آن‌ها رابطه علی - معلولی دارد.

نکته

ناحیه‌بندی براساس طرز تفکر یک جغرافی‌دان و شیوه کار او صورت می‌گیرد و هدف مطالعه و تحقیق جغرافی‌دان نیز بنا بر همین موضوع انتخاب می‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): پس از تعیین هدف مطالعه و تحقیق، معیارهای ناحیه‌بندی مشخص می‌شود.

گزینه (۳): پس از انتخاب معیارهای ناحیه‌بندی، حدود یا مرزهای هر ناحیه روی نقشه مشخص می‌شود.

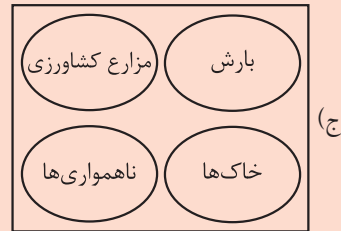
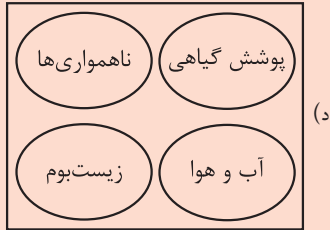
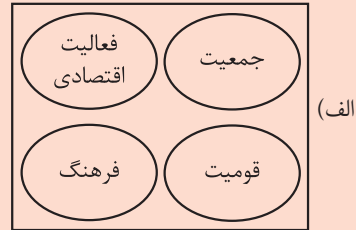
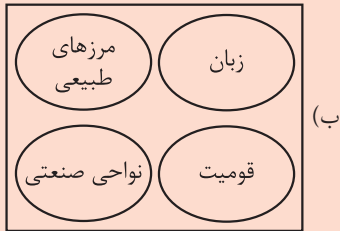
گزینه (۴): پس از تعیین طرز تفکر جغرافی‌دان، هدف مطالعه و تحقیق مشخص می‌شود.

با توجه به نقش ملاک‌های مختلف در ناحیه‌بندی، مناطقی که با موارد ..... ناحیه‌بندی شده باشند، به ترتیب نوع .....

۷۹

ناحیه‌بندی را داشته‌اند.

مشاوره در یادگرفتن معیارهای ناحیه‌بندی، علاوه بر موارد ذکر شده در کتاب درسی، معیارهای به‌کاررفته در مثال‌های درس «۱» را نیز به خاطر بسپارید!

(۲) «الف» و «د» - انسانی و طبیعی

(۱) «ج» و «الف» - طبیعی و انسانی

(۴) «د» و «ب» - طبیعی و انسانی

(۳) «ب» و «ج» - انسانی و طبیعی

زیرمبحث: درس ۱

کرتی Box

ناهمواری‌ها + آب‌وهوا (مانند بارش) + پوشش گیاهی (مانند پوشش گیاهی خاص زیست‌بوم‌ها) + خاک	معیارهای طبیعی ناحیه‌بندی
جمعیت + اقوام + دین + زبان + فرهنگ + نوع فعالیت اقتصادی (مانند نواحی عمده اقتصادی)	معیارهای انسانی ناحیه‌بندی

موارد ذکر شده در اشکال «الف» و «د» به ترتیب بیانگر معیارهای انسانی و طبیعی ناحیه‌بندی هستند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

● در مورد «ج»، (مزارع کشاورزی) از معیارهای طبیعی به حساب نمی‌آید؛ بلکه معیار انسانی است.

● در مورد «ب»، (مرزهای طبیعی) از معیارهای انسانی به شمار نمی‌روند؛ بلکه گاهاً براساس آن معیارهای انسانی به عنوان مرز انتخاب می‌شوند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

با توجه به این که «در سرزمین هند، هر دین قلمرو خاصی را اشغال کرده» و «اقوام مختلف هر یک در بخش خاصی از کشور افغانستان سکونت دارند.» کدام گزینه درست است؟

- (۱) به ترتیب براساس معیارهای طبیعی و ملاک‌های انسانی ناحیه‌بندی شده‌اند.
- (۲) به ترتیب براساس معیارهای انسانی و طبیعی و به طور مشترک توسط مدیریت‌های سیاسی ناحیه‌بندی شده‌اند.
- (۳) به طور مشترک از ملاک‌های انسانی استفاده شده و به ترتیب براساس معیار دین و قومیت ناحیه‌بندی شده است.
- (۴) به طور مشترک توسط مدیریت‌های سیاسی و براساس معیارهای طبیعی ناحیه‌بندی شده‌اند.

زیرمبحث: درس ۱

در ناحیه‌بندی افغانستان از معیار انسانی اقوام (قومیت‌ها) استفاده شده و اقوام مختلف هر یک در بخش خاصی از کشور افغانستان سکونت دارند. (یعنی همون تمایز پیرن نوامی مهاور!!!!). ضمن این که در کشور هندوستان نیز از معیار انسانی دیگری به نام دین استفاده شده و هر دین تقریباً قلمرو جغرافیایی خاصی را در سرزمین هند اشغال کرده است؛ (یعنی همون تمایز پیرن نوامی مهاور).

در هر دوی این ناحیه‌بندی‌ها از ملاک‌های انسانی استفاده شده است. (در هندوستان از معیار دین و در افغانستان از معیار قومیت استفاده شده است).

ناحیه‌بندی کاری صرفاً جغرافیایی است و تنها توسط جغرافی‌دان‌ها صورت می‌گیرد.

کریس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

فلسفه

۸۱

یک راننده که تا پیاده شدن مسافرش درباره آزاد بودن انسان سخن می گوید، وارد تفکر فلسفی ..... چون .....

- (۱) شده - موضوع سخنش یک موضوع بنیادی است.
- (۲) نشده - در سخنانش جدیت و پیوستگی وجود ندارد.
- (۳) شده - در حال تفکر در اندوخته های فلسفی است.
- (۴) نشده - مردم عادی وارد تفکر فلسفی نمی شوند.

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

راننده ای که صرفاً برای گذران اوقات تا لحظه پیاده شدن مسافرش به یک موضوع می اندیشد، وارد تفکر فلسفی نگردیده است؛ چراکه برای ورود به تفکر فلسفی باید از سؤالات دسته اول (روزمره و عادی) عبور نمود و وارد دسته دوم سؤالات (مسائل بنیادی و اساسی) شد و به صورت جدی و پیوسته برای پاسخ دادن به آنها تلاش نمود.

بررسی سایر گزینه ها:

- گزینه (۱): برای ورود به تفکر فلسفی، علاوه بر این که باید به یک موضوع بنیادی بیندیشیم، جدیت و پیوستگی نیز لازم است.
- گزینه (۳): این راننده لزوماً در حال اندیشیدن در اندوخته های فلسفی خود نیست و ممکن است از اطلاعات نادرستی بهره ببرد.
- گزینه (۴): مردم عادی نیز می توانند وارد تفکر فلسفی شوند.

روش بررسی کدام مورد متفاوت است؟

۸۲

- ۱) جهان همیشه بوده است و هیچ‌گاه از بین نخواهد رفت.
- ۲) انسان هیچ‌گاه از درد و رنج‌رهایی نخواهد یافت.
- ۳) فیلسوفان مسلمان همیشه مباحث فلسفی جدیدی طرح می‌کردند.
- ۴) آیا انسان دارای اختیار است یا اراده او تابع خواست جامعه است.

مشاوره: از آن جایی که دانش‌آموزان پایه یازدهم در ابتدا شناختی از علیت و شهود ندارند و بنا است با این موضوعات در ادامه کتاب درسی آشنا بشوند، بهتر است برای آزمون یک‌از مثال‌های مسائل بنیادینی استفاده شود که دانش‌آموز در ابتدا بنیادین‌بودن آن موضوع را بتواند تشخیص دهد.

زیرمبحث: درس ۱

✓ پاسخ خیلی تشریحی

روشی که دانش فلسفه در مسائل بنیادی و اساسی استفاده می‌کند روش عقلی و قیاسی است. گزینه (۳) برخلاف سایر گزینه‌ها، یک بحث فلسفی نیست، بلکه گزارشی از یک مکتب یا گروهی از فلاسفه است و لذا روش بررسی آن عقلی محض نیست. بررسی سایر گزینه‌ها:

سایر گزینه‌ها همگی مطالب بنیادی و اساسی هستند و لذا بررسی آن‌ها با روش عقلی صورت می‌گیرد.

۸۳

کودک برای درک درست از رنگین کمانی که در دوردست می بیند، پس از مشاهده رنگین کمان، وارد کدام مرحله می شود؟

- (۱) پرسش «رنگین کمان چگونه تشکیل می شود؟» را طرح می کند.
- (۲) در ذهن خود می اندیشد که بین باران و رنگین کمان ارتباطی وجود دارد.
- (۳) پس از مشاهده رنگین کمان ممکن است او با مسئله ای روبه رو نشود.
- (۴) کودک تا پی بردن به نحوه شکل گیری آن، دو مرحله در اندیشیدن خواهد داشت.

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- در مراحل تفکر و اندیشه ورزی، شخص پس از مشاهده یا روبه روشن شدن با یک مسئله، یک پرسش را مطرح می کند و پس از آن با تفکر در اندوخته ها، در مرحله آخر (مرحله چهارم) به پاسخ می رسد.
- بررسی سایر گزینه ها:
- گزینه (۲): این گزینه مربوط به مرحله سوم یعنی تفکر در اندوخته ها است.
- گزینه (۳): برخورد با رنگین کمان و مشاهده آن همان روبه روشن شدن با مسئله است.
- گزینه (۴): کودک پس از روبه روشن شدن با یک مسئله و تا رسیدن به پاسخ، باید سه مرحله را در اندیشیدن طی کند.

۸۴

۸۴

کدام گزینه پرسشی فلسفی قلمداد می‌شود؟

(۱) فلسفه از چه زمانی آغاز شده است؟

(۳) هدف از خلقت جهان چیست؟

(۲) فلسفه عزاداری‌ها چیست؟

(۴) در کدام دوره فلسفه به اوج رسید؟

زیرمبحث: درس ۱

این سؤال، سؤالی بنیادین و در حوزه وجود و میانی آن است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌های (۱)، (۲) و (۴) مربوط به علوم مختلف و نسبت‌ها می‌باشند و چون درباره مسائل بنیادی و اساسی نیستند، در فلسفه مورد بحث قرار نمی‌گیرند.

پرسش فلسفی باید مرتبط با وجودشناسی مفاهیم بنیادین یا در حیطه معرفت‌شناسی باشد.

گزینه‌های (۱) و (۴) از واژه فلسفه استفاده کرده‌اند، اما سؤال فلسفی نیستند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

گول نخوری

کدام گزینه دربارهٔ سوفیست‌ها درست است؟

۸۵

- ۱) دانشمندان زمان سقراط و پس از او بودند که مردم آن‌ها را سوفیست یعنی دانشمند می‌خواندند.
- ۲) از آن‌جا که در استدلال‌های خود مغالطه می‌کردند، مهم‌ترین هدف خود را پیروزی بر رقیب قرار دادند.
- ۳) آن‌ها نه به یک باره بلکه به تدریج به خاطر مغالطه‌های خودشان به این نتیجه رسیدند که حقیقت و واقعیت اعتباری ندارند.
- ۴) معنای کلمهٔ سوفیست هم مانند کلمهٔ فیلسوفوس به معنای دوستدار دانش تغییر پیدا کرد و کلمهٔ فلسفه نیز مترادف با دانش شد.

مشاوره در درس فلسفه باید به دقت در علت و معلول‌ها دقت کنید. به عنوان مثال در گزینهٔ ۲ هدف سوفیست‌ها (پیروزی بر رقیب) علت استفادهٔ آن‌ها از مغالطه (معلول) بوده است، نه برعکس.

زیرمبحث: درس ۱

از آن‌جا که مهم‌ترین هدف سوفیست‌ها پیروزی بر رقیب بود، در استدلال‌های خود بیشتر از مغالطه کمک می‌گرفتند که به ظاهر درست به نظر می‌رسید، ولی در واقع غلط بود. این رویه به تدریج سبب شد که این گروه از دانشمندان برای حقیقت و واقعیت ارزش و اعتباری قائل نباشند و بگویند هر کس هر چه می‌فهمد همان حقیقت و واقعیت است. بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینهٔ ۱): گروهی از دانشمندان زمان سقراط و قبل از او بودند که خود را سوفیست یعنی دانشمند می‌خواندند.
- گزینهٔ ۲): از آن‌جا که مهم‌ترین هدف آن‌ها پیروزی بر رقیب بود، در استدلال‌های خود مغالطه می‌کردند.
- گزینهٔ ۴): کلمهٔ «سوفیست» به تدریج معنای اصلی خود را از دست داد و به «مغالطه‌کار» تغییر یافت.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام عبارت درست است؟

۸۶

- (۱) مرحله دوم اندیشه‌ورزی انسان، تفکر در اندوخته‌هاست.
- (۲) فیلسوف کسی است که به دنبال یافتن پاسخ برای سؤالات روزمره است.
- (۳) هر انسانی وارد سؤالات دسته دوم شود و این پرسش‌ها را جدی بگیرد، در حال تمرین تفکر فلسفی است.
- (۴) فلسفه عهده‌دار پاسخ قانونمند به سؤالات انسان است.

مشاوره در این‌گونه سؤالات خیلی باید به تک‌تک کلمات دقت کرد، مثلاً در گزینه (۴) نیاوردن کلمه «بنیادین» بعد از سؤالات، گزینه را غلط می‌کند.

زیرمبهمت: درس ۱

هر انسانی با هر شغل و تحصیلاتی، اگر سؤالات دسته دوم (فطرت ثانی) را بررسی کند و جدی پیگیری کند، در حال تمرین فلسفی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): مرحله دوم اندیشه‌ورزی، طرح سؤال است.
- گزینه (۲): فیلسوف سؤالات بنیادین را پیگیری می‌کند.
- گزینه (۴): فلسفه عهده‌دار پاسخ به سؤالات بنیادین است، نه هر سؤال.

✓ پاسخ خیلی تشریحی

با توجه به کدام مورد می‌توان روش مطالعه فلسفی را تبیین کرد؟

- (۱) فلسفه به اصل و حقیقت جهان و انسان می‌پردازد.
- (۲) استفاده از ابزار مشاهده در فلسفه جایگاهی ندارد.
- (۳) ابزار تفکر فلسفی با ابزار تفکر غیرفلسفی متفاوت است.
- (۴) مطالب فلسفی ناظر به امور ذهنی هستند، نه واقعیات خارجی.

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

از آن‌جا که فلسفه به اصل وجود و حقیقت جهان، طبیعت و انسان می‌پردازد، ابزار حس و تجربه و مشاهده در بررسی‌های فلسفی جایگاهی ندارند و مسائل فلسفی را فقط می‌توان با ابزار عقل بررسی کرد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): فقط بیان ادعاست و تبیینی در آن وجود ندارد و در واقع به نوعی تکرار سؤال است.

گزینه (۳): تفکر اساساً با عقل صورت می‌گیرد؛ چه تفکر فلسفی و چه غیرفلسفی.

گزینه (۴): بسیاری از مطالب فلسفی ناظر به واقعیات عالم هستی هستند.

آن چه فلسفه را از تمامی علوم دیگر متمایز می کند کدام است؟

(۱) روش

(۲) مسائل

(۳) تاریخچه

(۴) اهمیت

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

هر علمی براساس دو ویژگی از سایر علوم متمایز می شود: روشی که با آن به حل مسائل خود می پردازد و موضوعات یا مسائلی که در آن علم مطرح می شوند.

فلسفه از نظر روش (عقلی محض و استدلالی) از بسیاری از علوم دیگر متمایز است، اما در عین حال، با دانشی مانند ریاضی مشترک است. اما از نظر موضوع (وجود)، یعنی از جهت مسائلی که بدانها می پردازد با هیچ علمی مشترک نیست. مسائل فلسفی، متناسب با موضوع آن، همگی از مسائل بنیادی و اساسی هستند که در هیچ علم دیگری بررسی نمی شوند.

مباحث فلسفی پایه و اساس مباحث سایر علوم هستند، چون .....

- (۱) فلسفه دربارهٔ یک موجود خاص بحث نمی‌کند.
- (۲) فلسفه با روش عقلی اساس تفکر را شکل می‌دهد.
- (۳) به موجودیت اشیا توجه می‌کند و موضوعش هستی است.
- (۴) دربارهٔ همهٔ مسائل بنیادین پاسخ ثابت و دقیقی می‌دهد.

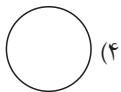
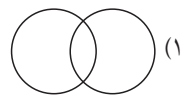
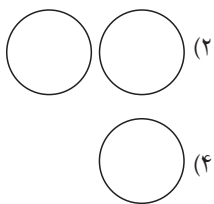
زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

هر علمی دربارهٔ یک موضوع خاص از موضوعات جهان و انسان بحث می‌کند، ولی فلسفه این‌گونه نیست؛ بلکه به بررسی اصل وجود و حقیقت جهان، طبیعت و انسان می‌پردازد. فیلسوف دربارهٔ آن دسته از ویژگی‌های موجودات صحبت می‌کند که مربوط به هستی و موجودیت آن‌هاست. به همین خاطر، مباحث فلسفی پایه و اساس مباحث سایر علوم به شمار می‌آیند. بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینهٔ (۱): این جمله صحیح است، ولی دلیل این‌که مباحث فلسفی پایه و اساس مباحث سایر علوم هستند، نمی‌باشد.
- گزینهٔ (۲): اساس تفکر به صورت خدادادی در انسان وجود دارد و با فلسفه شکل نمی‌گیرد.
- گزینهٔ (۴): فلسفه برای همهٔ سؤالات بنیادی پاسخ ثابت و دقیقی ندارد.

با توجه به تغییراتی که به مرور در معنای واژه «فلسفه» به وجود آمده است، کدام شکل برای نشان دادن رابطه اولین معنا با دومین معنای آن مناسب است؟

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓ اولین معنای واژه فلسفه دوستداری دانایی و دومین معنای آن مطلق دانش (همه دانش‌ها) است. پس با یکدیگر رابطه تباین دارند و به صورت دو دایره کاملاً مجزا نمایش داده می‌شوند.